

Jaarstukken Westervoort 2018

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Kerngegevens	5
Jaarverslag - Programmaverantwoording	7
Programma 1: Burgers, Bestuur en Dienstverlening	8
Programma 2: Veiligheid	14
Programma 3: Wonen en Woonomgeving	18
Programma 4 : Verkeer en Vervoer	23
Programma 5 : Jeugd en Onderwijs	25
Programma 6 : Milieu en Water	32
Programma 7 : Welzijn, Zorg en Volksgezondheid	38
Programma 8 : Cultuur, Sport en Recreatie	45
Programma 9 : Werk, Inkomen en Economie	48
Algemene Dekkingsmiddelen	54
Onzekerheden	56
Jaarverslag - Paragrafen	57
Paragraaf 1 Lokale heffingen	59
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing	61
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen	69
Paragraaf 4 Financiering	73
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering	75
Paragraaf 6 Verbonden partijen	79
Paragraaf 7 Grondbeleid	87
Jaarrekening en balans	93
Bijlagen behorende bij de jaarrekening	121
SISA	123
Bijlagen niet behorende tot de jaarrekening	129
Overzicht van lasten en baten per taakveld	130
Controleverklaring en besluiten	133
Controleverklaring	135
Besluit tot vaststelling van de jaarrekening	137

Inleiding

De jaarstukken van onze gemeente zijn als volgt opgebouwd:

- inleiding
- jaarverslag
 - programma's
 - paragrafen
- jaarrekening
- bijlagen

In de inleiding staan een aantal algemene gegevens. De inleiding wordt gevolgd door het jaarverslag dat bestaat uit de programma's en de paragrafen. Het jaarverslag volgt de opbouw uit de programmabegroting. Per programma wordt verantwoording afgelegd over de mate waarin de voornemens uit de begroting zijn gerealiseerd. De volgende hoofdvragen worden beantwoord:

- Wat hebben we bereikt?
- Wat hebben we daarvoor gedaan?
- Wat hebben we niet bereikt/gedaan en waarom niet?
- Wat heeft het gekost?

Deze jaarrekening sluit met een tekort van € 370.000. Bij de najaarsnota was een tekort van € 152.000 verwacht. Het resultaat is derhalve ruim € 200.000 slechter. Het grootste nadeel is de extra storting in de verliesvoorziening De Schans. Daarnaast is de gemeenschappelijke regeling 1stroom volledig btw belast. Doordat niet alle btw bij het compensatiefonds kan worden gedeclareerd ontstaat er een btw-nadeel van € 77.000. Er zijn niet alleen nadelen te melden, de uitvoeringskosten sociaal domein vielen door met name de overheveling van de bedrijfsvoeringskosten naar 1stroom € 180.000 voordeliger uit.

Kerngegevens**Sociale structuur****1 januari 2018****1 januari 2019***Inwoners:*

- < 20 jaar	3.146	3.092
- van 20 - 64 jaar	9.147	8.958
- van 65 jaar en ouder	2.730	2.882
Totaal	15.023	14.932

Bijstandsgerechtigden:

- IOAW	28	29
- IOAZ	1	1
- BBZ	0	0
- WWB	344	322
Totaal	373	352

Fysieke structuur

Oppervlakte gemeente (in ha)	784	784
Binnenwater (in ha)	82	82
Land (in ha)	702	702

Woningen	6.697	6.732
Bijzondere woongebouwen	2	2
Aantal woonruimten	6.699	6.734

Financiële structuur (in €)**Jaarrekening 2017****Jaarrekening 2018**

	Totaal	per inwoner	Totaal	per inwoner
Gewone uitgaven/inkomsten (excl. mutatie reserves)	36.182.000	2.408	37.908.742	2.539
Opbrengsten belastingen/retributies:				
- OZB	2.479.028	165	2.545.552	170
- Hondenbelasting	114.276	8	137.314	9
- Afvalstoffenheffing/Reinigingsrechten	1.283.810	85	1.386.521	93
- Rioolheffing	1.430.880	95	1.479.451	99
- Precariobelasting	138.800	9	138.800	9
- Marktgelden	6.873	0	7.041	0
- Begraafrechten	67.481	4	34.345	2
- Leges Omgevingsvergunningen	222.964	15	227.046	15
- Overige leges	10.955	0	0	0
Algemene Uitkering Gemeentefonds (incl. soc. domein)	21.519.050	1.432	22.518.784	1.508

Jaarverslag - Programmaverantwoording

Programma 1	Burgers, Bestuur en Dienstverlening
Programma 2	Veiligheid
Programma 3	Wonen en Woonomgeving
Programma 4	Verkeer en Vervoer
Programma 5	Jeugd en Onderwijs
Programma 6	Milieu en Water
Programma 7	Welzijn, Zorg en Volksgezondheid
Programma 8	Cultuur, Sport en Recreatie
Programma 9	Werk, Inkomen en Economie
	Algemene dekkingsmiddelen

Programma 1: Burgers, Bestuur en Dienstverlening

Algemeen

Portefeuillehouder(s)	De heer Van Hout, de heer Breunissen en de heer Sluiter
Programmaredacteur	Mevrouw Kranenburg
Beleidskaders (bronnen)	• Kompas op participatie (mei 2005) (beleidsnotitie burgerparticipatie). • Verordening Burgerinitiatief (november 2009). • Evaluatie wijkgericht werken Westervoort 2011 (januari 2012). • Kadernota Lokaal Sociaal Beleid 2013. • Coalitieakkoord 2014 – 2018. • Ontwikkelingsvisie 2026. • Gemeenschappelijke regeling Samenwerking de Liemers. • Dienstverleningsconcept 1Stroom.
Autonome ontwikkelingen/trends	• <i>‘Overheidsbrede dienstverlening 2020’, ‘Digitale overheid 2017’ en de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer.</i> Deze landelijke ontwikkelingen nopen tot het voortdurend uitbreiden van de digitale mogelijkheden en toepassingen voor inwoners. Het is niet de vraag of maar hoe de gemeente hierbij aan moet haken. • <i>Ambtelijke fusie Duiven-Westervoort.</i> Een van de opdrachten in het kader van de ambtelijke fusie is het verbeteren van de kwaliteit van dienstverlening. Klanttevredenheid is daarbij een belangrijk aspect. We kijken daarbij niet alleen naar wat onze klanten nu van ons verwachten maar ook wat onze klanten in de toekomst van ons verwachten. Het verbeteren van de kwaliteit van dienstverlening realiseren we door modernisering van de dienstverlening met een focus op digitale dienstverlening. Hierbij hebben we ook oog voor specifieke doelgroepen zoals laaggeletterden. Hier houden we bij de inrichting van onze dienstverlening rekening mee. Dienstverleningsrelaties tussen burgers en gemeenten worden ingericht vanuit de logica van de burger, het bedrijf, de maatschappelijke instelling in zijn hoedanigheid als afnemer van producten of diensten.

Waar gaat dit programma over:

Dit programma draagt bij aan een kwalitatief goed bestuur van onze gemeente en een efficiënte – en klantgerichte dienstverlening aan onze inwoners. In het kader van goed bestuur zijn wij een transparante en betrouwbare overheid die inwoners uitdaagt tot het nemen van initiatief.

Doelstellingen:

- 1 Inwoners ervaren voldoende ruimte om invloed uit te oefenen op beleid en beleidsvoornemens van de gemeente. (effectindicator 1)
- 2 Klanten zijn tevreden over onze dienstverlening. (effectindicator 2)
- 3 Het gemeentebestuur weegt belangen zorgvuldig af in zijn besluitvorming, vertegenwoordigt de gehele bevolking, houdt de gemeente financieel gezond en is eerlijk en open in zijn communicatie. (effectindicator 3,4,5)
- 4 Bij het verbeteren van de leefbaarheid in de wijken maken wij de omslag van burger- naar overheidsparticipatie. (effectindicator 6)

Participatie

We betrekken onze klanten structureel bij de inrichting van de dienstverlening, zowel vooraf als achteraf, als check of de gemaakte keuzes juist en gebruikersvriendelijk zijn.

Wat hebben we bereikt:

- In de programmabegroting 2018 is het onderwerp participatie toegevoegd.

- Initiatieven van burgers, wijkraden en gebiedsteams zijn met de inzet van collegae waar mogelijk gefaciliteerd en tot uitvoering gebracht.
- Het op diverse niveaus betrekken van inwoners door de gemeente bij veranderingen in de woon- en leefomgeving is gemeengoed geworden. Er zijn maatschappelijke ontwikkelingen waar een brede participatie vanuit inwoners en wijken steeds belangrijker wordt. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkelingen rondom duurzaamheid, de nieuwe omgevingsvisie en het afvalbeleid.
- Negen wijkraden en drie gebiedsteams dragen bij aan de leefbaarheid in de wijken en in het dorp als geheel. De gemeente faciliteert initiatieven die ingebracht worden. We komen wel tot de conclusie dat de rol van wijkraden en gebiedsteams in verband met de grote maatschappelijke ontwikkelingen geleidelijk aan anders wordt. Er zijn veel maatschappelijke ontwikkelingen gaande die het breder betrekken van inwoners dan alleen via de wijkraden en gebiedsteams noodzakelijk maken (zie hierboven).
- Samen met inwoners van de wijk Mosterdhof is gestart met het opstellen van een wijkontwikkelingsplan. Dit plan wordt in april 2019 opgeleverd.
- Op basis van wekelijkse statistieken rondom websitebezoek en bezoekersgedrag (via monitoringstool Pikwik) is de zoekfunctie van de website verbeterd en worden toptaken beter gepositioneerd binnen de website.
- De digitale dienstverlening is uitgebreid door meer e-diensten beschikbaar te maken via de website. Waar eind 2017 16 e-formulieren beschikbaar waren via de website waren dat er eind 2018 29. Dit proces loopt ook in 2019 verder door.
- In 2018 is Fixi live gegaan, waarmee inwoners heel eenvoudig (en laagdrempelig) via de Fixi-app of via de website meldingen openbare ruimte kunnen doen en ook de afhandeling daarvan digitaal kunnen volgen. Hiermee komen we tegemoet aan de behoefte aan meer informatie over de afhandeling van meldingen, een behoefte die uit het onderzoek naar meldingen openbare ruimte - dat eind 2017 is gehouden - naar voren kwam.
- De sociale media kanalen zijn geoptimaliseerd en er is een toename zichtbaar van het aantal klantcontacten via Facebook, Twitter en met name ook WhatsApp.

Wat hebben we ervoor gedaan:

- 1 Het bestaande participatiebeleid is verder doorontwikkeld. Er wordt geïnvesteerd in het voortzetten van de gebiedsteams en het ondersteunen van de wijkraden.
- 2 We hebben inwoners uit de wijk Mosterdhof actief en persoonlijk benaderd om een bijdrage te leveren aan de inhoud van het wijkontwikkelplan.
- 3 Er is een pilotproject uitgevoerd in het kader van de wens om deskundige inwoners een trekkersrol te geven bij het ontwikkelen van nieuwe projectconcepten: de werkgroep Water voor Westervoort.

Wat hebben we niet bereikt/gedaan en waarom niet:

- 1 Het ondersteunen van wijkteams en gebiedsteams op basis van overheidsparticipatie vraagt om sterke deelnemers die ook op eigen kracht initiatieven kunnen realiseren. Vaak lukt dat, maar een enkele keer lopen initiatieven vast en moet de gemeente afwegen of ze wil bijspringen om een initiatief toch te realiseren.

Specifieke prestaties

Rekenkamer

Per 1/1/2018 is er een gezamenlijke rekenkamer met de gemeenten Duiven en Doesburg ingesteld. In 2018 zijn door de nieuwe rekenkamer verkennende gesprekken gevoerd en er is een groslijst van mogelijke onderzoeksonderwerpen opgesteld. Gemene deler over de drie gemeenten is het Sociaal Domein.

Effect- en beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende indicatoren wordt beoordeeld of door de gedane inspanningen (in menskracht en geld) de beoogde maatschappelijke effecten zijn gerealiseerd.

Burgerpeiling 2016

%(helemaal) eens	Westervoort	Gemeenten matig stedelijk
De gemeente betreft de buurt voldoende bij de aanpak van leefbaarheid en veiligheid	27	29
cijfer 1 tot 10	Westervoort	Gemeenten matig stedelijk
Oordeel burger over gemeentelijke dienstverlening	6.7	6.8
Oordeel burger over relatie met gemeente	6.1	6.1

Volumegegevens	2016	2017	2018
Paspoorten	1.638	1.694	1570
Identiteitskaarten	2.015	1.706	392
Spoedaanvragen reisdocumenten	53	68	36
Rijbewijzen	1.414	1.740	1972
Spoedaanvragen rijbewijs	45	61	11 1
Uittreksels GBA	296	367	279
Naturalisatie en optie	15	23	22
Gehandicaptenparkeerkaart	66	61	61
Verklaring omtrent gedrag	420	233	40
Aantal bezoeken gemeentelijke website	74.971	66.322	68.738

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Toelichting
1. Aantal gegrond verklaarde zaken door de commissie bezwaarschriften en rechters	1	1	
2. Doorlooptijd van bezwaarschriften voldoet aan wettelijke termijnen	4	2	In overleg met indieners is de afhandeltermijn verlengd en is buiten de wettelijke afhandeltermijn getreden.
3. Klachten	16	5	Betreft klachten van burgers over de wijze waarop ze zich bejegend voelde door medewerker(s) of gemeentebestuur. Alle klachten zijn op informele wijze, dat wil zeggen door middel van een gesprek met 'klager' en behandelend ambtenaar of afdelingsmanager afgehandeld

Verbonden partijen

	Samenwerking de Liemers
Doel	Het vergroten van de gemeentelijke slagkracht (met behoud van bestuurlijke zelfstandigheid) door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.

	Samenwerking de Liemers
Taak	Verrichten van beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken met betrekking tot sociale dienst, ict en inkoop.
Beleidsrisico's	Beleidsbepaling – daar waar mogelijk op elkaar afgestemd – blijft bij de individuele gemeenten en de uitvoering en ontwikkeling van het beleid wordt door de samenwerking opgepakt. Afstemming in deze is georganiseerd middels periodieke overleggen op verschillende niveaus waarin afstemming met elkaar wordt gezocht.
Resultaat in 2018	RID: Invoering van de Algemene Verordening gegevensbescherming(AVG) afgerond. De ontwikkelingen binnen het programma Digitaal 2017 en de Digitale agenda 2020 opgepakt, wordt gezien als een belangrijk fundament voor de informatievoorziening van de gemeente voor de toekomst. Uitvoeren van het informatiebeleidsplan 2018-2020. Uitvoering en afronding van diverse projecten. Inkoop: Vanuit inkoop zijn twee pilots gestart om onderzoek te doen welke (extra) diensten RID inkoop zou kunnen ontwikkelen om haar opdrachtgevers, Gemeente Zevenaar en de GR 1stroom (nog) beter van dienst te kunnen zijn. Bij 7 Europese aanbestedingen is een vorm van Social Return toegepast. De RID inkoop is bij 42 aanbestedingen betrokken geweest. Concreet is over gehele contract periode het inschrijfbedrag 4 miljoen lager dan de raming. Er is voor ongeveer € 270.000 social return afgesproken in de gesloten contracten. RSD: In juli 2018 heeft de RSD een nieuwe bestuurlijke opdracht gekregen. De RSD heeft hiervoor een businesscase en implementatieplan opgesteld. Het aantal uitkeringsgerechtigde is met 3,9% gedaald in 2018.

	1Stroom
Doel	De ambtelijke fusie moet ertoe leiden dat de organisatie: 1 Robuuster wordt (minder kwetsbaar). 2 Voldoende flexibel kan zijn om twee zelfstandige gemeenten te bedienen en om mee te bewegen met veranderende taken en rollen van de overheid (kracht). 3 Optimale dienstverlening biedt aan inwoners, organisaties en bedrijven alsook aan de raden en colleges (kwaliteit). 4 Interessante loopbaanperspectieven biedt aan medewerkers en door zijn robuustheid in staat is om strategische kansen te benutten (kansen). 5 Niet duurder en zo mogelijk goedkoper is dan de twee huidige organisaties gezamenlijk (kosten). Op basis van raadsbesluit juli 2016 geconcretiseerd tot een netto besparing van uiteindelijk € 600.000 in 2021.
Taak	Verrichten van beleidsvoorbereidende en uitvoerende taken voor de gemeenten Duiven en Westervoort.
Beleidsrisico's	Beleidsbepaling – daar waar mogelijk op elkaar afgestemd – blijft bij de individuele gemeenten en de uitvoering en ontwikkeling van het beleid wordt door 1Stroom opgepakt. Afstemming in deze is georganiseerd middels periodieke overleggen op bestuurlijk niveau waarin afstemming met elkaar wordt gezocht.

Resultaat in 2018	De ambtelijke fusie is volledige geïmplementeerd, in zoverre kunnen we zeggen dat de ambitie van het speerpunt is bereikt. De verwachting die we hadden uitgesproken in de begroting 2018, dat “de verbouwing niet zonder overlast gepaard zou gaan”, is uitgekomen. Een fusie is toch een stevige veranderingsoperatie, die veel van de mensen vraagt. Alle automatisen zijn verdwenen en moeten opnieuw ontstaan. Ook de samenloop met de introductie van enkele nieuwe systemen heeft veel gevraagd. Daarom was “de basis op orde” niet alleen topprioriteit voor 2018, er was zelfs geen ruimte voor andere ontwikkelopgaven. Bij een aantal teams worden de eerste positieve resultaten van de fusie al zichtbaar, ook in de harmonisatie van werkprocessen zijn al flinke stappen gezet. Andere teams zitten ook in het goede spoor. Bij de teams in de toegang voor het sociaal domein en bij de financiële teams is de basis nog niet orde. Daar wordt nog hard gewerkt om stappen te maken in het eerste halfjaar van 2019. Dit beeld geeft ons vertrouwen dat we in de komende jaren de doelen van de fusie gaan halen.
--------------------------	---

	Streekarchief
Doel	Behartigen van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemers ten aanzien van het beheer van hun archiefbescheiden conform de Archiefwet. Daarnaast het bevorderen van publicaties over de streek aan de hand van de aanwezige archiefbescheiden.
Taak	Beheren van de archiefbescheiden van de deelnemers, adviseren over de archiefbewaarplaatsen en het verstrekken van informatie over de archiefbescheiden.
Beleidsrisico's	Niet van toepassing.
Resultaat in 2018	Taken zijn uitgevoerd.

	Euregio
Doel	Grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen in Nederland en Duitsland bevorderen.
Taak	Grensoverschrijdende samenwerking van de deelnemers ondersteunen en coördineren. Zij voert hiertoe projecten uit. Zij vraagt aan en ontvangt financiële middelen van derden. Zij adviseert de deelnemers bij grensoverschrijdende activiteiten en problemen.
Beleidsrisico's	Beperkt. De Euregio voert nauwelijks eigen beleid.
Resultaat in 2018	Net als in de voorgaande jaren is er veel tijd (door werknemers en vrijwilligers) besteed aan: • het zuurvrij verpakken van archieven van verschillende gemeenten • het inventariseren van enkele archieven en collecties • digitaliseren van indexen en inventarissen • het bijhouden van de Facebookpagina • advisering gemeenten met betrekking tot substitutie archiefbescheiden, overdracht archieven, ambtelijke samenwerking en het opzetten van een e-depot • het scannen van bouwtekeningen, kaarten, foto's, dia's, fotonegatieven en ansichtkaarten Aan het merendeel van deze projecten en werkzaamheden zullen we proberen de komende jaren verder te werken. Daarnaast is er gewerkt aan het vullen van de nieuwe website.

Wat heeft het gekost?

Programma Burgers, Bestuur en dienstverlening	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Lasten	1.739	2.299	2.466
Baten	465	884	698
Saldo	-1.274	-1.415	-1.768

bedragen x € 1.000

Programma 2: Veiligheid

Algemeen

Portefeuillehouder	De heer Van Hout
Programmaredacteur	Mevrouw Kranenburg
Beleidskaders (bronnen)	• Wet veiligheidsregio's. • Beleidsplan veiligheidsregio. • Regionaal risicoprofiel. • Regionaal capaciteitanalyse. • Coalitieakkoord 2014 – 2018. • Crisisplan gemeente Westervoort. • Politiewet 2012. • Veiligheidsstrategie Oost-Nederland. • Kadernota Integrale Veiligheid 2016-2019. • Veiligheidsmonitor 2018.
Autonome ontwikkelingen/ trends	In de veiligheidsstrategie Oost-Nederland geven de partners (gemeenten, politie en Openbaar Ministerie) in veiligheid gezamenlijk richting aan de aanpak van sociale veiligheid in Oost-Nederland. In de veiligheidsstrategie zijn een drietal veiligheidsthema's benoemd die in alle gemeenten actueel zijn. De inzet van de veiligheidspartners is gericht op het terugdringen van ernstige overlast, minder woninginbraken en het effectiever aanpakken van ondermijning, in het bijzonder hennepcultuur in Oost-Nederland.

Waar gaat dit programma over:

Dit programma draagt bij aan een sociaal en fysiek veilige woon-, werk- en leefomgeving.

Doelstellingen:

- Wij bevorderen een (sociaal) veilige woon-, werk- en leefomgeving. (effectindicator, beleidsindicatoren BBV)
- Samen met onze partners voorkomen, beperken en bestrijden we incidenten en rampen. (prestatie-indicatoren)

Wat hebben we bereikt:

- De veiligheid van de woon-, werk- en leefomgeving is bevorderd. Over vrijwel de gehele linie zijn de criminaliteitscijfers gestabiliseerd of gedaald en steekt Westervoort positief af ten opzichte van het landelijk gemiddelde.
- De bewustwording onder inwoners en eigen personeel op het onderwerp 'ondermijning' is vergroot.

Wat hebben we ervoor gedaan:

- De gevraagde formatie voor Ondermijning is begin 2018 direct ingevuld. Hiermee is als eerste een Plan van Aanpak ondermijning voor Duiven en Westervoort 2018 gemaakt. Dat plan is eind mei 2018 vastgesteld door de colleges. Het doel van het plan van aanpak was het aanpakken, terugdringen en waar mogelijk voorkomen van ondermijning en ondermijnende criminaliteit. De acties in het plan van aanpak waren vooral gericht op het vergroten van de bewustwording van inwoners, ondernemers en medewerkers, en het op orde brengen van het 'basisbeleid ondermijning'. Concrete voorbeelden van uitgevoerde acties zijn: het verspreiden van een hennepflyer bij de WestervoortPost, inzet van een hennepcontainer bij Westervoort in Beweging, bewustwordingssessies voor personeel, aanpak van drugspannen en drugswoningen via het Damoclesbeleid, integriteitstoetsen van nieuwe (horeca)ondernemers via de Wet Bibob en het houden van lokale integrale casusoverleggen. In de aanpak wordt nauw samengewerkt met de politie, belastingdienst en het Openbaar Ministerie. Voor de komende jaren is een nieuw plan van aanpak opgesteld.

- De reguliere prestaties zoals benoemd in de begroting zijn uitgevoerd. Dat wil zeggen dat we verder zijn gegaan met de uitvoering van de kadernota Integrale Veiligheid. Om de onveiligheid rondom het station te verbeteren is cameratoezicht ingezet. Er zijn enkele WhatsApp groepen voor buurtpreventie bijgekomen.
- De jaarlijkse bestuurlijke rampenoefening is in november 2018 gehouden. In oktober 2018 is op 2 dagen een oefening gehouden voor de betrokken functionarissen uit de ambtelijke organisaties.

Wat hebben we niet bereikt/gedaan en waarom niet:

- Het aantal meldingen van overlast door personen is gestegen van 57 (in 2017) naar 80 in 2018. Enkele personen hebben voor meerdere meldingen gezorgd. De sluitende aanpak voor personen met verward gedrag is in 2018 nog niet afgerond. Dat gaat medio 2019 alsnog gebeuren.

Effect- en beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende indicatoren wordt beoordeeld of door de gedane inspanningen (in menskracht en geld) de beoogde maatschappelijke effecten zijn gerealiseerd. Over 2018 zijn in Waarstaatjegemeente.nl nog geen cijfers beschikbaar. Daarom zijn de cijfers voor 2017 ingevuld.

Beleidsindicatoren BBV	WTV 2014	NL 2014	WTV 2015	NL 2015	WTV 2017	NL 2017
• Verwijzingen Halt (per 10.000 inw)	52	138	109	134	57	131
• Winkeldiefstallen (per 1.000 inw)	1,3	2,5	2,7	2,4	1,0	2,2
• Gewelddsmisdrijven (per 10.000 inw)	48,2	57	39,4	54	37,4	51,1
• Diefstallen uit woning (per 1.000 inw)	1,7	4,2	3,3	3,9	2,0	2,9
• Vernielingen en misdrijven (per 10.000 inw)	61,4	65	55,4	61	52,7	62,7

Bron: Waar staat je gemeente, www.waarstaatjegemeente.nl

Bovenstaande gegevens zijn de meest actuele, nieuwe informatie zal in de betreffende documenten worden opgenomen zodra deze beschikbaar is.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Toelichting
Aantal adviseringen door de brandweer t.a.v. vergunningen en meldingen brandveilig gebruik	6	6	Daarnaast heeft de brandweer in 2018 nog 18x geadviseerd in het kader van omgevingsveiligheid, bouwen en evenementen.
Aantal controles brandveilig gebruik	35	38	

Volumegegevens	2015	2016	2017	2018
Aantal high impact crimes*	103	103	79	78
Aantal bekeuringen**	214	162	175	122
Aantal uitrukken brandweer	66	56	72	56

* HIC is optelsom van woninginbraken (incl pogingen) en geweldsdelicten (bedreiging, mishandeling, overval, straatroof).

** het betreft de processen verbaal van de gemeentelijke boa.

Verbonden partijen

	Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden (VGGM)
--	---

Doel	Behartigen van de belangen van de deelnemers op de terreinen van brandweezorg, ambulancezorg, publieke gezondheid, geneeskundige hulpverlening, crisisbeheersing en gemeenschappelijke meldkamer.
Taak	In stand houden van een brandweer, in stand houden van een geneeskundige hulpverleningsorganisatie bij rampen (GHOR), voorzien in de meldkamerfunctie, aanschaffen en beheren van gemeenschappelijk materieel, het inventariseren van en adviseren over risico's, voorbereiden op de bestrijding van branden, het organiseren van de crisisbeheersing, het bevorderen van medisch milieukundige zorg, het bevorderen van technische hygiënezorg, het bevorderen van psychosociale hulp bij rampen, het geven van prenatale voorlichting aan aanstaande ouders, taken op het gebied van jeugdgezondheidszorg en ouderengezondheidszorg en algemene infectieziektenbestrijding.
Beleidsrisico's	Om de financiële en beleidsrisico's in beeld te hebben en te beperken is er een regionaal controllersoverleg actief dat regelmatig overlegt met VGGM over de financiële positie. Dat heeft de afgelopen jaren tot forse besparingen geleid en tot beleidsarme begrotingen.
Resultaat in 2018	<i>Brandweezorg/crisisbeheersing</i> De nieuwe meldkamer in Apeldoorn is gepland open te gaan in 2022. Belangrijke mijlpaal in 2018 was dat het uitwerkingskader van de nieuwe meldkamer door alle betrokken partijen is vastgesteld. In het jaar 2018 is Brandweer Gelderland-Midden 5.080 keer gealarmeerd. Het totaal aantal alarmeringen is ten opzichte van het jaar 2017 met circa 1,6% gedaald. Hiermee zet de dalende trend van de voorgaande jaren zich voort. In het jaar 2018 heeft de brandweer regionaal een opkomstpercentage behaald van 60%. Dat is gelijk aan de afgelopen twee jaren. Op 31 december 2018 bedroeg het totaal aantal repressieve vrijwilligers bij de brandweer binnen onze regio 819. Het lukt nog steeds om vrijwilligers te werven, maar er moeten wel steeds meer inspanningen voor verricht worden. Er zijn 81 bijeenkomsten in het kader van Brandveilig Leven georganiseerd. We hebben dat onder andere gedaan naar aanleiding van branden. Tijdens deze bijeenkomsten wordt naar aanleiding van een brand die nadrukkelijk impact heeft gehad op de omgeving, uitleg gegeven over het optreden van de brandweer en het brandonderzoek. Tevens wordt voorlichting gegeven inzake brandpreventie. Uit de reacties blijkt dat dit zeer gewaardeerd wordt. Het algemeen bestuur heeft in haar vergadering van 24 oktober 2018 besloten tot een intensivering van de bevolkingszorg. Concreet komt dit neer op het ten dele onderbrengen van de coördinatie van gemeentelijke taken bij crises bij VGGM. De implementatie hiervan wordt voorzien per begin 2019. <i>Publieke gezondheid/GGD/Veilig Thuis</i> VGGM wil in deze regio de verwijsindex uitbreiden door de invoering van SluiS. SluiS is een digitaal systeem waarin professionals uit zeven domeinen kunnen aangeven dat zij betrokken zijn bij iemand die hulp of ondersteuning nodig heeft. Niet alleen komen dan de andere zorgverleners in beeld, maar het heeft ook een positief effect op de groep van 0-23 jaar omdat dan zorgvragen vanuit een heel gezin in beeld komen. De verkenning is in 2018 uitgevoerd en zal begin 2019 resulteren in een projectvoorstel en subsidieaanvraag voor een pilot.

	De GHOR is 33 keer bij calamiteiten met mogelijke maatschappelijke onrust betrokken geweest, zoals zedenzaken. Bij gemeenten roept de invoering van de Omgevingswet extra vragen op over de relatie tussen leefomgeving en gezondheid. In 2018 kon deze toenemende vraag nog met de huidige formatie worden opgevangen. In het werkgebied van GGD Gelderland-Midden zijn 1835 kinderopvanglocaties: 349 kinderdagverblijven, 1208 gastouders (aangesloten bij 28 gastouderbureaus) en 278 locaties voor buitenschoolse opvang. Zowel de kinderopvanglocaties als de gastouderbureaus worden regelmatig geïnspecteerd. Voor personen met verward gedrag is in 2018 in Gelderland-Midden een goed werkende netwerkstructuur tot stand gekomen waaraan partijen uit veiligheid, zorg en gemeenten deelnemen. Om dit proces te borgen heeft het Algemeen Bestuur van VGGM een regionaal platform en een regionale stuurgroep verward gedrag in het leven geroepen. Ten behoeve van een goed werkende aanpak personen met verward gedrag worden op regionaal niveau inmiddels meerdere projecten/pilots uitgevoerd. In de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) stonden 3 jaardoelen centraal in 2018: 1. Stabiele en efficiënte 'going concern', 2. Multidisciplinaire JGZ teams 0-18, samen verantwoordelijk voor continuïteit van zorg en 3. Flexibilisering en vernieuwing JGZ aanbod. Sinds 1 april 2017 is Veilig Thuis ondergebracht, in een zelfstandige stichting, onder bestuurlijke aansturing van VGGM en beschikt zij daarom over een eigen jaarverslag. In 2019 zal Veilig Thuis Gelderland Midden te maken krijgen met de taakuitbreiding en taakverandering als gevolg van de aanscherping van de Wet Meldcode. Heel 2018 stond in het teken van de voorbereidingen op het nieuwe dienstenaanbod. <i>Ambulancezorg</i> Inclusief de ritten van buurregio's is in 2018 het regionale prestatiecijfer van de regionale ambulancevoorziening voor A1-ritten in Gelderland-Midden 92,5%. Dat betekent dat in 92,5% van de spoedritten de ambulance binnen 15 minuten aanwezig was. In 2017 was dit cijfer iets beter: 94,3%.
--	--

Wat heeft het gekost?

Programma Veiligheid	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Lasten	993	1.010	995
Baten	0	0	40
Saldo	-993	-1.010	-955

Bedragen x € 1.000

Programma 3: Wonen en Woonomgeving

Algemeen

Portefeuillehouder	De heer Kampschreur en de heer Sluiter
Programmaredacteur	De heer De Valk en mevrouw Van Ampting
Beleidskaders (bronnen)	• Rijksbeleid: Algemene maatregelen van Bestuur (AmvB) Ruimte, Wet ruimtelijke ordening en Besluit ruimtelijke ordening, Woningwet, Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, Monumentenwet 1988, Wet op de archeologische monumentenzorg, Erfgoedwet, Deltaprogramma. • Provinciaal beleid: Omgevingsvisie Gelderland, Beleidsprogramma Cultuur en Erfgoed 2017-2020, Provinciale Omgevingsverordening. • Regionaal beleid: Regionale Huisvestingsverordening 2015, Regionaal Plan Stadsregio Arnhem Nijmegen 2005-2020, Verstedelijkingsvisie en Mobiliteitsaanpak, Regionale en subregionale Woonagenda's 2013-2020 Stadsregio Arnhem Nijmegen, woningbouw- programmering De Liemers, Bestuursovereenkomst met stadsregio, GPR Gebouw, GPR Onderhoud, GPR Stedenbouw (duurzaamheid). • Lokaal beleid: Coalitieakkoord 2014-2018, Toekomstvisie Westervoort op weg naar 2026, • prestatieafspraken Vivare-Gemeente, Woonvisie Westervoort 2015-2020, beleidsagenda Thuis in eigen buurt 2014-2017, Integrale handhavingsnota 2013-2017, Structuurvisie Westervoort 2020, Centrumvisie, Landschapsbeleidsplan, Stedenbouwkundig programma van eisen en ontwikkelingsvisies, Cultuurhistorische waardenkaart, Welstandsnota, Masterplan Westervoort Noord, Bestemmingsplannen, Verkeersplan Westervoort, Wegenbeleidsplan 2015-2020, Groenbeleid- en beheerplan 2010, Bomenbeleid 2013-2018, Groenbeleidsplan Levende Aders 2012-2025, Evaluatienota bestrijding hondenoverlast 2015, beleidsnota Openbare verlichting 2010-2019, Speelruimtenota 2009, Gladheidsbestrijdingsplan.

Autonome ontwikkelingen/trends	• Demografie: krimp, vergrijzing, aantrekkende markt. • Werken middels gebiedsgerichte benadering. • Invoering landelijke kwaliteitseisen voor de uitvoering van VTH-taken (vergunning verlening, toezicht en handhaving) op het terrein van omgevingsrecht: de wet regelt dat gemeenten kwaliteitseisen voor de uitvoering van deze taken moeten vastleggen. Voor de uitvoering van taken door de omgevingsdienst (ODRA) zijn deze inmiddels in de vorm van een verordening vastgesteld. • Wet kwaliteitsborging voor het bouwen: doel is de kwaliteit(sborging) te verhogen en positie van bouwconsument te versterken. Er komt mogelijk een nieuw stelsel voor de bouwregelgeving, waarin sprake is van privatiseren van toetsing en toezicht en het verschuiven van de verantwoordelijkheid hiervoor van gemeente naar aanvrager/opdrachtgever. • Omgevingswet: betreft een raamwet die 26 wetten bundelt in één wet. Deze wet behelst een vergaande decentralisatie van de regels voor de leefomgeving. Gemeenten krijgen meer ruimte om samen met inwoners en bedrijven integrale keuzes te maken over de inrichting van de fysieke leefomgeving. Het kabinet wil de Omgevingswet in 2020 in werking laten treden. • Op het gebied van onderhoud en beheer m.b.t. groen, wegen, riolering, spelen en openbare verlichting, wordt er zo mogelijk intensief samengewerkt binnen de Liemers (Zevenaar/1Stroom). Gezamenlijke aanbesteding(-svoordelen), kostenreductie m.b.t. voorbereiding, kennisoverdracht en verminderde kwetsbaarheid vormt hierin een wezenlijke meerwaarde.
--------------------------------	--

Waar gaat dit programma over:

Dit programma draagt bij aan het ontwikkelen, inrichten en beheren van een gezonde, duurzame en hoogwaardige woon-, werk en leefomgeving.

Doelstellingen:

- 1 Wij zorgen samen met onze inwoners voor een goed onderhouden en prettige woon- en leefomgeving met een evenwichtig voorzieningenaanbod. (effectindicatoren 1 en 2)
- 2 Wij faciliteren op Westervoortse schaal een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. (effectindicator 3)
- 3 Binnen de regionale kaders zorgen wij voor een kwantitatief en kwalitatief woningaanbod dat is afgestemd op de behoefte van onze inwoners. (prestatie-indicator 1)

Wat hebben we bereikt:

- Het onderzoek naar de mogelijkheden van woningbouw op de locatie van de voormalige basisschool de Flierefluiter is vervolgd.
- De start van de binnendijkse planontwikkeling van Putman Afvalstoffenverwerking heeft een vervolg gekregen.
- De planontwikkeling in het gebied van de Koningspleij Noord in Arnhem wordt nog steeds nauwlettend gevolgd.
- Om te voldoen aan de bestuurlijke wens om het aanbod van specifieke zorgmogelijkheden niet verder te laten uitbreiden, is het gebouw aan Sonnedach 1-3 de Stichting Thuiszorg Midden Gelderland aangekocht en vervolgens weer verkocht. Aansluitend is de bestemming van het gebouw met dat oogmerk herzien.
- Beekenoord is voor wat betreft het woningbouwgedeelte grotendeels afgerond.
- De Erfgoednota is vastgesteld.
- Voor de ontwikkeling van het Rivierklimaatpark IJsselpoort zijn kansrijke oplossingsrichtingen uitgewerkt, na uitgebreide participatie met betrokkenen in het gebied.

- Op basis van het bestemmingsplan 'Geerken en Fort 2017' vindt de herontwikkeling van deelgebied 'Geerken' in het plan De Schans plaats.
- De Archeologische Waarden- en beleidskaart is geactualiseerd.
- Er is contact met Movares/ProRail over het noodzakelijk geluidscherm (ter hoogte van de IJsseldijk). Vanwege prioritering door ProRail staat de realisatie hiervan op een voorlopige planning voor na 2020.
- Er zijn prestatieafspraken gemaakt tussen gemeente, woningcorporatie Vivare en Woonzorg Nederlang en de huurdersvereniging.
- We hebben zicht gekregen op de doelen van de Omgevingswet. Ook hebben we zicht gekregen welke impact deze wet heeft op onze huidige werkwijzen, visievorming e.d.. We weten wat ons te doen staat om deze transitie te implementeren.
- In 2018 heeft de inwoners werkgroep Water voor Westervoort een advies uitgebracht over hoe de beleving van de uiterwaarden voor Westervoort te verbeteren. Een selectie van de adviezen wordt ingebracht in het Rivier Klimaat Plan.
- Gedurende 2018 hebben de Westervoortse schoonwandelaars zich aangesloten bij Go Clean, een Liemers-breed zwerfafvalinitiatief. Daarmee zijn zij bij monde van Go Clean een organisatie die namens hen het woord voert met de gemeente.
- De gemeente heeft in 2018 op verzoek van diverse wijkraden en inwoners weer zonnebloemen en bijenstroken gerealiseerd in openbare groenstroken.
- In 2018 is een start gemaakt met de werkzaamheden rondom groenadoptie (contract, voorwaarden, communicatie etc.) en is het Speelplan geactualiseerd.
- De inrichting van de groenvoorziening langs de Brugweg is opgepakt. De Brugweg heeft een prachtige facelift gekregen met leibomen.

Wat hebben we ervoor gedaan:

- 1 Het proces voor het realiseren van woningbouw op de locatie van de Flierefluiter. Op bewonersavonden zijn stedenbouwkundige modellen gepresenteerd om de meningen bij de omwonenden te polsen. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een voorkeursmodel dat op draagvlak in de omgeving mag rekenen. Uitwerking vindt nu plaats in de vorm van het polsen van marktpartijen.
- 2 De aanvraag voor binnendijkse ontwikkeling van het bedrijf Putman is beoordeeld. Naar de ODRA - als vergunningverlenende instantie - toe is op de aanvraag en op de concept vergunning gereageerd.
- 3 Voor het gebied van de Koningspleij Noord in Arnhem (de Kleefse Waard is buiten beschouwing gelaten) is een bestemmingsplan vastgesteld. Essentie is de plaatsing van vier windturbines en de aanleg van een zonneveld. Hiertegen is bij de Raad van State beroep aangetekend.
- 4 De locatie Sonnedacht 1-3 is aangekocht met als oogmerk om de uitoefening van specifieke zorgfuncties in dit gebouw niet langer toe te staan. Na het (onder die beperkende voorwaarden) weer verkopen van dit gebouw, is via een partiële herziening van het bestemmingsplan de mogelijkheid voor het uitoefenen van de specifieke zorgfuncties planologisch gezien ook ongedaan gemaakt.
- 5 Wegen zijn onderhouden conform geconstateerde gebreken uit wegininspectie en meldingen.
- 6 De Erfgoednota is opgesteld op basis van de cultuurhistorische waardenkaart en het ambitiedocument en in overleg met de betrokken partijen. In deze nota staan de visie en ambities op het gebied van erfgoed en het beleid hoe hiermee te gaan. De nota heeft ook een uitvoeringsagenda met acties die de komende jaren worden uitgevoerd.
- 7 In het kader van het nationaal Deltaprogramma wordt een Meerjaren Investerings-programma Ruimte en Transport verkenning (MIRT) voor het hele Rivierklimaatpark (tussen IJsselkop en Giesbeek) uitgevoerd. Deze fase neemt twee jaar in beslag en moet eind 2019 worden opgeleverd. De provincie heeft hierin de regie. De gemeente wordt ambtelijk en bestuurlijk vertegenwoordigd. Samen onderzoeken we de mogelijkheden om invulling te geven aan vier opgaven:
 - *Hoogwaterveiligheid*: door slim samenspel van dijkversterking en rivierversuiming.
 - *Natuur en waterkwaliteit*: verbinden van natuurgebieden en verbeteren van waterkwaliteit.

- **Economie:**ruimte voor duurzame bedrijvigheid, verbeteren van de vaarweg en bijdragen aan duurzamen energiewinning.
- **Recreatie:**verbeteren van de toegankelijkheid en vergroten van de beleving van de uiterwaarden.

In 2018 hebben verschillende informatieavonden en ontwerpateliers plaatsgevonden voor inwoners, bedrijven en andere belangstellenden. Dit heeft geleid tot kansrijke ontwikkelingstrajecten.

- 8 Op basis van het bestemmingsplan "Geerken en Fort 2017" vindt particuliere woningbouw plaats in het deelgebied Het Geerken in het plan De Schans. In het deelgebied Wonen achter de Dijk zijn alle kavels verkocht en bijna alle woningen gebouwd.
- 9 De gemeenten Duiven, Westervoort en Overbetuwe hebben in gezamenlijkheid en in afstemming met elkaar hun archeologische waardenkaart geactualiseerd. Voor Westervoort is hierin ook WOII meegenomen. De actualisatie krijgt een vervolg in een herziening van het bestemmingsplan Archeologie en Cultuurhistorie.
- 10 Opstellen en uitvoering geven aan de prestatieafspraken met corporaties.
- 11 Opstellen woningbouwnotitie Westervoort 2018-2027.
- 12 Uitvoering geven aan Liemerse Woonagenda 2017-2027.
- 13 Evaluatie huisvestingsverordening.
- 14 In samenwerking met de gemeente Duiven hebben we een implementatietraject voor de Omgevingswet ingericht en eerste stappen in dit traject gezet.
- 15 De gemeente faciliteert de schoonlopers die zijn aangesloten bij Go Clean met opschoonmaterialen en ophalen van zwerfafval.
- 16 Via de wijkraden is er een uitvraag inzake groenadoptie gedaan bij bewoners. Er zijn diverse bewoners met belangstelling die zich in 2018 hebben georiënteerd en naar verwachting in 2019 tot realisatie zullen komen. het voornemen om in de Mosterdhof te starten met een pilot is binnen de recente revitalisatieplannen als mogelijkheid met de wijkbewoners besproken, maar heeft (nog) geen concrete adoptiewensen opgeleverd.

Wat hebben we niet bereikt/gedaan en waarom niet:

- De ontwikkeling van het deelgebied Fort Geldersoord heeft niet plaatsgevonden omdat de ontwikkelaar nog geen haalbaar plan heeft kunnen neerleggen.
- Het uitvoering geven aan de acties in de Erfgoednota heeft vertraging opgelopen. De uitvoering staat voor 2019 op het programma.
- De planvoorbereidingen voor de herinrichting van de Heilweg zijn uitgesteld, deze staat voor 2019 gepland.
- In 2018 is nog geen uitvoering gegeven aan de beoogde verbetering van het plein winkelcentrum Wyborgh. Dit geleet op uitwerking van het definitieve Economisch Kader Westervoort die staat gepland voor 2019. Een van de kerngebieden uit deze visie is winkelcentrum "De Wyborgh". Als onderdeel van deze wordt het plein winkel "De Wyborgh" in combinatie met het opstellen van een centrumvisie meegenomen.

Effect- en beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende indicatoren wordt beoordeeld of door de gedane inspanningen (in menskracht en geld) de beoogde maatschappelijke effecten zijn gerealiseerd.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Toelichting
1. Verhouding woningen nieuwbouw: Sociale sector/ Vrije sector	0%-100%	0%-100%	0%-100%	In 2018 zijn geen sociale huurwoningen gerealiseerd.
2. Percentage van de asfaltverhardingen met een kwaliteit goed/zeer goed	51%*	51%*	51%*	Bron: normering CROW beheersystematiek wegen

3. Percentage van de elementenverhardingen met een kwaliteit goed/zeer goed	62%*	62%*	62%*	Bron: normering CROW beheersystematiek wegen
4. Energieverbruik openbare verlichting	nmb	446 MWh	479 MWh	

* Deze effectindicator wordt meegenomen in het eerstvolgende waar staat je gemeente-onderzoek.

Volumegegevens	2015	2016	2017	2018
Aantal lichtmasten	2.658	2.686	2.697	2.714

Wat heeft het gekost?

Programma Wonen en Woonomgeving	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Lasten	1.896	1.964	2.739
Baten	322	336	958
Saldo	-1.574	-1.628	-1.781

Bedragen x € 1.000

Programma 4 : Verkeer en Vervoer

Algemeen

Portefeuillehouder	De heer Sluiter
Programmedirecteur	De heer van Heugten
Beleidskaders (bronnen)	• Verkeersplan Westervoort 2009. • Verkeersplan Westervoort deel 2/maatregelenpakket; • Fietsnota 2013-2020. • Bestemmingsplan Herinrichting Dorpsstraat. • Bestemmingsplan Parkeerplaatsen spoordijk Liemersallee.
Autonome ontwikkelingen/ trends	Geen

Waar gaat dit programma over:

Dit programma draagt bij aan een betere bereikbaarheid en een goede, veilige doorstroming van het verkeer in Westervoort.

Doelstellingen:

- Samen met de concessieverleners zorg dragen voor goed openbaar vervoer. (effectindicator 1)
- Wij stimuleren het gebruik van de fiets. (prestatie-indicator lokaal fietsgebruik)
- Wij dringen het aantal verkeersongevallen terug. (beleidsindicatoren BBV, prestatie-indicator 3)

Wat hebben we bereikt:

- Planvorming voor de nog te realiseren snelfietsroute SFR12.
- Participatie in verkeersveiligheidsprojecten.
- Besluitvorming over de aanpak van de kruising Dorpsplein-Zuidelijke Parallelweg en uitvoering van fysieke maatregelen conform besluitvorming.

Wat hebben we ervoor gedaan:

- Na besluitvorming over het tracé voor de snelfietsroute is het ontwerp verder uitgewerkt tot een aanbestedingsgereed niveau. Ook is gestart met de bestemmingsplanprocedure en wordt onderhandeld met grondeigenaren over te verwerven gronden om realisatie van deze route mogelijk te maken.
- Er is een fietsverlichtingsactie uitgevoerd, er zijn in samenwerking met de ANWB en verkeersouders verkeersveiligheidsprojecten georganiseerd op de basisscholen en het praktisch verkeersexamen voor groep 7 van de basisscholen is ondersteund.
- Er zijn bromfietsdrempels op de snelfietsroute nabij de kruising Zdl. Parallel - Dorpsplein gerealiseerd. Ook is bebording gesaneerd en markering aangepast. Tot slot zijn er aanpassingen in het groen gedaan. De maatregelen tezamen hadden ten doel de verkeersveiligheid en overzichtelijkheid van de kruising te verbeteren.

Effect- en beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende indicatoren wordt beoordeeld of door de gedane inspanningen (in menskracht en geld) de beoogde maatschappelijke effecten zijn gerealiseerd.

Beleidsindicatoren BBV	2014	2014 NL	2015	2015 NL
1. Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een motorvoertuig	7%	7%	4%	8%
2. Ziekenhuisopname na verkeersongeval met een fietser	8%	10%	10%	9%

Bron: Waar staat je gemeente, www.waarstaatjegemeente.nl

Bovenstaande gegevens zijn de meest actuele, nieuwe informatie zal in de betreffende documenten worden opgenomen zodra deze beschikbaar is.

Prestatie-indicator	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie 2018
1. Aantal toegewezen claims van burgers i.v.m. onderhoud wegen en fietspaden (uitgedrukt per 1.000 inwoners)	0	0	0	0
2. Totale lengte fietspaden in km	23	23	23	23
3. Aantal ongevallen met uitsluitend materiële schade én met letsel	nb	38/13	64/10	44/13

Prestatie-indicator	Streefcijfer 2020	Toelichting
Percentage lokaal fietsgebruik	25%	Bron: fietsplan 2013-2020

Wat heeft het gekost?

Programma Verkeer en Vervoer	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Lasten	962	1.033	1.031
Baten	30	29	46
Saldo	-932	-1.004	-985

Bedragen x € 1.000

Programma 5 : Jeugd en Onderwijs

Algemeen

Portefeuillehouder	De heer Kampschreur en de heer Raaijman
Programmaredacteur	De heer Beniers
Beleidskaders (bronnen)	<i>Landelijke regelgeving</i> • Jeugdwet 2015. • Financieel beleid primair en voortgezet onderwijs 2015. • Handhaving-en Sanctiebeleid Kinderopvang en Peuterspeelzalen april 2014. • Wet Ontwikkelingskansen door Kwaliteit en Educatie (Wet OKE). • Wet Kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen. <i>Lokale beleidsdocumenten</i> • Coalitieakkoord 2014-2018. • Beleidsnotitie Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2015-2016. • Integraal huisvestingsplan schoolgebouwen 2014. • Regionale Sociale Visie 2013. • Nota Lokaal Sociaal beleid 2013. • Groeidocument 'Zorg Voor De Jeugd', visie van de regio Arnhem 2012. • Visie op voorschoolse voorzieningen 2012. • Integraal Positief Jeugdbeleid, Op weg naar participatie, verbinding en talentontwikkeling, 2011. • Plan van aanpak Jeugd & Veiligheid 2006. <i>Verordeningen</i> • Verordening jeugdhulp 2018. • Verordening leerlingenvervoer 2014. • Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs Westervoort 2011. • Verordening materiële financiële gelijkstelling o'wijs '11. • Verordening ruimte/inrichtingseisen peuterspeelzalen '10. • GR aanvullend vervoer Arnhem-Nijmegen (Avan).

Autonome ontwikkelingen/ trends	<i>Algemeen</i> • Westervoort telde op 1-1-2018 in totaal 15.023 inwoners; • Het aantal huishoudens bedroeg op 1-1-2018 6.680. • Westervoort telde in 2018 20% jeugdigen tot 19 jaar. <i>Jeugd</i> • De eigen verantwoordelijkheid van de inwoner wordt groter. De rol van de (zorg) professional wordt verlegd van uitvoerder naar begeleider of ondersteuner. • Door de sociaal economische structuur van Westervoort zijn er relatief veel tienermoeders en leven meer kinderen in een gezin met een uitkering. Ook het aantal kinderen dat jeugdhulp ontvangt, psychosociale hulp krijgt (o.a. ADHD, autisme, dyslexie) en geconfronteerd wordt met scheidings- en omgangsproblematiek is groter dan in gemeenten van vergelijkbare omvang. Zolang het aantal jeugdigen dat in 2018 jeugdhulp ontving met 13,2% hoger dan bij gemeenten van vergelijkbare omvang (9,2%). <i>Onderwijs</i> • Om dezelfde reden als bij jeugd zijn er in Westervoort meer achterstandsleerlingen, vroegtijdig schoolverlaters en leerlingen die ongeoorloofd afwezig zijn op scholen. • De jeugdwerkloosheid van 18-23 jarigen is ook relatief hoog, vergeleken met referentiegemeenten. • Het aantal leerlingen vertoont een dalende lijn. • Kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en onderwijs werken steeds meer samen in integrale kindercentra.
------------------------------------	---

Waar gaat dit programma over:

Dit programma draagt bij aan de ontwikkeling van kinderen en jongeren tot zelfstandige en volwaardige deelnemers aan de samenleving.

Doelstellingen

Jeugd

- Wij zorgen ervoor dat jeugdigen met een advies- of ondersteuningsbehoefte de jeugdzorg ontvangen die zij nodig hebben: ambulante jeugdhulp, pleegzorg, Jeugdzorg Plus, verblijf jeugdinstelling, jeugd-GGZ, jongeren met een (ernstige) beperking, ondertoezichtstelling, voogdij, jeugdreclassering en jeugdgezondheidszorg (effectindicator: oordeel burger voorzieningen, indicator BBV 7-9).
- Wij zorgen er voor dat jongeren tussen de 12 en 23 jaar activiteiten organiseren binnen het jeugd en jongerenwerk (prestatie-indicator 2).

Onderwijs

- Wij zorgen er voor dat alle kinderen naar school gaan. Wij pakken verzuim aan (indicator BBV 4-5).
- Wij zorgen in regionaal verband voor het vervoer van en naar school van kinderen in het speciaal basisonderwijs en van kinderen met een beperking (prestatie-indicator 1).
- Wij zorgen er voor dat alle kinderen met een taal- en ontwikkelachterstand deelnemen aan het voorschoolse programma (prestatie-indicator 4).
- Wij zorgen er voor dat geen leerling voortijdig de school verlaat (indicator BBV 6).
- Wij zorgen er voor dat kinderen en alle peuters op een veilige en verantwoorde wijze kinderopvangcentra en peuterspeelzalen kunnen bezoeken (prestatie-indicator 3).

Participatie

Participatie vindt plaats middels consultaties van het jongerenwerk en via overleggen met scholen (Directiebestuur, Netwerk 12+ -overleg). Daarnaast wordt er elke twee jaar een cliënt-ervaringsonderzoek Jeugd uitgevoerd en vinden er bij het Goed Voor Elkaar Team keukentafelgesprekken plaats waar samen met de cliënt wordt gezocht naar de best passende oplossing.

Effect- en beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende indicatoren wordt beoordeeld of door de gedane inspanningen (in menskracht en geld) de beoogde maatschappelijke effecten zijn gerealiseerd.

Beleidsindicatoren BBV	2012	2012 nl	2015	2015 nl		
1. % kinderen in uitkeringsgezin	5,69	5,66	10,07	6,58		
2. % achterstandsleerlingen	11,92	11,61				
3. Jongeren met een delict voor de rechter	2,47%	2,57%	1,58%	1,45%		
	2015	2015 nl	2016	2016 nl	2017	2017 nl
4. Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen	1,35	2,34	0,92	1,81	0,47	1,82
5. Relatief verzuim per 1.000 leerlingen	31,15	28,65	34,85	26,55	29,95	26,58
6. Jongeren met jeugdbescherming	1,7%	1,2%	1,4%	1,2%	1,2%	1,2%
7. Jongeren met jeugdreclassering	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%	0,4%
8. Jongeren met jeugdhulp	11,9%	10,0%	11,8%	10,8%	14,1%	11,2%

Toelichting: Beleidsindicatoren: de eerste kolom betreft Westervoort, de tweede kolom is Nederland als geheel.

- 1 Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen.
- 2 Het percentage leerlingen (4-12 jaar) in het primair onderwijs dat kans heeft op een leerachterstand.
- 3 Het percentage jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.
- 4 Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school, per 1.000 leerlingen lft. 5-18 jaar.
- 5 Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is, per 1.000 leerlingen.
- 6 Het percentage van het totaal aantal leerlingen (12 - 23 jaar) dat voortijdig, dat wil zeggen zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat.
- 7 Het percentage jongeren tot 18 jaar met een jeugdbeschermingsmaatregel ten opzichte van alle jongeren tot 18 jaar.
- 8 Het percentage jongeren (12-22 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel ten opzichte van alle jongeren (12-22 jaar).
- 9 Het percentage jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp ten opzicht van alle jongeren tot 18 jaar.

Bron: Waar staat je gemeente, www.waarstaatjegemeente.nl

Bovenstaande gegevens zijn de meest actuele, nieuwe informatie zal in de betreffende documenten worden opgenomen zodra deze beschikbaar is.

Welke prestaties leveren we hiervoor?

Reguliere prestaties

Jeugd

- Financieren van activiteiten binnen het algemeen preventief positief jeugdbeleid: jongerenwerk, sportverenigingen, welzijnsinstanties, scouting e.d. (effectindicator: oordeel burger voorzieningen).

- Financieren van activiteiten binnen het gericht preventief positief jeugdbeleid: maatschappelijk werk, e.d. (effectindicator: oordeel burger voorzieningen).
- In stand houden van een laagdrempelige voorziening (Goed Voor Elkaar Team) voor o.a. opvoed- en opgroevragen voor jeugdigen, jongeren en hun verzorgers (effectindicator: oordeel burger voorzieningen).
- Financieren van specialistische vormen van jeugdhulp/ maatwerkvoorzieningen 1e, 2e en 3e-lijn (jeugd-GGZ, pleegzorg, e.d.) via onder meer regionale inkoop via het Regionaal Inkoopstelsel IAS (indicator BBV 7-9).
- Inzet van lichtere vormen van zorg en ondersteuning en informele zorg (effectindicator: oordeel burger voorzieningen).
- Uitvoering van het convenant tussen provincie en gemeente over jeugdzorg en jeugdbeleid (effectindicator: oordeel burger voorzieningen).

Onderwijs

- Financieren van activiteiten binnen het algemeen preventief positief onderwijsbeleid: peuterspeelzaalwerk, gymlessen in het primair onderwijs e.d. (effectindicator: oordeel burger voorzieningen).
- Financieren van activiteiten binnen het gericht preventief positief onderwijsbeleid: 3e en 4e dagdeel voor- en vroegschoolse educatie peuterspeelzalen, uitvoering onderwijsachterstandenbeleid (effectindicator: oordeel burger voorzieningen, indicator BBV 2 en prestatie-indicator 3).
- Uitvoering van de Leerplichtwet door het Regionaal Bureau Leerplicht (indicator BBV 4-6).
- Inspecteren van en handhaven op kinderopvang/peuteropvang, buitenschoolse opvang, gastouderbureaus en gastouders conform handhaving en sanctiebeleid kinderopvang en peuterspeelzalen (effectindicator: oordeel burger voorzieningen).
- Actueel houden van het Landelijk Register Kinderopvang (LRK) door behandeling van nieuwe aanvragen en wijzigingsverzoeken (effectindicator: oordeel burger voorzieningen).
- Bestrijden van verzuim en vroegtijdig schoolverlaten door Regionaal Bureau Leerplicht in samenwerking met Time Out, Zorgadvies teams (Zat) en Weer Samen Naar School (indicator BBV 4-6).
- Monitoren van de kwaliteit van het leerlingenvervoer door onder meer het houden van een jaarlijkse enquête onder de deelnemers (effectindicator: oordeel burger voorzieningen).
- Participatie in overleggen: structureel Liemers overleg met alle schoolbesturen (OOGO) over passend onderwijs en de verbinding met de jeugdzorg, structureel lokaal overleg met de schoolbesturen en de voorschoolse voorzieningen over de onderwijskansen en de aansluiting van voor- en vroegschoolse voorzieningen, afstemming tussen jeugd en onderwijs realiseren via een Lokale Educatieve Agenda (LEA) en een regionale samenwerkingsagenda. Het onderwijsachterstandenbeleid, huisvesting scholen en passend onderwijs zijn de belangrijkste thema's (effectindicator: oordeel burger voorzieningen).
- Uitvoering geven aan de wettelijke taak leerlingenvervoer en het vernieuwen van het beleid hiervoor in relatie tot de inmiddels opgezette regiecentrale voor het doelgroepenvervoer (*prestatie-indicator 1*).

Specifieke prestaties 2018

Jongerencoach

Jongerencoaching biedt laagdrempelige trajecten aan jongeren om persoonlijke problemen/ vraagstukken aan te pakken. In 2018 zijn de jongerencoaches 45 trajecten aangegaan. De jongerencoach komt een breed scala aan problematieken tegen bij de jongeren in de trajecten die ze aanbieden. Denk aan autisme, hechting, agressie, zelfstandigheid, school, complexe thuissituaties, tienerzwangerschap, huisvesting en werk. Met jongerencoaching wordt de toegang en de specialistische jeugdhulp ontlast. Het aanbod past goed binnen de gemeentelijke ambitie van afschaling, vroegsignalering en maatregelen in het kader van preventie.

(V) echtscheidingsmodule

Het aantal jeugdigen dat te maken krijgen met scheidings- en omgangsproblematiek is in Westervoort relatief hoog. Vanuit het Goed Voor Elkaar Team is er behoefte aan deskundige

ondersteuning bij dergelijke (v) echtscheidingsproblematiek. Het huidige aanbod is niet altijd toereikend omdat beide ouders in moeten stemmen met een ondersteuningstraject. Daarom hebben we in 2018 geïnvesteerd in producten ter ondersteuning bij (v) echtscheidingsproblematiek, zoals Home Start en de E-learning Pink Cloud.

Cultuureducatie

Met ondersteuning van Cultuurmij Oost zijn gesprekken gevoerd met de Westervoortse basisscholen over het aangaan van een cultuurconvenant. In het convenant komen onder andere de volgende onderwerpen aan de orde: inhoudelijke ambities, financiering, taak- en rolverdeling, overlegstructuur en monitoring. Het convenant zal in 2019 worden afgesloten.

Met de expertise van Het Element zijn op elke school extra vraaggerichte culturele activiteiten gehouden uit het door de raad beschikbaar gestelde activiteitenbudget.

Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang (WIKK), Wet harmonisatie kinderopvang en peuterspeelzaalwerk (Wet harmonisatie), Landelijk register kinderopvang en peuterspeelzalen (LRKP)

In 2018 is de Wet innovatie en kwaliteit kinderopvang (WIKK) in werking getreden. Daarnaast is in de wet Harmonisatie ook de harmonisatie peuteropvang geregeld, waardoor het peuterspeelzaalwerk onder dezelfde definitie en eisen als de kinderopvang valt en het onderscheid vervalst. In Westervoort zijn voor 2018 alle peuterspeelzalen al omgezet in kinderdagverblijven. Hierdoor zijn er op het gebied van handhaving geen extra handhavingstrajecten nodig geweest.

Prestatie-indicator	Realisatie 2017	Streefcijfer 2018	Realisatie 2018	Toelichting
1. Aantal zelfstandig reizende jongeren naar speciaal onderwijs in het kader van zelfredzaamheid	8	8		Via project Zelfstandig Reizen wordt getracht de zelfredzaamheid van jongeren te vergroten.
2. Aantal jongeren dat structureel jongerenwerk doet bij Creon i.h.k.v. deelname aan de samenleving	22	40		
3. Percentage leerlingen in groep 1 dat geen gebruik heeft gemaakt van voorschoolse voorzieningen i.h.k.v. streven naar 100% bereik	17% (25 van de 149 leerlingen) Schooljaar 2016-2017	5%		N.v.t.
4. Minder drang- en dwangtrajecten*	34	10% minder**	32	Aantal cliënten per 1-1-2018 en 1-1-2019
5. Afname volumes maatwerkvoorzieningen*	397	10% minder**	496	Aantal cliënten per 1-1-2018 en 1-1-2019
6. Afname van complexe jeugd-onderwijsproblematiek*	N.n.b.**	10% minder**		Via oprichting (regionale) Intersectorale Team
7. Afname van aantal interventies als direct of indirect gevolg van vechtscheidingen*	N.n.b.**	10% minder**		Via onder meer GVET, jeugdzorg-aanbieders

* Deze taken komen voort uit de decentralisaties. Derhalve zijn er nog geen cijfers beschikbaar. Vanaf 2017 zullen realisatiecijfers (2015-2016) en streefcijfers (2018) worden geformuleerd. ** Eind 2017 zijn naar verwachting de realisatiecijfers van 2015 en 2016 bekend. De streefcijfers (in absolute aantallen) zullen hierop gebaseerd worden.

Volumegegevens	2015	2016	2017	2018
Aantal leerlingen op de Westervoortse basisscholen	1.195	1.200	1.206	1.176
Aantal openbare basisscholen (obs)	3	2	2	1
Totaal aantal m2 openbare basisscholen	1.988	2.818	2.022	2.022
- De Schakel (Het Ravelijn per 1-8-2015)				1.118
- De Verrekijker	1.118	2.018	1.118	904
- Montessorischool	880	800	904	
Aantal leerlingen obs per 1 oktober	380	362	386	223
Aantal bijzondere basisscholen (bbs), situatie na 1-8-2015	3	3	3	4
Totaal aantal m2 bijzonder basisonderwijs:	5.474	6.061	5.996	5.996
- De Brug Schoolstraat	1.325	1.386	1.458	1.458
- De Brug Uitterweert	2.431		0	0
- De Tuimelaar (IKC De Hoge Hoeve per 1-8-2015)	1.718	2.860	2.776	2.776
- De Klimroos (Het Startblok)			1.762	1.762
- De Flierefluiter		1.815	0	0
Aantal leerlingen bbs per 1-10	815	838	820	963
Aantal leerplichtigen	2.357	2.181	2.291	2.226
Aantal schoolverzuimers	86	122	124	124
- beginnend verzuim		26	19	14
- signaal verzuim		93	44	onbekend
Aantal Halt-maatregelen	1	1	0	1
Aantal procesverbalen	9	-	4	5
Verzuimpercentage	3,6%	5,6%	4%	5%
Aantal voortijdig schoolverlaters	33	28	51	49
Percentage voortijdig schoolverlaters	1,9%	1,3%	onbekend	1,96%
Totaal aantal kindplaatsen dagopvang (peuteropvang) (zowel gesubsidieerd als niet gesubsidieerd)	147	199	199	198
Kindplaatsen peuteropvang:				
- reguliere subsidieplaatsen	76	56	56	56
- VVE- subsidieplaatsen	20	24	32	32
Aantal kindplaatsen buitenschoolse opvang	130	130	130 (tot sept.) 160 (vanaf sept.)	130
Aantal gastouders	32	29	Ca. 33	29
Aantal gastouderbureaus	0	0	0	16
Aantal kindplaatsen gastouderopvang (registratie LRKO is opvang-kinderen incl. eigen kinderen)	137	133	Ca. 135	145
Aantal leerlingen schoolvervoer			110	121

	Gemeenschappelijke Regeling voor Onderwijszaken (GRO)
Doel	Het vormgeven van een intergemeentelijke samenwerking op de gebieden volwasseneducatie, leerplicht en RMC (Regionale Meld- en Coördinatiefunctie).
Taak	Het zorgdragen voor een adequate uitvoering van de Leerplichtwet en coördinatie volwasseneducatie.
Beleidsrisico's	Doordat de GRO geen eigen begroting heeft en geen eigen besluiten kan nemen, is het risico relatief klein.
Resultaat in 2018	Begin 2019 heeft de gemeenteraad van Westervoort ingestemd om de GRO per 1 januari 2019 te liquideren. Na de overgang van het personeel van de GRO naar de Modulaire gemeenschappelijke regeling vanaf 1 januari 2018 was de GRO nog een lege huls. Het proces om tot liquidatie over te gaan heeft in 2018 plaatsgevonden.

	Bedrijfsvoeringsorganisatie doelgroepenvervoer regio Arnhem-Nijmegen
Doel	De DRAN heeft tot doel de gezamenlijke sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvullend vervoer voor de deelnemers
Taak	De sturing en (financiële) beheersing van uitvoeringstaken en uitvoering van ondersteunende processen op het gebied van doelgroepenvervoer en aanvulle
Beleidsrisico's	Geen bijzonderheden
Resultaat in 2018	In 2018 heeft de BVO DRAN eren projectplan opgesteld en in uitvoering gebracht om op operationeel vlak de efficiency van het vervoer te verbeteren. Er zijn voorstellen aan gemeenten gedaan met betrekking tot de mogelijkheden om beleidsmatig kosten te beperken. En verder is zoals ieder jaar heel veel taxivervoer geleverd: de kerntaak van de BVO DRAN.

Wat heeft het gekost?

Programma Jeugd en Onderwijs	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Lasten	1.368	1.512	1.236
Baten	15	162	83
Saldo	-1.353	-1.350	-1.153

Bedragen x € 1.000

Programma 6 : Milieu en Water

Algemeen

Portefeuillehouder	De heer Breunissen
Programmaredacteur	Rene van Heugten
Beleidskaders (bronnen)	• Afvalbeleidsplan Van Afval naar Grondstof 2014-2017. • Milieuprogramma 2016 – 2017. • Coalitieakkoord 2014 – 2018. • Bodembeheerplan, bodemkwaliteits- en bodemfunctieklassenkaart. • Gemeentelijk geluidbeleid. • Beleidsvisie Externe veiligheid. • Watertakenplan 2017-2021 • Waterkwaliteitsspoor.
Autonome ontwikkelingen/ trends	Geen

Waar gaat dit programma over:

Dit programma draagt bij aan een goede kwaliteit van de leefomgeving.

Doelstellingen:

- Het organiseren van een doelmatige en doeltreffende afvalinzameling (effectindicator 1 en beleidsindicator BBV 2).
- Wij bevorderen een schone bodem, lucht en water (effectindicator 2 en beleidsindicator BBV 1).
- Wij dringen de hoeveelheid afval terug door bronscheiding, diftar en afval te benaderen als grondstof (prestatie-indicator 3 en 4).
- Het aanleggen en beheren van een duurzaam en robuust (afval)watersysteem dat de volksgezondheid waarborgt en overlast beperkt.
- Ter bescherming van onze inwoners stellen wij eisen aan de externe veiligheid van (bedrijfs)activiteiten (prestatie-indicator 1 en 2).

Wat hebben we bereikt:

- Elektrische voertuigen (EV) zullen in de komende jaren een hoge vlucht nemen. De mogelijkheden voor openbaar laden waren in Westervoort gering. Inmiddels is beleid opgesteld waarin de spelregels zijn vastgelegd om laadpalen in de openbare ruimte te kunnen aanvragen. Ook is de gemeente aangehaakt bij een concessie voor het realiseren van laadpalen. Hierdoor komen geen kosten (anders dan de fysieke inrichting van de parkeerplek) voor rekening van de gemeente. De eerste aanvragen op basis van dit beleid zijn intussen ontvangen en behandeld. De verwachting is dat het aantal openbare laadpalen de komende jaren sterk zal toenemen.
- Ten behoeve van het aanbrengen van zonnepanelen op de bibliotheek is de elektrische aansluiting verzwaard.
- Scheiding van huishoudelijk afval, met aandacht voor kosten, dienstverlening en milieu. Met 72% afvalscheiding uit 138 kg restafval haalt Westervoort de doelstellingen uit haar afvalplan. Om de landelijke doelstellingen te halen zijn nieuwe maatregelen nodig.
- Aandacht voor en het voorkomen van zwerfafval door verschillende acties.
- Een nieuw kringloopcontract voor inzameling van herbruikbare goederen en elektrische apparaten met accent op op toename hergebruik (harmonisatie met Duiven).
- Een nieuw contract voor de sortering en vermarkting van PMD (met MRA gemeenten).
- Een nieuw contract voor de inzameling en verwerking van glas (harmonisatie met Duiven).
- De regionale bodemkaart is geactualiseerd.
- Vooruitlopend op de Omgevingswet (in 2020) is de bodemdata met behulp van subsidie reeds gekoppeld met bodemdata de Provincie.
- Het rioolstelsel voldoet aan de eisen van een goed stelsel.

- Het VGS rioolstelsel op 't Ambacht/Hazeland functioneert beter. Gemaakte afspraken met het Waterschap inzake overdracht van stedelijk water zijn we nagekomen.
- Er is programmatisch toezicht en handhaving uitgevoerd (inclusief klachtenafhandeling) bij bedrijven en inrichtingen.

Wat hebben we ervoor gedaan:

- We hebben deelgenomen aan de concessie voor het realiseren van laadpalen voor Elektrische voertuigen.
- Het op orde brengen van de uitvoering afvaltaken en dienstverlening aan de burger in de nieuwe organisatie 1Stroom.
- Communicatie over afvalscheiding via gemeentesite, Facebook en Twitter, de gemeentepagina en de afvalwijzerapp.
- Deelname aan acties/campagnes afvalscheiding.
- Inzet afvalcoaches.
- Klachtenafhandeling over inzameling.
- Monitoring ingezamelde hoeveelheden huishoudelijk afval en grondstoffen.
- Contractbeheer inzameling en verwerking afvalstromen en grondstoffen.
- Deelname (voorbereiding) aanbesteding verwerking restafval MRA.
- Onderzoek mogelijkheden voortzetting deelname Afvalstation Arnhem Noord. Het huidige contract wordt verlengd tot 1 juli 2020.
- Aanpak zwerfafval door vuurwerkactie, Rijnjutters, Landelijke Opschoondag, vertoning PlasticSoup-film, Ploggingrun uitgifte opruimmaterialen aan vrijwilligers, opschonen door scholen en vrijwilligers,.
- Acties voortvloeiende uit klimaatactieplan en regionale plannen op gebied van duurzaamheid, klimaat en energie.
- In het project Revitaliseren 't Ambacht zijn maatregelen meegenomen om het functioneren van het VGS te verbeteren.
- Samen met het Waterschap zijn beschoeiingen vervangen en watergangen aangepast. Omdat destijds de waterstand verlaagd was hebben we als bijvangst ook zwerfvuil uit de watergang gehaald.
- Volgen, deelnemen en inbreng in regionale ontwikkelingen in belang van Westervoort.
- In stand houden en beheren riolering en rioolgemaalconform watertakenplan.
- Sanering van foutieve verbindingen en het afkoppelen van dakafvoeren op rioolstelsel.
- In stand houden en beheren grondwatermeetnet en monitoren/analyseren waterkwaliteit.
- Uitvoering gegeven aan het milieuhandavingsprogramma. Milieucontroles zijn grotendeels uitgevoerd volgens controleplanning 2017 in samenwerking met de ODRA (omgevingsdienst) Meldingen in het kader van het Besluit bodemkwaliteit zijn afgehandeld. Deels i.s.m. ODRA (omgevingsdienst).
- Vergunningen en milieumeldingen zijn geaccepteerd en afgehandeld, deels i.s.m. ODRA.

Wat hebben we niet bereikt/gedaan en waarom niet:

- Afvallessen op basisscholen. De lessen worden gegeven door het Liemers Centrum voor Natuur- en Milieueducatie. In 2018 zijn de lessen uiteindelijk niet gegeven als gevolg van personeelwisselingen bij het NME-centrum. In september 2019 worden (zwerf)afvallessen opnieuw aangeboden.
- Onderzoek ambities, harmonisatie, grondstoffenbeleid Westervoort-Duiven. Het eerste jaar van de samenwerking stond in het teken van elkaar leren kennen terwijl de basistaken uitgevoerd moest worden. Door de mogelijkheid tot arbeidsmobiliteit binnen de organisatie is er de eerste maanden sprake geweest van onderbezetting. Na werving van nieuwe medewerkers is de formatie op sterkte. Er is prioriteit gegeven aan het aangaan van een nieuw inzamelcontract en verwerkingscontract.
- Riolering vervangen onder de tuinen aan de Zuidelijke Parallelweg. Dit project bleek complexer dan was ingeschat. Het stelsel is in redelijke staat waardoor er geen acuut risico is. Daarom is dit project verder naar achtergeschoven in de tijd.

- Herprofilen watergangen Waay en omgeving is niet opgepakt. Dit is een project in samenwerking met het Waterschap. Omdat het geen acuut probleem is, is deze verder in tijd weg gezet en zal deze niet op korte termijn worden opgepakt.
- Een gedeelte van de controleplanning 2018 is niet uitgevoerd. Dit zijn met name de bedrijven/instellingen (installaties) met lage milieurisico's. Deze moeten opnieuw ingepland worden. Dit komt mede door extra werkzaamheden in het kader van de ambtelijke samenwerking met Duiven en de inrichting van één nieuwe omgeving van de applicatie Squit XO Duiven-Westervoort. (Squit XO is een applicatie voor toezicht, handhaving, vergunningverlening en APV/bijzondere wetten).

Specifieke prestaties 2018

Energieneutraal Westervoort

Op 10 december 2018 heeft de raad ingestemd met de ook nationaal onderschreven doelstelling van energieneutraliteit in 2050. In het bijbehorende Ambitiedocument staat in een 'energiemix' een beeld van aanzienlijke opgaven die de komende jaren op de gemeente afkomen, verdeeld over de thema's wind, zon, warmte en hernieuwbaar gas en biomassa. Daarbij geldt als kanttekening dat deze mix alleen de lokale opgave schetst. Westervoort maakt ook deel uit van de regio Arnhem Nijmegen. In 2019 wordt van de individuele gemeenten, provincies en waterschappen dat zij ook vanuit het nationale klimaatakkoord meebeslissen over een bovenlokale/regionale opgave. Dat zal in 2019/2020 zijn beslag krijgen onder de vlag van de RES, de Regionale Energie Strategie. De RES ligt overigens ook in het verlengde van de Regionale Routekaart, die in 2018 door alle portefeuillehouders duurzaamheid van de regio Arnhem Nijmegen is onderschreven. Deze Routekaart voorziet in een aantal regionaal gecoördineerde projecten.

Duurzaamheidslening

Tot en met december 2018 zijn 32 duurzaamheidsleningen verstrekt, met een totaal van € 227.615. Gemiddeld € 7.112 per lening. Er is nog € 770.000 beschikbaar. De raad heeft op 10 december 2018 besloten het toewijzingscriterium 'bouwjaar voor 1986' te laten vervallen indien zou blijken dat na extra aandacht voor de regeling geen substantiële toename van aanvragen is.

Energieloket/Winst uit je woning

Onder de paraplu van het Liemerse Energieloket heeft Westervoort meegedaan met de collectieve inkoopactie 'Winst uit je woning'. Dat heeft er toe geleid dat 129 huishoudens daadwerkelijk geïnvesteerd hebben in duurzaamheidsmaatregelen aan hun huis. Daarmee was een bedrag gemoeid van € 521.000, welke voor het grootste deel is aangewend voor de aanschaf en plaatsing van zonnepanelen. De opdrachten zijn gegund aan een Liemers bedrijf.

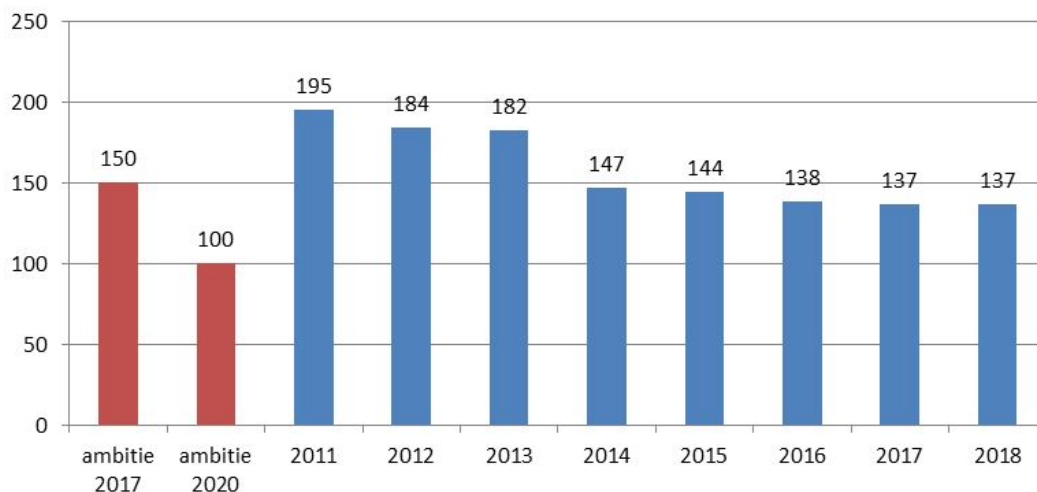
Effect- en beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende indicatoren wordt beoordeeld of door de gedane inspanningen (in menskracht en geld) de beoogde maatschappelijke effecten zijn gerealiseerd.

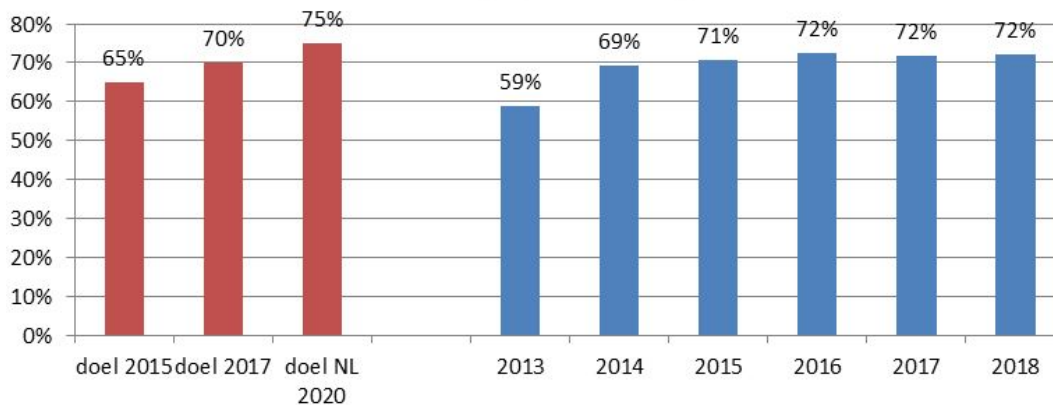
Prestatie-indicator	Realisatie 2015	Realisatie 2016	Realisatie 2017	Realisatie 2018	Toelichting
1. Aantal controles inrichtingen Wabo en Wet Milieubeheer	45	52	54	nrb	Volgens prioritering.
2. Aantal verleende vergunningen	0	1	0	nrb	Betreft enkelvoudige vergunningen taakveld milieu. Uitvoering bij ODRA

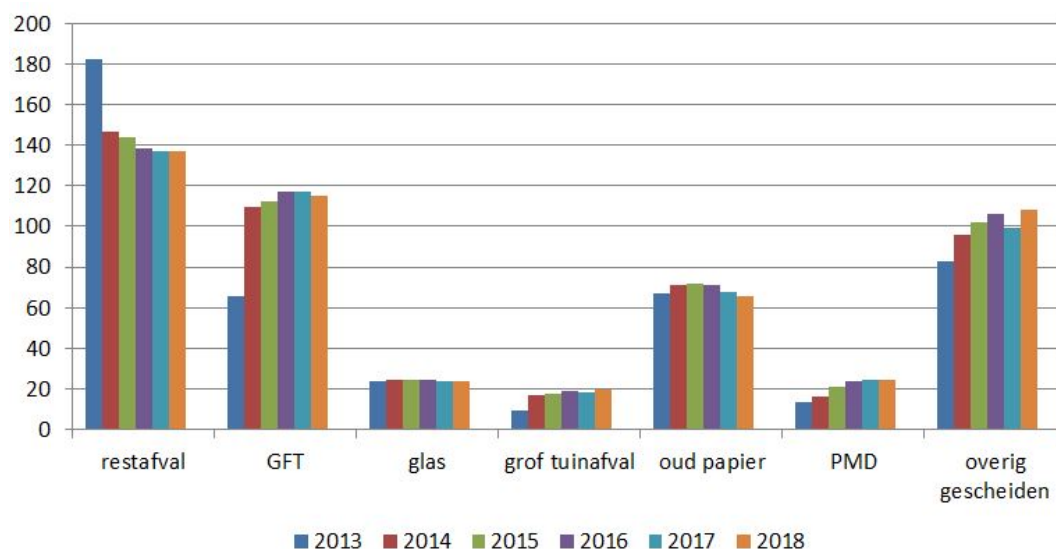
3. Restafval (fijn en grof huishoudelijk) in kg.	144	138	137	138	Volgens Afvalbeleidsplan Streefcijfer 2020 is doelstelling Landelijke Programma VANG-huishoudelijk Afval: Van Afval naar Grondstof
4. Bronscheiding (fijn en grof huishoudelijk) restafval	71%	72%	72%	72%	

Restafval (kg/inwoner/jaar)

scheidingspercentage %

Volumegegevens afval in kg/inw/jaar	2015	2016	2017	2018
Textiel	8,1	8,1	8,1	8,0
Kunststof verpakkingen/PMD	20,7	23,4	24,5	24,5
Gft	112	117	117	115
Glas	24,6	24,7	23,8	23,6
Oud papier	72	71	67,6	65,4

Volumegegevens riolering	2015	2016	2017	2018
Aantal aansluitingen riolering	6.743	6.894	6.894	6.977
Rioolheffing	215	215	208	213
Aantal m drukriool	7.050	6.870	6.509	7.036
Aantal m vrijvervalriool	80.780	81.385	80.634	82.058
Totaal aantal m riool	87.830	88.470	87.143	89.094

Verbonden partijen

	Omgevingsdienst Regio Arnhem
Doel	De gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers terzake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Middels de ODRA worden de krachten gebundeld zodat sprake is van minder versnippering, een grotere mate van deskundigheid en een meer efficiënte inzet van middelen.
Taak	Het uitvoeren van meerdere taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het omgevingsrecht voor gemeenten in de regio Arnhem en Provincie Gelderland. Ook is Omgevingsdienst Regio Arnhem voor deze overheden het aanspreekpunt voor milieuvraagstukken.
Beleidsrisico's	De ODRA is een uitvoeringsorganisatie. De beleidsrisico's zijn derhalve zeer beperkt. Uitvoerend beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Onze inzet in 2018	Er is volledig uitvoering gegeven aan het werkprogramma zoals deze op voorhand is afgesproken (denk aan toezicht milieu). Echter door uitblijvende adviesvragen milieu is niet volledig gebruik gemaakt van volume in uren. Hiertoe wordt een bedrag terugbetaald aan de gemeente.

Wat heeft het gekost?

Programma Milieu en Water	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Lasten	2.328	2.555	2.570
Baten	3.044	3.140	3.118
Saldo	716	585	548

Bedragen x € 1.000

Programma 7 : Welzijn, Zorg en Volksgezondheid

Algemeen

Portefeuillehouder	De heer Kampschreur en de heer Raaijman
Programmaredacteur	De heer Beniers
Beleidskaders (bronnen)	<i>Landelijke regelgeving</i> • Wet maatschappelijke ondersteuning 2015. • Wet Publieke Gezondheidszorg. • Wet gemeentelijke schuldhulpverlening; <i>Lokale beleidsdocumenten</i> • Coalitieakkoord 2014 – 2018. • Regionale visie op het sociale domein 'Naar een veerkrachtige samenleving'. • Transitie-arrangementen en transformatie-agenda regio Arnhem. • Regiovisie publieke gezondheidszorg Gelderland-Midden. • Leidraad Aanbod Jeugdgezondheidszorg Regio Gelderland-Midden. • Regionale Visie Aanpak Huiselijk Geweld en Kindermishandeling 2015-2019. • Regionaal EducatiePlan. • Liemerse Kadernota 'Samen werken aan de samenleving'. • Kadernota Lokaal Sociaal Beleid 2013. • Visie lokale toegang sociaal domein gemeente Westervoort. • Beleidsnota 'Samen in Beweging'. • Beleidsnotitie Maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp 2015. • Nota 'Wijkgericht werken' en de evaluatie. • Beleidsnota Sociale activering Duiven en Westervoort. • Beleidsagenda Thuis in eigen buurt 2014-2017. • Beleidsnotitie Toekomst Huishoudelijke hulp vanaf 2015. • Kadernotitie Schuldhulpverlening. • Beleidsregels Schuldhulpverlening. • Beleidsnotitie Armoedebeleid (2015). • Convenant Armoedebeleid. • Privacy reglement Goed voor Elkaar Team Westervoort 2014. • Protocol omgaan met agressie bij huisbezoek en omgaan met agressie bij onaangekondigd bezoek bij het team Goed voor Elkaar 2016.
	<i>Verordeningen</i> • Verordening maatschappelijke ondersteuning gemeente Westervoort 2018. • Verordening Jeugdhulp gemeente Westervoort 2018. • Verordening Gelrepas (2015);

Autonome ontwikkelingen/ trends	• Westervoort telde op 31-12-2018 in totaal 14.932 inwoners. • In Westervoort staat de kracht van de burger centraal. Hierbij hoort vraaggericht werken, inspelen op de werkelijke vragen en op behoeften van de burger en uitdagen om zelf oplossingen te zoeken. De eigen verantwoordelijkheid van de inwoner voor zijn/haar eigen welzijn wordt steeds groter. De rol van de professional op dit terrein wordt verlegd van uitvoerder naar begeleider/ondersteuner. • De beweging naar zorg en ondersteuning buiten de muren van een instelling zal ook de komende jaren verder worden doorgevoerd. Niet alleen de ouder wordende inwoner wordt geacht langer zelfstandig te (blijven) wonen. Ook van jongere mensen met een beperking (lichamelijk, verstandelijk of psychiatrisch) wordt steeds nadrukkelijker verwacht dat zij zelfstandig blijven of gaan wonen, al dan niet ondersteund vanuit hun directe sociale omgeving. • Er worden steeds meer verbindingen gelegd tussen volksgezondheid, het sociaal domein en andere beleidssectoren. Gezondheid wordt meer gezien als zelfregie voeren over het leven. Het begrip positieve gezond vindt meer draagvlak. • Transformatie van het totale sociale domein zal ook de komende jaren een groot beslag leggen op de beschikbare capaciteiten.
	• Burgerparticipatie zal in toenemende mate een rol van betekenis krijgen bij beleid en uitvoering van zorg. Vergroting van de eigenverantwoordelijkheid van de burger voor zorg en welzijn blijft in de schijnwerpers staan. • Regionale samenwerking krijgt steeds meer vorm. We zien een verschuiving van lokaal inkopen naar regionale inkoop. Hierdoor ontstaat bundeling van kennis en kunde ten behoeve van het sociale domein. • Per 1 januari 2020 worden het Beschermd wonen en de maatschappelijke opvang overgeheveld van de centrumgemeenten naar alle gemeenten in Nederland. Gemeenten worden dan zelf verantwoordelijk voor uitvoering en financiering van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. • Sport en cultuur worden in toenemende mate gezien als middelen om de doelstellingen van het sociale domein te realiseren. • In de samenleving neemt het besef om laaggeletterdheid terug te dringen toe. In Westervoort behoort meer dan 16% van de inwoners tot de laaggeletterden (o.b.v. gegevens van de Stichting Lezen & Schrijven). Daarmee behoort Westervoort tot de top 16 van alle 172 gemeenten met < 25.000 inwoners.

Waar gaat dit programma over:

Dit programma draagt bij aan een goede lichamelijke en psychische gezondheid van onze inwoners zodat zij in staat zijn de regie over hun eigen leven te voeren en kunnen deelnemen aan het leven van alledag. Wij faciliteren, stimuleren en helpen mensen die verantwoordelijkheid voor zichzelf en anderen willen dragen. Mensen die meer steun nodig hebben om deel te nemen aan de samenleving kunnen een beroep op de gemeente doen.

Doelstellingen

- Bij elke vraag om ondersteuning wordt onder regie van de gemeente integraal hulp geboden (effectindicator 1).
- Alle inwoners worden zo goed mogelijk in staat gesteld om de regie over hun eigen leven te voeren (effectindicator 2).

- Stimuleren en faciliteren van inwoners om een bijdrage te leveren aan de samenleving (prestatie-indicator 1).
- Bestrijden van armoede, met name bij kinderen (prestatie-indicator 7).
- Bevorderen van een gezonde leefstijl (effectindicator 3).

Participatie

De ontwikkeling van het sociale domein vindt plaats in diverse projecten. Op project niveau wordt op verschillende manieren participatie door burgers gevraagd. Beleidsvorming en –uitvoering vindt plaats in overleg en in samenwerking met professionals uit de zorg en gezondheidszorg, (regionale) patiëntenverenigingen en andere belangbehartigers. Het huidige minimabeleid en de evaluatie is mede in overleg met burgers en maatschappelijke organisaties tot stand gekomen. Het huidige armoedeconvenant tussen de gemeente en diverse Westervoortse organisaties is hier mede een uitvloeisel van.

Bij de ontwikkeling van algemene voorzieningen worden gebruikers en burgers betrokken in de vorm van Bewonersacademie, Wij Westervoort en de Wmo-raad. Wij Westervoort is tevens de groep die doorlopend in gesprek is met het Goed voor Elkaar team op uiteenlopende onderwerpen. Bij de ontwikkeling van de decentralisatie beschermd thuis zullen op enig moment ook de gebruikers betrokken worden.

De bijeenkomsten in het kader van de participatie verklaringstrajecten voor verblijfsgerechtigden worden in het Deltahuis gehouden. Voor de inhoud van de workshops worden Westervoortse partners uitgenodigd om te participeren, zoals de wijkagent en de VGGM. Ook wordt samengewerkt met de Historische Kring bij een afsluitende fietstocht door Westervoort en een gezamenlijke broodmaaltijd in Huize Vredenburg bij de ondertekening.

Een laatste voorbeeld van participatie zijn de inwoners van Westervoort die betrokken zijn bij het innovatiebudget. Iedere aanvraag die wordt ingediend wordt mede door deze groep beoordeeld. Daarnaast stimuleren wij inwoners actief om innovatieve ideeën met ons te delen.

Effect- en beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende indicatoren wordt beoordeeld of door de gedane inspanningen (in menskracht en geld) de beoogde maatschappelijke effecten zijn gerealiseerd.

Burgerpeiling 2016

	Westervoort	Gemeenten < 25.000
Oordeel over zorg en welzijn	6,6	6,5

Beleidsindicatoren BBV	2015	2015 nl	2016	2016 nl		
Wmo-clients met een maatwerkarrangement (per 10.000 inwoners)		567		62		
	2016	2016 nl	2017	2017 nl	2018	2018 nl
Demografische druk	61,8%	68,5%	62,9%	69,0%	64,3%	69,6%

Toelichting:

- Een maatwerkarrangement is een vorm van specialistische ondersteuning binnen het kader van de Wmo. Voor de Wmo en stapeling gegevens geldt dat het referentiegemiddelde gebaseerd is op aantal deelnemende gemeenten.
- De som van het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder in verhouding tot de personen van 20 tot 65 jaar. Het is de druk die uitgeoefend wordt op de werkende bevolking die moeten zorgen voor de groene (jonge) en grijze (oude) bevolking.

Bron: Waar staat je gemeente, www.waarstaatjegemeente.nl

Bovenstaande gegevens zijn de meest actuele, nieuwe informatie zal in de betreffende documenten worden opgenomen zodra deze beschikbaar is.

Welke prestaties leveren we hiervoor?

Als er sprake is van een (tijdelijke) behoefte aan ondersteuning, kunnen onze inwoners een beroep doen op een breed en kwalitatief goed zorg- en ondersteuningsaanbod. De toegang naar specialistische zorg verloopt onder andere via het Goed voor Elkaar Team. De ondersteuning is gericht op alle levensdomeinen van de burger en gaat uit van de vraag van de burger. De gemeente heeft de rol van opdrachtgever, treedt daarbij initiërend op en voert haar taken uit binnen de financiële kaders (budgetten). Met het oog op de verwachte verdere bezuinigingen in het sociaal domein betekent dit het realiseren van een (verdere) afname van zorgvolumes en -kosten.

Reguliere prestaties

Uitvoeren wettelijke taken Wmo 2015

- Aanbieden van een samenhangend en goed toegankelijk aanbod van algemene, collectieve en maatwerkvoorzieningen, inclusief individuele regelingen, zodat inwoners zo lang mogelijk zelfstandig kunnen wonen en op een volwaardige wijze kunnen deelnemen aan de maatschappij. (prestatie-indicator 2 en 3).
- De transformatie van het Sociaal domein: omvorming van individuele- en maatwerkvoorzieningen naar basishulp of algemene voorzieningen met (nog) meer samenwerking tussen burgers, professionals en vrijwilligers (prestatie indicator 2 en 3).
 - 1 Aanbieden van activiteiten op het gebied van ontmoeting, ontspanning, educatie, sport, cultuur, activering, maatschappelijke participatie (prestatie indicator 2 en 3).
 - 2 Organiseren van ondersteuning en deskundigheidsbevordering van vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties, en het promoten van vrijwilligerswerk (prestatie-indicator 1, 2 en 3).
 - 3 Aanbieden van ondersteuningstrajecten en activiteiten voor kwetsbare groepen die bijdragen aan het voorkomen en opheffen van eenzaamheid (prestatie indicator 2 en 3).
 - 4 Ondersteuning en waardering van mantelzorgers en vrijwilligers in de zorg (prestatieindicator 1, 2 en 3).
 - 5 Uitvoering van vraagafhankelijk vervoer voor mensen met een beperking. In 2017 is hier bij gekomen het routevervoer onder de WMO en de Jeugdwet (dagbehandeling en dagbesteding). Dit vervoer is grotendeels ondergebracht bij Avan. Avan verzorgt daarnaast ook sinds september 2016 het leerlingenvervoer.

Uitvoeren wettelijke taken publieke gezondheidszorg

- 1 Uitvoeren van de speerpunten uit de regiovisie publieke gezondheidszorg Gelderland Midden.
- 2 Het verlenen van subsidie aan diverse instellingen voor activiteiten voor bescherming en bevordering van de gezondheid.
- 3 Westervoort is een Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG)-gemeente. Door in samenwerking met diverse maatschappelijke partners activiteiten te organiseren wordt overgewicht bij kinderen en jongeren voorkomen en/of bestreden.
- 4 Jeugdgezondheidszorg: uitvoering van het basistakenpakket, waaronder periodiek medisch onderzoek van leerlingen met name gericht op risicokinderen, spreekuren, vaccinaties, opvoedingsondersteuning, zorgstructuren onderwijs/ Goed voor Elkaar Team, bestrijding overgewicht, spreektaalontwikkelingen, consultatiebureau en prenatale voorlichting voor ouders. Verstrekken van gehoorbeschermers aan jongeren die 16 jaar worden.
- 5 Volksgezondheid: ambulancevervoer, inspecties veiligheid en hygiëne, infectieziektes.
- 6 Openbare geestelijke gezondheid, preventie en bestrijding van alle vormen van huiselijk geweld, ouderengezondheid, gezondheid in relatie tot reizen, milieu en seksuele voorlichting.
- 7 Het terugdringen van het aantal gevallen van huiselijk geweld en kindermishandeling.
- 8 Periodiek onderzoek naar de gezondheid van alle inwonersgroepen.
- 9 Het in stand houden van een netwerk van AED-toestellen in Westervoort en training van vrijwilligers.

Uitvoeren overige taken binnen het programma

- Activiteiten voor het terugdringen van laaggeletterdheid, waaronder het versterken van de signalerings- en doorverwijzingsfunctie van professionals door scholing. In regionaalverband

het in standhouden van het taalhuis in bibliotheken waar alle initiatieven op het gebied van laaggeletterdheid bij elkaar komen.

- Aanbieden van cursussen taal, rekenen en digitalisering aan volwassenen voor een betere participatie in de samenleving.
- Uitvoeren van het lokaal minimabeleid.
- Inzet ten behoeve van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR). De MGR is ingericht. Middels het IAS wordt zorg aanbesteed en ingekocht. De MGR neemt reeds enkele taken over zoals het contractmanagement. In 2018 worden mogelijk nieuwe modules in de MGR ondergebracht.
- Beoordelen aanvragen van derden in het kader van het innovatie budget en het verder verbeteren van de communicatie en de PDCA-cyclus hieromtrent.
- Uitvoeren van huisvestingstaakstelling en participatie verklaringstrajecten voor verblijfsgerechtigden.

Specifieke prestaties 2018

Toezicht op kwaliteit

Nu de MGR is ingericht, is er ook sprake van borging van contract management in de regio. In 2018 is tijd, aandacht en geld besteed aan de ontwikkeling van toezicht op kwaliteit. Hiervoor is in regionaal verband opgetrokken. Dit project loopt nog, de gemeente Westervoort levert hieraan een actieve bijdrage.

Pilot activerend werk

Wij nemen samen met de overige Liemerse gemeenten en Doesburg en Montferland deel aan de pilot activerend werk. In deze pilot worden mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt begeleid in het werkfit worden. De begeleiding is gericht op ontwikkeling, het opdoen van werknemers- en vakvaardigheden in een werkomgeving die zo passend, regulier, lokaal en efficiënt mogelijk is.

Laaggeletterdheid

In 2018 is een nieuw Regionaal Educatief Programma opgesteld voor 2019. Dit programma zal leidend zijn voor een werkplan in de Liemers. De beschikbare lokale middelen voor 2018 zijn niet volledig besteed omdat er binnen de regio voldoende financiële middelen beschikbaar waren voor het non-formele taalproject "sterk door taal! voor ouders met jonge kinderen" dat door Mikado is uitgevoerd. Doel van het project is om ouders (met een taalachterstand) met kinderen in de basisschoolleeftijd ondersteuning te bieden bij hun taalontwikkeling. Als ouders zelf taalvaardiger zijn, kunnen zij hun kinderen beter ondersteunen bij de taalontwikkeling, waardoor de kans op een taalachterstand bij de kinderen wordt verkleind.

Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG).

Na de succesvolle projectperiode 2015-2017 is Jongeren Op Gezond Gewicht onderdeel geworden van het reguliere sport- en gezondheidsbeleid.

Er worden veel sport- en beweegactiviteiten georganiseerd, maar er wordt ook veel aandacht besteed aan gezonde voeding en aan een gezonde leefwijze. Op integrale wijze worden de jongeren op een "gezond gewicht gehouden". Op scholen zijn o.a. waterdrinkpunten gerealiseerd als alternatief voor veel suikerhoudende drankjes. Bij JOGG wordt samengewerkt met de gemeenten Zevenaar en Rheden.

Prestatie-indicatoren	Realisatie 2017	Streefcijfer 2018	Realisatie 2018	Toelichting
1. Aantal mantelzorgers en vrijwilligers	259	246	294	Aantal toegekende mantelzorgcomplimenten in 2018
2. Aantal inwoners met een maatwerkarrangement Zorg in Natura	187	172	201	stand 31-12-2018

3. Aantal inwoners met een maatwerkarrangement PGB	14	22	17	stand 31-12-2018
4. Aantal cliënten met hulpmiddel:	208	205	210	stand 31-12-2018
• Vervoervoorziening	184	186	187	
• Woonvoorziening	138	145	145	
5. Aantal cliënten met huishoudelijke verzorging	308	294	355	stand 31-12-2018
6. Bereik van vouchers etc.	97%	100%	n.n.b.	vouchers van 2018 worden ingeleverd tot 01-07-2019

Volumegegevens	2015	2016	2017	2018
Aantal aanvragen:				
- Vervoervoorziening +pas	107	109	114	147
- Woonvoorziening	48	36	49	52
- Rolstoelen	67	46	46	54
Aantal aanvragen Huishoudelijke Verzorging	199	184	221	394
% inwoners met een voorziening Huishoudelijke Verzorging	1,81%	1,96%	2,05%	2,37%
% cliënten met een PGB (Huishoudelijke verzorging)	10,3%	8%	5,8%	3,7%
Aantal aanvragen bijzondere bijstand	848	910	952	896
Aantal aanvragen Gelrepas	129	125	98	70
Aantal verzekerde minima via collectieve ziektekostenverzekering	254	381	552	518
Aantal aanvragen Schuldhulpverlening	63	85	63	57
Aantal belastingplichtigen met automatische kwijtschelding	296	283	323	356
Aantal belastingplichtigen met kwijtschelding op basis van aanvraag	159	204	178	133
Aantal belastingplichtigen met gedeeltelijke kwijtschelding op basis van aanvraag	10	12	10	15

Verbonden partijen

	Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland
Doel	Het vormgeven van regionale samenwerking in het sociale domein op de gebieden Jeugd en Wmo zodat gemeenten effectief, efficiënt en in samenhang de taken waarin zij willen samenwerken kunnen uitvoeren.
Taak	Het inrichten en uitvoeren van de aanbesteding van regionale zorg. De inkoop en contractering van bovenregionale jeugdzorg.
Beleidsrisico's	Doordat de organisatie een eigen begroting heeft en eigen besluiten kan nemen, kunnen wij achteraf met de gevolgen van deze besluiten worden geconfronteerd.

Resultaat in 2018	De module inkoop heeft in 2018 het primaire proces verder verstevigd en samen met de gemeenten in de regio een vertaling gemaakt vanuit transformatiegedachten, naar veranderende en nieuwe inkoopuitgangspunten. Op 1 januari 2018 is de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling uitgebreid met de module Werkgeversservicepunt Midden Gelderland (WSP) en de module Onderwijszaken (Regionaal Bureau Leerlingzaken midden Gelre -RBL). De belangrijkste resultaten bij WSP zijn een werkgeverstevredenheid van 7,5 en 1299 plaatsingen/matches van kandidaten van gemeenten en UWV, intensivering van de ketensamenwerking, extra inzet op subregionale dienstverlening en functiecreatie. Onderwijszaken heeft naast een toename van het aantal meldingen resultaten behaald op de uitwerking en implementatie van de Methodische Aanpak Schoolverzuim en de lancering van de nieuwe website.
--------------------------	--

Wat heeft het gekost?

Programma Welzijn, Zorg en Volksgezondheid	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Lasten	15.995	16.766	16.646
Baten	5.453	5.817	6.043
Saldo	-10.542	-10.949	-10.603

Bedragen x € 1.000

Programma 8 : Cultuur, Sport en Recreatie

Algemeen

Portefeuillehouder	De heer Breunissen en de heer van Hout
Programmaredacteur	De heer Beniers
Beleidskaders (bronnen)	<i>Lokale beleidsdocumenten</i> • Coalitieakkoord 2014 – 2018. • Beleidskader Lokaal Sociaal Beleid 2013. • Beleidsregels welzijnssubsidies. • Cultuur- en erfgoedpact 2017-2019 voor de Liemers. • Beleidsnota '2011-2018 Cultuur en Ruimte', gemeente Westervoort. • Visie- en uitwerkingsdocument 'Impuls brede scholen, sport en cultuur'. • Subsidiebeleidsregels. • Sportnota Westervoort 1999. <i>Verordeningen</i> • Verordening percentageregeling kunst gemeente Westervoort.
Autonome ontwikkelingen/trends	Bezuinigingen leiden tot een hogere eigen bijdrage voor actieve en passieve cultuurparticipatie en bij instellingen wordt het cultureel ondernemerschap gestimuleerd. Kunst en cultuur krijgt steeds meer betekenis binnen de vrijetijdseconomie. De economische betekenis van recreatie/toerisme voor de regio Arnhem en met name voor de Liemers wordt steeds groter, waardoor ook de bestuurlijke aandacht voor recreatie/toerisme toeneemt. Toerisme en recreatie zijn onderdelen van de vrije tijdseconomie. Versterking van de Liemerse culturele infrastructuur door de fusering van regionale culturele instellingen. Toenemende individualisering van sportbeoefening en afname van jeugdsportbeoefening door vermindering aantal jeugdige inwoners van Westervoort. Een aantal verenigingen hebben het daardoor niet makkelijk. Sport en cultuur als middel om doelstellingen van het sociaal domein te realiseren krijgt steeds meer aandacht en wint aan belang.

Waar gaat dit programma over:

Dit programma draagt bij aan de toegankelijkheid van sport, recreatie en cultuur om onze inwoners in staat te stellen zich te ontwikkelen en te ontplooien. Ook draagt het programma bij aan de aantrekkelijkheid van Westervoort voor bezoekers.

Doelstellingen:

- 1 Wij bevorderen de participatie door een gevarieerd aanbod aan culturele activiteiten (effectindicator 1).
- 2 Alle jongeren onder de 18 jaar komen in aanraking met uitingen van kunst en cultuur (prestatie-indicatoren 1-5).
- 3 Wij bevorderen de participatie door een gevarieerd aanbod aan sportieve activiteiten, met name voor jongeren (effectindicatoren 2,3, beleidsindicator BBV).

Participatie

Bij sport en cultuurbeleid is het regel dat verenigingen en instellingen betrokken worden bij de beleidsuitvoering. Elk jaar vindt bestuurlijk overleg plaats met de buitensportverenigingen waarin alle actuele zaken aan de orde komen.

Voor het opstellen van een activiteitenplan voor een subsidie-aanvraag voor het cultuurpact bij de provincie Gelderland zijn voor een ideeënavond alle partijen uitgenodigd die zich bewegen op het terrein van cultuurtoerisme, -participatie en -educatie.

Effect- en beleidsindicatoren

Aan de hand van de volgende indicatoren wordt beoordeeld of door de gedane inspanningen (in menskracht en geld) de beoogde maatschappelijke effecten zijn gerealiseerd.

Effectindicator	Westervoort 2012	Ref. gemeente 2012	Westervoort 2014	Ref. gemeente 2014	Norm 2018
Oordeel burger over aanwezige cultuurvoorzieningen	5,9	6,4	6,4	6,3	6,4
Oordeel burger over verenigingen, clubs	7,3	7,4	7,3	7,4	7,5
Oordeel burger over sportvoorzieningen	7,6	7,5	7,6	7,7	7,6

Beleidsindicatoren BBV	2014	2014 nl	2016	2016 nl
% niet-wekelijkse sporters	48,1%	49,9%	-	46,6%

Bron: Waar staat je gemeente, www.waarstaatjegemeente.nl

Bovenstaande gegevens zijn de meest actuele, nieuwe informatie zal in de betreffende documenten worden opgenomen zodra deze beschikbaar is.

Welke prestaties leveren we hiervoor?

Reguliere prestaties

- 1 Faciliteren van activiteiten door amateurverenigingen en –instellingen op het gebied van muziek, dans, toneel, cultuurhistorie en (beeldende) kunst.
- 2 Lokale tentoonstellingen van professionele kunst in Huize Vredenburg en de bibliotheek.
- 3 Onderhoud van de kunst- en cultuurroute.
- 4 Realisatie van beeldende kunstprojecten en van kunstobjecten.
- 5 Instandhouding van een centrale bibliotheekvoorziening in Westervoort en van voorzieningen op locatie bij de gebruiker voor de basisfuncties lezen, leren en informeren. Vorm geven aan de digitale bibliotheek.
- 6 Instandhouding van Huize Vredenburg als werkruimte voor de Historische Kring.
- 7 Westervoort en voor het houden van tentoonstellingen en kleinschalige concerten.
- 8 Het mede in stand houden van Het Liemers Museum voor tentoonstellingen en educatieve activiteiten.
- 9 Het subsidiëren en faciliteren van sportverenigingen.
- 10 Het onderhouden en beheren van sportaccommodaties.
- 11 Het onderhouden en beheren van camperplaatsen.
- 12 Het subsidiëren en faciliteren van sportactiviteiten die sportbeoefening en een gezonde leefwijze stimuleren.
- 13 Beheer en onderhoud van recreatieve toeristische– wandel- en fietsroutes.
- 14 De coördinatie en organisatie van de bevrijdingsestafette en bevrijdingsactiviteiten voor met name de jeugd op 5 mei.

Specifieke prestaties 2018

Sjors Sportief en Sjors creatief.

In 2018 is het boekje Sjors Sportief en Sjors Creatief succesvol gelanceerd. In dit boekje wordt al het sport- en cultuuraanbod voor kinderen tot 13 jaar in beeld gebracht. Met behulp van een kindvriendelijke website kunnen de kinderen zelf inschrijven voor de activiteiten.

309 kinderen hebben deelgenomen aan sportactiviteiten en 144 kinderen hebben belangstelling getoond voor culturele activiteiten. In totaal waren er 161 activiteiten die door 21 instellingen en verenigingen zijn aangeboden.

Herinneringsmonument bij Fort Westervoort.

In 2018 zijn veel gesprekken gevoerd om draagvlak en financiering te krijgen voor het ontwerp van de Nijmeegse kunstenaar Niek Verschoor voor het herinneringsmonument aan de gesneuvelde soldaten die tijdens de eerste dagen van Tweede Wereldoorlog Fort Westervoort bewaakten.

Gesprekken met onder andere de provincie Gelderland, de stichting Herinneringen WO II, Liberation Route, RWS en het Waterschap leverden enthousiaste reacties op. De zoektocht naar financiering heeft een langere adem nodig. Er zijn toezeggingen ontvangen van in totaal € 75.000 en de verwachting is, dat in het eerste kwartaal 2019 de financiering rond zal komen. Er zal worden gestreefd het herinneringsmonument te realiseren in de periode september 2019 – mei 2020 wanneer in Gelderland op hele grote schaal stilgestaan zal worden bij de 75e herdenking van de Slag om Arnhem en de viering van de bevrijding.

Indicatoren

Prestatie-indicator	Realisatie 2017	Streefcijfer 2018	Toelichting
1. Aantal jeugdleden	1.720	1.800	
2. Gemiddeld aantal uitgeleende boeken per gebruiker	20	20	
3. Aantal volwassen leden	977	1.100	
4. Gemiddeld aantal uitgeleende boek per volwassenlid	35	35	
5. Deelname basisscholen aan culturele activiteiten	5	5	

Volumegegevens

Volumegegevens	2015	2016	2017
Aantal sportverenigingen	12	12	12

Wat heeft het gekost?

Programma Cultuur, Sport en Recreatie	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Lasten	832	950	1.052
Baten	87	21	96
Saldo	-745	-929	-956

Bedragen x € 1.000

Programma 9 : Werk, Inkomen en Economie

Algemeen

Portefeuillehouder	De heer Sluiter en de heer Raaijman
Programmaredacteur	De heer Jansen
Beleidskaders (bronnen)	<i>Landelijke wetgeving</i> • Participatiewet (Pw). • Wet banenafpraak en quotum arbeidsbeperkten. • Werkloosheidswet (WW). <i>Lokale beleidsdocumenten</i> • Coalitieakkoord 2014 – 2018. • Raadsbesluit met kaders voor het Werkgeversservicepunt (2016). • Raadsbesluit over de toekomst van de sociale werkvoorziening Presikhaaf Bedrijven (rapport Berenschot, 2015). • Regionale Sociale Visie (2013). • Nota Lokaal Sociaal beleid (2013). • Beleidsregels re-integratie. • Debiteurenbeleidsplan. • Beleidsregels wet Taaleis. • Beleidsnotitie Tegenprestatie. • Beleidsnotitie tijdelijke ontheffing van arbeidsverplichtingen. • Beleidsnotitie Handhaving. • Dynamisch Programmaplan Uitvoeringsstructuur participatie arbeidsmarktregio Midden-Gelderland (2015). • Businessplan (2016) bedrijventerrein Het Ambacht. <i>Verordeningen</i> • Re-integratieverordening Participatiewet gemeente Westervoort. • Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW, IOAZ. • Handhavingsverordening Wet investering in jongeren. • Afstemmingsverordening Participatiewet, IOAW, IOAZ. • Verordening individuele inkomenstoeslag en persoonlijk minimabudget (2015). • Verordening tegenprestatie Participatiewet, IOAW, IOAZ. • Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive Participatiewet. • Verordening individuele studietoelage. • Verordening regelende de taak, samenstelling en werkwijze van de cliëntenraad van de Regionale Sociale Dienst de Liemers (RSD) te Zevenaar.

Autonome ontwikkelingen/ trends	<i>Werk</i> Het percentage werklozen is met 3,9 hoger dan het gemiddelde van 3,1 bij gemeenten van vergelijkbare grootte. <i>Inkomen</i> • Het aantal personen met een bijstandsuitkering is 344 en dat is veel hoger dan bij gemeenten van vergelijkbare grootte (209). • Het aantal alleenstaanden met een bijstandsuitkering is 1,5 keer zo hoog vergeleken bij gemeenten van vergelijkbare grootte. • Het percentage kinderen van 0 tot 18 jaar dat opgroeit in een meerpersoonshuishouden met een bijstandsinkomen was in 2015 290, een stijging van 10 ten opzichte van 2014. • Het aantal ouderen met een bijstandsgelateerde uitkering is veel hoger dan bij gemeenten van vergelijkbare grootte (125 om 46 per 10.000 inwoners); <i>Economie</i> • Westervoort heeft 282 banen per 1.000 inwoners, vergeleken bij gemiddeld 602 banen bij gemeenten van vergelijkbare grootte.
------------------------------------	--

Waar gaat dit programma over:

Dit programma draagt bij aan verbetering van het economisch klimaat in de gemeente Westervoort. Mensen die tijdelijk geen betaald werk hebben begeleiden we via de RSD naar de arbeidsmarkt of naar andere mogelijkheden om maatschappelijk te participeren. Mensen die tijdelijk niet in hun eigen inkomen kunnen voorzien ondersteunen wij financieel.

Doelstellingen

- We faciliteren en stimuleren initiatieven uit het bedrijfsleven (beleidsindicator BBV 1, 2 en 3).
- We dragen zorg voor de uitvoering van de wettelijke taken uit de Participatiewet, binnen de beschikbare budgetten: re-integratie, activerend werk, inkomens- en armoedebeleid, bijstand, schuldhelpverlening, tegenprestatie en taaleis (prestatie indicatoren 2, 3, 6 t/m 11).
- We dragen zorg voor de uitvoering van de wettelijke taken uit de wet Banenafspraken en quotum arbeidsbeperkten: extra banen voor mensen met een arbeidsbeperking (prestatie indicator 13).
- We zorgen voor de monitoring van resultaten binnen de beleidsvelden werk en inkomen, onder meer via de Landelijke monitor Sociaal domein (alle prestatie indicatoren).
- We zorgen dat er een toename gerealiseerd wordt van het aantal mensen dat zelfstandig in het eigen inkomen kan voorzien (betaald werk in plaats van uitkering of bijstand) (prestatie indicatoren 1 t/m 3, 5 t/m 11).
- We zorgen dat er een toename gerealiseerd wordt van het aantal banen in de gemeente en in de regio (beleidsindicator BBV 1).

Wat hebben we bereikt:

- Het aantal bijstandsgerechtigden is afgenomen met 17 klanten.
- Een toename van het aantal vacatures bij lokale- en regionale ondernemers.
- De Businesscase Regionale Sociale Dienst 'De Liemers' is vastgesteld. De RSD wordt omgevormd tot een netwerkorganisatie Inkomen en Werk. Momenteel wordt de implementatie vormgegeven. Eind 2019 zullen de eerste resultaten via een evaluatie worden gepresenteerd.
- In het kader van de revitalisering van het Ambacht is er een projectplan vastgesteld en subsidie toegekend door de provincie. Het totale werkbudget voor het inrichten van de openbare ruimte is € 1 miljoen. In 2017 is gestart met de voorbereidingen voor de uitvoering in 2018. De herinrichting van de openbare ruimte is één van de actiepunten uit het Businessplan voor het Ambacht. Deze werkzaamheden zijn inmiddels al grotendeels uitgevoerd, de verwachting is dat dit in april 2019 opgeleverd wordt en hiermee dit project is afgerond.

- We hebben een Economisch Kader Westervoort opgesteld. In het beleid wordt richting gegeven aan economische ontwikkelingen in Westervoort. Deze is in de eerste raadsvergadering van 2018 vastgesteld.

Wat hebben we ervoor gedaan:

- De pilot gericht op trede 2 klanten om aan deze doelgroep een extra impuls te geven om te komen tot verder uitstroom is ook in 2018 voortgezet. Hiervoor wordt samengewerkt tussen de RSD, Deltahuis en GVET.
- Door het intensiveren van de samenwerking (o.a. WSP) en het versterken van de aansluiting tussen onderwijs, arbeidsmarkt en gemeente wordt vroegtijdig ingespeeld op veranderingen o.a. door gebruik te maken van het Platform Onderwijs en Arbeidsmarkt (POA). In de Liemers werken vertegenwoordigers van ondernemers, overheid en onderwijs binnen verschillende organisaties samen op het gebied van werk, economie, onderwijs en arbeidsmarkt. Om de krachten te bundelen is gestart met een onderzoek om te komen tot een "Liemerse ambassade". Doel hiervan is door samenwerking meer te bereiken vanuit één gemeenschappelijke Liemerse agenda, met meer gecoördineerde afstemming en meer focus op beschikbare subsidieregelingen vanuit de Provincie Gelderland en Europa. In 2019 zal een en ander verder worden uitgewerkt.
- Onder de ondernemers op het Ambacht hebben we het draagvlak gepeild voor de revitalisering en het oprichten van een BIZ (Bedrijveninvesteringszone). Inmiddels is per 1 januari 2019 de BIZ in werking getreden.
- Er zijn werksessies geweest met ondernemers, ondernemersverenigingen en vastgoedeigenaren binnen de kerngebieden winkelcentrum "De Wyborgh", Dorpstraat/Hamersestraat/Stationsgebied en bedrijventerrein "Het Ambacht". Uiteindelijk moeten de bevindingen uit deze gesprekken in een definitief kader ter besluitvorming worden aangeboden aan de gemeenteraad..
- In het kader van een hogere kwaliteit van dienstverlening zijn ook in 2018 verschillende (gestructureerde) overleggen geweest met de ondernemersverenigingen Lindus, Winkeliersvereniging "De Wyborgh" en Ondernemend Westervoort. Naar de toekomst toe zal tevens overleg plaatsvinden met het BIZ Bestuur van Bedrijventerrein Het Ambacht, waarbij de doelstelling is de kwaliteit van het terrein af te stemmen op de wensen van de betrokken bedrijven, ontwikkelaars en de gemeente in termen van uitstraling, diensten en ondernemersklimaat om de kwaliteit op lange termijn te continueren. Daarnaast heeft het BIZ bestuur een activiteitenplan opgesteld met daarin verschillende activiteiten, waarbij de gemeente betrokken/geïnformeerd wordt. Daarnaast is een werkgroep opgericht in verband met de toenemende leegstand in het winkelcentrum "De Wyborgh". Gemeente, gevestigde winkeliers en de eigenaar van het winkelcentrum participeren.
- De Gemeente Westervoort heeft in 2018 meegedaan aan het tweejaarlijkse onderzoek MKB-vriendelijkste gemeente van Nederland. De resultaten van dit onderzoek zijn inmiddels bekend, ten opzichte van 2016 is Westervoort gestegen van plaats 387 naar 244.

Wat hebben we niet bereikt/gedaan en waarom niet:

- We hebben geen preventieve voorzieningen ontwikkeld die zorgen dan mensen minder of geen beroep hoeven te doen op inkomensondersteuning door de gemeente. Zowel lokaal als regionaal lag de focus in 2018 vooral op het vergroten van het bereik van de inkomensondersteunende voorzieningen.
- Het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) is voorgelegd aan de raad. De raad heeft een negatief standpunt ingenomen ten aanzien van het RPW. Gedeputeerde Staten heeft het RPW inmiddels vastgesteld zodat deze geldend is voor de gehele regio Arnhem-Nijmegen.

Effect- en beleidsindicatoren

Beleidsindicatoren BBV	2016	2016 nl	2018	2018 nl
1. Banen (per 1.000 inw 15-74)	243,3	646,6	258	663
2. Vestigingen (per 1.000 inw 15-74)	83,4	117,8	91,1	125

3. Bijstandsuitkeringen per 1.000 inwoners (18+)	42,9	41,3	38,5	40,1
4. Lopende re-integratievoorzieningen (per 1.000 15-65)	18,6	25,5	22,1	22,3
	2013	2013 nl		
5. Bruto gemeentelijk product (verwacht/gemeten)	196	100		
	2016	2016 nl	2017	2017 nl
6. Netto arbeidsparticipatie	66,1	65,8	66,3	66,8
7. Functiemenging	30,3	52,2	30,6	52,4

Bron: Waar staat je gemeente, www.waarstaatjegemeente.nl

Bovenstaande gegevens zijn de meest actuele, nieuwe informatie zal in de betreffende documenten worden opgenomen zodra deze beschikbaar is.

Prestatie-indicator	Realisatie 2017	Streefcijfer 2018	Realisatie 2018	Toelichting
• Aantal werklozen*	6,4% (= cijfer 2016)	6,2%	3,9%	Als percentage van de totale beroepsbevolking.
• Aantal mensen met een Participatiewet uitkering**	344	360	334	Een gecombineerd resultaat van de inspanningen van zowel de RSD als het lokale project 'Deltahuis', waarmee we ten minste 20 personen laten uitstromen.
• Aantal mensen met een IOAW, IOAZ of BBZ uitkering**	29	30	25	
• Kinderen in armoede*	10,07 (cijfer 2015)	10%	10,07% (cijfer 2015)	Kinderen van 0 tot 18 jaar die opgroeien in een meerpersoonshuishouden, waarbinnen de ouder(s) een inkomen hebben tot 120% van het sociaal minimum.
• Het aantal ouderen met een bijstandsgelateerde uitkering*	11,5	12	2,6	Aantal ouderen per 1000 inwoners.
• Preventiequote**	48%			Aantal mensen dat een bijstandsuitkering aanvraagt maar niet krijgt (RSD als geheel).
• Jongeren buiten de poort**	134	<2016		Aantal jongeren dat een uitkering aanvraagt maar niet krijgt (RSD als geheel)
• Doorlooptijd van uitkeringsaanvragen**	30	25	26,8	Aantal dagen waarbinnen een aanvraag wordt afgehandeld

• Aantal gegronde bezwaarschriften**	3	2	0	In 2018 0 van de 3 bezwaarschriften.
• Doelstelling wet Banenafpraak (overheid)***		Voldoen aan taakstelling	8,5 fte	Aantal personen uit het doelgroepenregister met een dienstverband bij 1Stroom. De taakstelling voor 2018 was 6,8 fte.

*Gegevens uit "Waarstaatjegemeente.nl"

** cijfers uit Bestuursrapportage RSD 2018

*** Regionale trendrapportage banenafpraak

Verbonden partijen

	Presikhaaf Bedrijven
Doel	De gemeenschappelijke regeling had als doel het bieden van (aangepast) werk aan inwoners van de 10 gemeenten in de regio midden Gelderland die een WSW-indicatie hebben op grond van hun arbeidshandicap. Daarbij streven naar zoveel mogelijk passende werkplekken bij reguliere bedrijven en tevens streven naar het maximaal benutten van de verdien capaciteit van deze doelgroep. De activiteiten en de werkzaamheden en taken rondom de uitvoering van de WSW en het bieden van aangepast werk zijn overgedragen aan Scalabor. Daarmee zijn we bijna zover dat deze gemeenschappelijke regeling geliquideerd kan worden
Taak	Zorgen voor passende werkplekken. Begeleiding van de bij hun werkzame personen. Uitvoeren van de WSW-oud en zorgen voor betaling van deze personen conform de Cao WSW.
Beleidsrisico's	Deze gemeenschappelijke regeling wordt opgeheven. Het besluitvormingsproces hierover loopt nog. Al onze WSW-ers zijn inmiddels ondergebracht bij Scalabor zodat zij in de vertrouwde werkomgeving werkzaam kunnen blijven. Doordat we niet deelnemen in Scalabor hebben we geen ondernemingsrisico meer.
Resultaat in 2018	Het transitieproces is afgerond. Voor de nog lopende verplichtingen o.a ten aanzien van het boventallige ambtelijk personeel zijn middelen gereserveerd in een voorziening. De WSW-ers zijn werkzaam bij Scalabor en het werkgeverschap is overgedragen aan de MGR midden Gelderland die de verloning verzorgt. Daarmee is Presikhaaf Bedrijven bijna zo ver afgebouwd dat er tot liquidatie van de gemeenschappelijke regeling kan worden overgegaan. We verwachten dat dit proces na het opmaken van de jaar- en eindafrekening in gang kan worden gezet medio 2019.

	Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen (voormalige Stadsregio)
Doel	Verbeteren van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de regio Arnhem-Nijmegen, in zowel nationaal als internationaal perspectief.
Taak	Overleg te voeren gericht op afstemming van beleid op de terreinen wonen, mobiliteit, economie en duurzaamheid. Daarnaast wordt het Bureau Brussel (EU-lobby) op strategisch-inhoudelijk niveau aangestuurd.
Beleidsrisico's	Beperkt. Het orgaan is een afstemmingsplatform dat geen beslissingen kan nemen voor de afzonderlijke gemeenten. Beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.

	Gemeenschappelijk Orgaan Regio Arnhem Nijmegen (voormalige Stadsregio)
Resultaat in 2018	Binnen de 4 PFO's zijn er in 2018 veel activiteiten ontplooid welke gericht zijn op hernieuwde kennismaking door de raadsverkiezing en nieuwe samenstelling van de colleges. Enkele voorbeelden van belangrijke stappen zijn de opstart van de Regionale Energie Strategie (RES), het winnen van de ABNAMRO Circular Economy Award en het formuleren van drie ambities op het gebied van economie, te weten: 1. Profilering, vitale binnensteden, citymarketing (inclusief retail), vrijetijdseconomie (recreatie en toerisme) 2. Arbeidsmarkt en werkgelegenheid 3. Circulair en duurzaam Binnen het PFO Mobiliteit is er uitwerking gegeven aan de regionale bereikbaarheid en samenwerking in de regio. Als laatste is er binnen het PFO Wonen onder andere invulling gegeven aan de regionale en subregionale woonagenda.

Wat heeft het gekost?

Programma Werk, Inkomen en Economie	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Lasten	3.540	3.504	3.621
Baten	97	12	39
Saldo	-3.443	-3.492	-3.583

Bedragen x € 1.000

Algemene Dekkingsmiddelen

Onder algemene dekkingsmiddelen verstaan we die middelen die niet specifiek voor één bepaald doel kunnen worden ingezet. Bij de inzet van deze middelen is sprake van de zogeheten allocatiefunctie van de raad. In onderstaand overzicht geven we weer over welke algemene dekkingsmiddelen wij beschikken en welke bedragen hiermee in de begroting, na wijziging, en rekening gemoeid waren.

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Lasten	1.222	1.408	457
Baten	25.651	26.203	25.553
Saldo	24.429	24.795	25.096

Onvoorziene uitgaven

De post onvoorziene uitgaven dient voor het opvangen van niet voorziene uitgaven die zich in de loop van het jaar voordoen. In de begroting 2018 is als raming hiervoor een bedrag van € 25.000 opgenomen. In 2018 is geen beroep op deze post gedaan. Het budget is bij de Najaarsnota 2018 afgeraamd.

OVERZICHT OVERHEAD

Een ingrijpende wijziging van de wet- en regelgeving Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is dat de lasten en baten van overhead niet meer afzonderlijk worden toegerekend aan de beleidsprogramma's. De lasten en baten van overhead worden centraal verantwoord binnen dit programma. Onder overhead wordt verstaan het geheel van functies en kosten gericht op de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Voorbeelden hiervan zijn Huisvesting, Management, Financiën, Personeel & Organisatie, Inkoop, Juridische zaken, Control, Interne en Externe communicatie, Bestuurszaken en ondersteuning. Op deze wijze wordt inzicht gegeven in de concernbrede kosten overhead en daarnaast is door een éénduidige systematiek een betere vergelijking mogelijk met andere gemeenten.

De overheadskosten worden op 1 taakveld verzameld.

Vanuit de landelijke wetgeving vinden nog steeds aanpassingen plaats in de uitwerking van het vernieuwde BBV, mede naar aanleiding van vragen van gemeenten. Deze aanpassingen en verduidelijkingen kunnen ook voor onze gemeente gevolgen hebben voor de toedeling van de kosten.

Onderstaand is een overzicht opgenomen van de kosten van overhead voor 2018.

Overhead	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Baten	392	387	330
Lasten	4.972	4.919	4.996
Saldo	-4.580	-4.532	-4.666

Beleidsindicator

Overhead in percentage van totale lasten 13,1 (€ 4.996.261/ € 38.010.257)

VENNOOTSCHAPSBELASTING (VpB)

Over het jaar 2016 en 2017 is de aangifte gedaan. Het resultaat voor Vennootschapsbelasting is voor beide jaren negatief.

Voor 2018 is uitstel tot 2020 verleend. We verwachten we voor zover we nu kunnen beoordelen, geen of nagenoeg geen financiële consequenties.

Activiteiten van gemeenten worden belastingplichtig voor zover sprake is van het drijven van een onderneming voor de Vennootschapsbelasting (Vpb). Te denken valt hierbij met name aan:

- Buitenreclame
- Grondexploitatie
- Markt en kermis
- Reststromen afval

Belastingplichtig zijn wil nog niet zeggen dat er een Vpb-last ontstaat. Daarvoor dient er ook daadwerkelijk winst op het betreffende 'cluster' gemaakt te worden.

Onzekerheden

Onzekerheid verantwoording jeugdzorg en Wmo

De verantwoorde lasten op Programma 5 (Jeugd en Onderwijs) en Programma 7 (Welzijn, Zorg en Volksgezondheid) in het Sociaal Domein kennen een aantal onzekerheden voor wat betreft de jeugdzorg en Wmo die wij aanvullend toelichten.

Op het gebied van jeugdzorg is het declaratie- en betalingsproces tussen de gemeenten en zorgaanbieders verbeterd ten opzichte van voorgaand jaar. Desondanks kunnen we van een aantal posten niet de juistheid en volledigheid vaststellen, vanwege:

- geen goedkeurende controleverklaringen bij de productieverantwoordingen zijn ontvangen waardoor het onzeker is of de gefactureerde zorg geleverd is;
- controleverklaringen die zijn ontvangen niet voldoen aan het geldende Algemeen accountantsprotocol financiële productieverantwoording Wmo en Jeugdwet 2018; en
- de in de jaarrekening opgenomen trekkingsrechten PGB van Sociale Verzekeringsbank (SVB) nog steeds schattingsposten zijn en de SVB geen goedkeurende controleverklaring kan overhandigen.

Sociaal domein / decentralisaties

Voor een juiste en volledige verantwoording van de lasten inzake Jeugdzorg en Wmo is de gemeente afhankelijk van informatie van derden te weten productieverantwoordingen met controleverklaringen van de accountant van de betreffende zorgverlener en de controleverklaring over de besteding van de PGB-budgetten van de auditdienst van de Sociale Verzekeringsbank (SVB).

De lasten en baten zoals verantwoord in de jaarrekening zijn als volgt:

- Zorg in natura (ZIN), Wmo begeleiding en Jeugdzorg € 5.874.000. Na ontvangst van actuele informatie van een zorgaanbieder, onderbouwd met een goedkeurende controleverklaring;
- Persoonsgebonden Budgetten (PGB) € 211.609; en
- Bijdragen CAK € 197.598.

Tot een bedrag van € 5.262.137 hebben wij van de zorgaanbieders goedkeurende accountantsverklaringen ontvangen. We merken daarbij op dat we voor € 611.863 geen (goedkeurende) verklaringen hebben ontvangen. We kunnen daarmee stellen dat 10,63% van de lasten als onzeker kan worden beschouwd.

Jaarverslag - Paragrafen

Paragraaf 1	Lokale heffingen
Paragraaf 2	Weerstandsvermogen
Paragraaf 3	Onderhoud kapitaalgoederen
Paragraaf 4	Financiering
Paragraaf 5	Bedrijfsvoering
Paragraaf 6	Verbonden partijen
Paragraaf 7	Grondbeleid

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Algemeen

Deze paragraaf omvat informatie over gemeentelijke belastingen. De gemeentelijke belastingen zijn te onderscheiden in drie typen belastingen. De algemene belastingen, de bestemmingsheffingen en de retributies. Na de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds zijn dit de belangrijkste inkomstenbronnen van de gemeente.

Algemene belastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten ten goede komen aan de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten van deze belastingen niet voor een specifiek en wettelijk bepaald doel maar voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen mogen worden ingezet. De onroerende-zaakbelastingen (OZB), hondenbelasting en precariobelasting horen tot deze categorie.

Bestemmingsheffingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Onder deze categorie vallen de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Retributies zijn belastingen die worden geheven als er door of namens de gemeente een specifiek product of een specifieke dienst wordt verleend. De leges, lijkbezorgingsrechten en marktgelden behoren tot deze categorie.

Voor bestemmingsheffingen en retributies geldt dat er geen winst gemaakt mag worden gemaakt. De opbrengst mag daarom niet hoger zijn dan de kosten die worden gemaakt om het product of de dienst te verlenen.

In de gemeente Westervoort worden diverse belastingen geheven, te weten OZB, afvalstoffenheffing, rioolheffing, hondenbelasting, precariobelasting en rechten (o.a. leges).

De volgende verordeningen liggen aan de heffing ten grondslag:

- Verordening onroerendzaakbelastingen
- Verordening afvalstoffenheffingen/reinigingsrechten
- Verordening rioolheffing
- Legesverordening
- Verordening lijkbezorgingsrechten
- Verordening precariobelasting
- Verordening marktgeld

OZB

De tarieven voor het belastingjaar 2018 zijn vastgesteld in de raadsvergadering van december 2017. De tarieven per eenheid waren de afgelopen jaren:

	2014	2015	2016	2017	2018
Eigenaren woningen	0,1686%	0,1770%	0,1787%	0,1781%	0,1717%
Eigenaren niet-woningen	0,1966%	0,2084%	0,2188%	0,2324%	0,2382%
Gebruikers niet-woningen	0,1559%	0,1653%	0,1735%	0,1803%	0,1848%

De totale opbrengst OZB bedroeg over 2018 € 2.545.552 bij een raming van € 2.554.950.

Rioolheffing

Het tarief voor 2018 bedroeg € 213,- per aansluiting. De totale opbrengst bedroeg € 1.479.451 bij een raming van € 1.459.600.

Afvalstoffenheffing

De tarieven voor 2018 bedroegen:

Vastrecht	€ 146
-----------	-------

Per lediging 240 liter rest	€ 8,40
Per lediging 140 liter rest	€ 6,75
Ondergrondse registratie/vuilniszak	€ 1,00
Verzamelcontainer meerpersoons	€ 230,00
Verzamelcontainer alleenwonend	€ 172,00

Reinigingsrecht

Het vastrecht bedroeg in 2018 € 146,00. De totale opbrengst afvalstoffenheffing/reinigingsrecht over 2018 bedroeg € 1.386.521 bij een raming van € 1.394.525.

Precariobelasting

De totale opbrengst over 2018 bedroeg € 138.800 bij een raming van € 140.000.

Hondenbelasting

De belasting wordt geheven op basis van het aantal gehouden honden. De gemeente Westervoort heeft een uitzondering gemaakt voor blindegeleidehonden, honden die aan een gehandicapte beschikbaar zijn gesteld ter bevordering van de zelfstandige deelname aan het maatschappelijk verkeer, asielhouders en honden jonger dan drie maanden die nog bij de moederhond verblijven. In de gemeente Westervoort wordt een progressieve belasting geheven oplopend van € 86,75 (bij één hond) via € 125,10 (tweede hond) tot € 256,35 (voor de derde en volgende hond). Voor kennelhouders geregistreerd bij de Raad van beheer op kynologisch gebied, geldt een vast tarief van € 211,85.

De totale opbrengst over 2018 bedroeg € 137.314 bij een raming van € 127.300.

Lijkbezorgingsrechten

De totale opbrengst over 2018 bedroeg € 34.345 bij een raming van € 41.700.

Marktgelden

De totale opbrengst over 2018 bedroeg € 7.041 bij een raming van € 12.200.

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtscheldingsbeleid wordt uitgevoerd op grond van de invorderingswet 1990 en de richtlijnen die behoren bij het verlenen van kwijtschelding. Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de geheven belasting. Voor wat betreft Diftar is het zo dat nadere regels met betrekking tot kwijtschelding van de afvalstoffenheffing zijn gesteld. Kwijtschelding kan worden verkregen tot een maximum van het vooraf bepaalde gemiddelde aantal ledigingen per jaar. Voor 2018 is dit 8 ledigingen voor de grijze container en 24 aanbiedingen voor de ondergrondse container. Ook kan kwijtschelding voor het houden van een eerste hond worden aangevraagd. In 2018 waren er 356 belastingplichtigen met automatische kwijtschelding, (2017: 323). Op basis van aanvraag waren er in 2018 133 belastingplichtigen met kwijtschelding (2017:178).

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

1. Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen weerstandscapaciteit (middelen waarover de gemeente beschikt/kan beschikken om niet voorziene financiële tegenvallers te dekken) en de risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen of waarvoor verzekeringen zijn afgesloten.

Het weerstandsvermogen is van belang voor het bepalen van de gezondheid van de financiële positie van de gemeente voor het begrotingsjaar, maar ook voor de meerjarenraming.

De gemeente Westervoort acht het wenselijk om risico's die van invloed zijn op de bedrijfsvoering beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico's wordt de organisatie in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico's nu en de risico's gerelateerd aan toekomstige investeringen in verhouding staan tot de vermogenspositie van de organisatie. Om inzicht in de risico's van de gemeente te kunnen verkrijgen is er een risico-inventarisatie uitgevoerd.

2. Risicoprofiel

Om de risico's van de gemeente Westervoort in kaart te brengen is een risicoprofiel opgesteld. Bij het samenstellen van dit risicoprofiel is gebruik gemaakt van een softwareprogramma waarmee risico's systematisch in kaart kunnen worden gebracht en beoordeeld. Uit de inventarisatie zijn de risico's in beeld gebracht. In het onderstaande overzicht wordt een actueel beeld van het aantal risico's gepresenteerd met de hoogste bijdrage aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit met een maximum van 10.

Nr.	Risico	Gevolgen	Kans	Fin. gevolg	Invloed
R268	Open einde financiering Jeugdwet	Financieel - De gemeente is verantwoordelijk voor het leveren van de juiste (jeugd)zorg. Bepalend voor het feit welke gemeente de zorgkosten moet betalen is het woonplaatsbeginsel. Inwoners die veel dure zorg nodig hebben kan voor de gemeente een forse onkostenpost opleveren.	70%	max.€ 500.000	17.85%
R194	Plan de Schans	Financieel - Het plan sluit met verlies	70%	max.€ 500.000	16.26%
R85	Inhuur van externen	Financieel - Hogere kosten dan nodig en/of begroot, Imago - Geen binding met de organisatie	90%	max.€ 250.000	10.46%
R65	Algemene Uitkering Gemeentefonds valt lager uit dan geraamd	Financieel - (Structurele) begrotingstekorten en noodzaak tot bezuinigingen	70%	max.€ 250.000	8.15%
R242	Open einde regeling Participatiewet	Financieel - Overschrijding komt tot 5% volledig voor rekening gemeente. Tussen 5 en 7,5% komt voor de helft voor rekening gemeente. En de overschrijding boven de 7,5% komt volledig voor rekening rijk.	70%	max.€ 100.000	6.54%
R273	Medewerker wordt geconfronteerd met agressief gedrag	Financieel - Extra kosten bij schade	90%	max.€ 100.000	4.20%
R218	Databeveiliging	Financieel - Verdwijnen van informatie, schade	90%	max.€ 100.000	4.17%

R266	Open einde financiering van het armoedebeleid	Financieel - De gemeente Westervoort heeft een ruimhartig (120%) armoedebeleid en wijst inwoners actief op de bestaande rechten.	70%	max.€ 100.000	3.56%
R89	Aftreden bestuurders	Financieel - Uitbetalen van (langdurige) wachtgeldverplichting	30%	max.€ 250.000	3.50%
R271	Open einde regeling Wet Maatschappelijke ondersteuning (Wmo)	Financieel - Gemeente is verantwoordelijk voor aanvulling van tekorten op het Wmo budget.	70%	max.€ 100.000	3.27%

Totaal grote risico's: € 2.550.000

Overige risico's: € 3.287.500

Totaal alle risico's: € 5.837.500

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 5.837.500) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Figuur 1 en de bijhorende tabel tonen de resultaten van de risicosimulatie.

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages	
Percentage	Bedrag
5%	€ 600.064
10%	€ 690.829
15%	€ 757.629
20%	€ 812.811
25%	€ 861.657
30%	€ 907.441
35%	€ 948.982
40%	€ 989.180
45%	€ 1.028.574
50%	€ 1.066.872
55%	€ 1.106.660
60%	€ 1.145.491
65%	€ 1.186.378
70%	€ 1.229.724
75%	€ 1.276.701
80%	€ 1.329.541
85%	€ 1.391.994
90%	€ 1.468.654
95%	€ 1.584.348

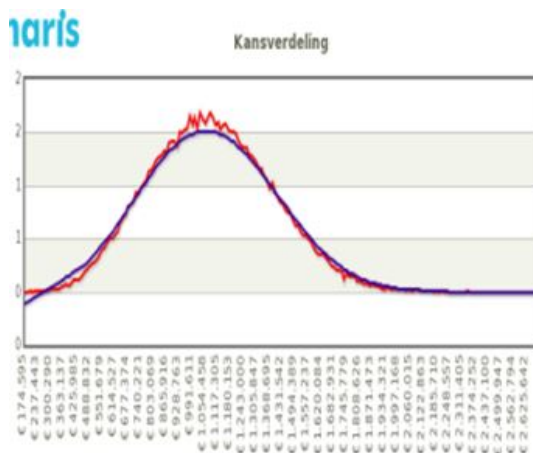
Uit de grafiek en de bijbehorende tabel volgt dat 90% zeker is dat alle risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 1.468.654 (benodigde weerstandscapaciteit).

Totaal grote risico's: € 2.950.000

Overige risico's: € 3.387.500

Totaal alle risico's: € 6.337.500

Op basis van de ingevoerde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag (€ 6.337.500) ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Figuur 1 en de bijhorende tabel tonen de resultaten van de risicosimulatie.

3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van Gemeente Westervoort bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. Het negatieve resultaat over 2018 bedraagt € 472.000 en wordt onttrokken aan de algemene reserve.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit	
Weerstand	
Algemene reserve	€ 4.919.000
Bestemmingsreserves	€ 0
Stille reserves	€ 0
Onbenutte belastingcapaciteit	€ 175.000
Onvoorzien	€ 25.000
Totale weerstandscapaciteit	€ 5.119.000

Algemene reserve

Saldo per 1-1-2018 € 5.841

Mutaties 2018

- Ambtelijke fusie (raad juli 2016) -/- € 147
- Opheffen diverse reserves € 12

Stand 31-12-2018 € 5.706

- Geraamd tekort 2018 cf jaarrekening 2018 -/- 370
- Omgevingswet 2019/2020 (raad juli 2017) -/- € 300
- Herinneringsmonument (raad juli 2017) -/- € 25
- Restantbudget frictiekosten ambtelijke fusie -/- € 92

Stand 31-12-2020 € 4.919

Vrij aanwendbare bestemmingsreserves

Van de aanwezige bestemmingsreserves is bij het vaststellen van de nota weerstandsvermogen geconcludeerd dat zij niet vrij aanwendbaar zijn, omdat bij beschikking over de reserve dekkingsproblemen ontstaan. Er is daarom geen ruimte.

Stille reserves

Door de verkoop van de aandelen in het energiebedrijf van NUON zijn de stille reserves in omvang afgenomen. Wat resteert zijn de overblijvende aandelen in het netwerkdeel van NUON en aandelen Vitens, BNG en Nazorg Bodem. Voor een groot gedeelte dienen deze aandelen op basis van de wet in het bezit van de overheid te blijven.

Daarnaast bezit de gemeente nog een aantal activa. Bij de activa gaat het om de mogelijk te realiseren winsten bij verkoop van panden.

De bijdrage van bovenstaande stille reserves aan de weerstandscapaciteit ramen wij op nul.

Onbenutte belastingcapaciteit

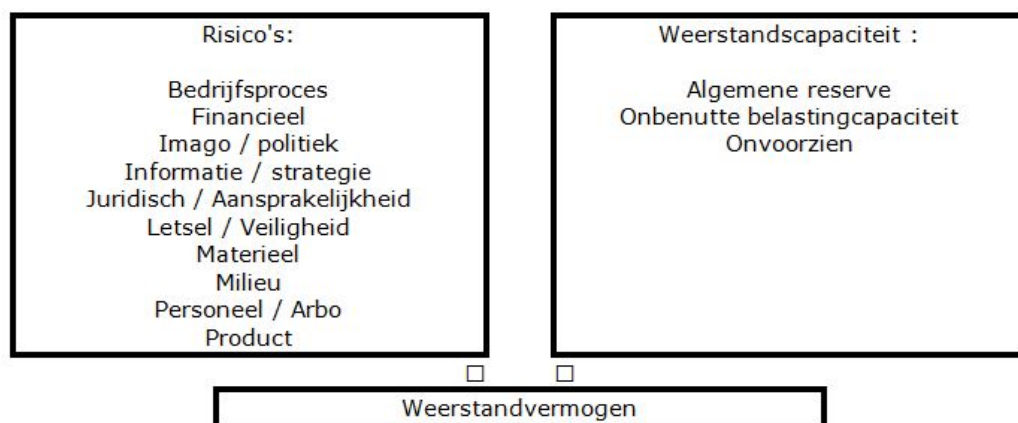
De resterende belastingcapaciteit geeft inzicht in de mogelijkheden voor nog te heffen lokale lasten. Door het afschaffen van de drempeltarieven is de hoogte van de onroerende-zaakbelastingen niet meer gemaximeerd. Kijken we naar de tarieven die het Rijk hanteert bij een eventuele aanvraag in het kader van het artikel-12 beleid, dan dienen deze te voldoen aan een redelijk peil. Voor 2019 hanteert het Rijk een gemiddeld percentage van 0,1905% van de vastgestelde WOZ-waarde. Onze eigen gemiddeld tarief voor 2019 ligt met 0,1778% onder dit peil. Dat levert een onbenutte belastingcapaciteit op van € 175.000.

Onvoorzien

De post onvoorzien mag worden opgevat als een buffer voor onvoorziene tegenvallers. Het dekt lasten die onvoorzien, onvermijdelijk en onuitstelbaar zijn. Structureel is hiervoor € 25.000 beschikbaar.

4. Relatie benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten wordt in onderstaande figuur weergegeven.

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen.

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 5.119.000	= 3,49
	Benodigde weerstandcapaciteit		€ 1.468.654	

De normtabel biedt een waardering van de berekende ratio.

Weerstandsnorm

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

De ratio van onze organisatie valt in klasse A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen. Als we naar de ondergrens kijken dan lijkt een minimumniveau van € 2,5 miljoen (met enige speling) voor de algemene reserve een acceptabel niveau.

5. Maatregelen en Ontwikkelingen

Een eerste stap voor beheersing van de risico's is om deze in beeld te brengen en te blijven monitoren. Er zullen risico's bijkomen maar ook afvallen. Het is een dynamisch proces. Voor de huidige top 10 risico's volgt hieronder de stand van zaken.

1. Open einde financiering jeugdwet/wmo nieuw

Het risico op het budget sociaal domein is opgesplitst in een gedeelte jeugdwet en een gedeelte wmo. De open eindfinanciering van de jeugdwet/wmo nieuw blijft een belangrijk aandachtspunt. Door externe omstandigheden kan de gemeente geconfronteerd worden met hoge zorgkosten.

In 2018 zijn de volgende stappen ondernomen om de tekorten te dempen:

- De systematiek van de DBC's is per 1 januari 2018 afgeschaft. Dat betekent dat zorgaanbieders nu per maand factureren, wat de inzichten over de kosten veel beter en vooral eerder inzichtelijk maken. Hierin maken we nog een voorbehoud, inmiddels merken we dat niet alle zorgaanbieders hun administratie hier tijdig op hebben kunnen inrichten en daardoor nog niet kunnen voldoen aan het maandelijks factureren. Met hen gaan we in gesprek.
- We zijn bezig de monitoring te optimaliseren en intensiveren, zodat we meer en eerder inzicht hebben in de actuele stand van zaken op het gebied van financiën, maar ook op het gebied van gebruik van zorg en dergelijke.
- We zetten stappen in de transformatie van het sociaal domein. Dat betekent we de zorg dichter bij de zorgvrager brengen om afschaling in de zorg mogelijk te maken.

In de meerjarenraming houden we er rekening mee dat de kosten meer in lijn zullen komen met de uitkeringen van het Rijk en jaarlijks met € 150.000 afnemen tot uiteindelijk € 450.000 in 2021. Maar zoals reeds aangegeven het blijft een open eindfinanciering.

2. Plan de Schans

De Boekwaarde is in 2018 afgenomen en bedraagt per 31 dec 2018 € 643.000. Het plan de Schans is vervolgens herrekend. Op basis hiervan zou de exploitatie sluiten met een verlies van € 437.000. Hiervoor dient conform de voorschriften een voorziening te worden getroffen. In de voorziening is reeds € 101.000 opgenomen. Aanvullend dient € 336.000 aan de voorziening te worden toegevoegd.

De verkoop van kavels en de bouw van woningen loopt goed, maar er dient voorzichtig te worden omgegaan met het eventuele saldo in dit plan. Bij faillissement gaan gronden weer naar hypotheeknemers (gemeente en Rabobank).

Nu er een voorziening voor het verwachte verlies is gevormd kan de risico-inschaling naar beneden worden bijgesteld. Zie ook de paragraaf grondexploitatie.

3. Inhuur van externen

De inhuur van externen verloopt via de werkorganisatie 1Stroom. In 2018 is het budgett voor inhuur fors overschreden. Voor een groot gedeelte kon deze overschrijding worden opgevangen

door onderuitputting op de vaste salariskosten. Oorzaken van de overschrijding zijn een aantal langdurige ziektegevallen en de aanhoudende drukkewerkzaamheden rondom de ambtelijke fusie.

4. Algemene uitkering valt lager uit dan geraamd

De hoogte van de algemene uitkering is afhankelijk van de rijksuitgaven. Lagere rijksuitgaven kunnen effect hebben op de hoogte van de algemene uitkering. Waarschijnlijk zullen de rijksuitgaven voor het jaar 2018 meevallen en diensgevolge zal de voeding van het gemeentefonds ook achterblijven. De afrekeningen 2018 zullen worden meegenomen in het boekjaar 2019.

5. Open einde regeling participatiewet (overschrijding gebundelde uitkering met meer dan € 200.000)

Er is een absoluut bedrag voor overschrijding opgenomen van € 200.000. Overschrijding komt tot 7,5% volledig voor rekening gemeente. Tussen 7,5 en 12,5% komt voor de helft voor rekening gemeente. En de overschrijding boven de 12,5% komt volledig voor rekening rijk.

Voor het jaar 2018 was bij de najaarsnota een voordeel voorzien van € 428.000. Bij de jaarrekening blijkt het voordeel een fractie hoger te zijn.

6. Medewerker wordt geconfronteerd met agressief gedrag

Agressief gedrag door derden kan leiden tot letselschade, imago, onrust bij personeel, uitval gedupeerde(n). In 2018 hebben zich geen incidenten voorgedaan.

7. Databeveiliging

Door een menselijke fout, storingen of opzet kunnen data verloren gaan. Er zijn in 2018 geen meldingen geweest.

8. Open einde financiering van het armoedebeleid

De gemeente Westervoort heeft een ruimhartig (120%) armoedebeleid en wijst inwoners actief op de bestaande rechten. De uitgaven in 2018 zijn binnen het budget gebleven.

9. Aftreden bestuurders

Wachtgeldverplichtingen voor collegeleden kunnen ontstaan door ontslag als gevolg van conflicten, opzegging van vertrouwen of nieuwe verkiezingen. Voor het wachtgeld van een in 2018 afgetreden wethouder is een voorziening gevormd.

10. Open einde regeling Wet maatschappelijke ondersteuning (hulp bij het huishouden)

Gemeente is verantwoordelijk voor aanvulling van tekorten op het Wmo budget. Er was in 2018 sprake van een lichte overschrijding, nadat eenmalig de raming al naar boven was bijgesteld. Voor de komende jaren is bij de voorjaarsnota 2019 structureel € 125.000 bijgeraamd.

Kengetallen

Met ingang van begrotingsjaar 2016 worden onderstaande kengetallen verplicht opgenomen in begroting en jaarrekening.

	Rek 2017	Rek 2018	Begr 2018*
Kengetallen			
netto schuldquote	56%	56%	60%
netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	55%	55%	60%
solvabiliteitsratio	23%	21%	27%
structurele exploitatieruimte	0,70%	0,21%	1,56%
grondexploitatie	3%	1%	2%
belastingcapaciteit	103%	102%	102%

*De kolom begroting 2018 is conform door de raad vastgestelde begroting 2018.

De toezichthouder zal ten aanzien van de kengetallen zelf geen waardeoordeel geven. Wel zal bij de beoordeling van de vastgestelde begroting getracht worden de individuele cijfers af te zetten tegen het provinciale beeld. Het blijft echter aan de gemeente zelf om haar eigen kengetallen van een waardeoordeel te voorzien.

Ten aanzien van onze kengetallen kan het volgende worden opgemerkt: De netto schuldquote ligt ruim onder de 100% hetgeen als voldoende kan worden aangemerkt. In de VNG-uitgave 'Houdbare Gemeentefinanciën' is vermeld dat wanneer de schuld lager is dan de jaaromzet (kengetal < 100%) dit als voldoende kan worden bestempeld. Hoe hoger de quote des te hoger de druk van rente en aflossing op de exploitatie.

Bij netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen worden schulden die de gemeente heeft gecorrigeerd met gelden die zijn doorgeleend aan scholen, woningstichtingen of verenigingen. Dit zorgt voor een beter beeld van de financiële vermogenspositie van de gemeente dan de ongecorrigeerde netto schuldquote omdat de gemeente schulden op de balans heeft staan waartegenover vorderingen staan op deze organisaties.

De solvabiliteitsratio is het eigen vermogen ten opzichte van het totale vermogen van de gemeente. Ten opzichte van de jaarrekening 2017 neemt de solvabiliteitsratio af omdat in 2018 het negatieve resultaat 2017 wordt verwerkt.

De structurele exploitatieruimte geeft aan hoeveel ruimte er is in de jaarrekening tussen structurele uitgaven en structurele inkomsten van gemeenten. Dit getal zegt iets over of de gemeente in staat is aan haar verplichtingen te voldoen.

Het kengetal grondexploitatie is de verhouding tussen de waarde bouwgronden in de balans en de totale baten van de gemeente. Het aandeel van de grondexploitatie in onze totale exploitatie is relatief gering. Wij zijn geen gemeente die beschikt over een grote voorraad al dan niet in exploitatie genomen gronden. In de jaren van de crisis en ook nu nog leidt dit gelukkig wel tot relatief lage risico's.

Ten aanzien van de belastingcapaciteit tenslotte kan worden opgemerkt dat het hier puur een vergelijkingscijfer betreft. De score geeft weer in hoeverre wij ons verhouden ten opzichte van het, door het COELO berekende, landelijke gemiddelde. Doordat we nu al een aantal jaren in staat zijn om de lokale lastendruk niet te laten stijgen, of zelfs te laten dalen is te zien dat we in de richting van het landelijk gemiddelde kruipen.

Conclusie

Weerstandscapaciteit

De ratio blijft meer dan uitstekend. Het jaar sluit echter weer met een tekort en het risico op overschrijdingen bij de jeugdwet blijft onverminderd hoog.

Kengetallen

De financiële kengetallen bevestigen het beeld dat we op de meeste vlakken ruim voldoende scores: onze schuldpositie is niet risicovol, onze grondexploitatie is zeer beperkt (en daarmee het risico ook) en onze belastingdruk die in het verleden vrij hoog was schuift op naar het landelijk gemiddelde.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

De gemeente Westervoort heeft ongeveer 150 hectare openbare ruimte in beheer. Daar vinden veel activiteiten plaats zoals wonen, werken en recreëren. Hiervoor zijn veel kapitaalgoederen nodig: wegen, riolering, kunstwerken, groen, verlichting en gebouwen.

De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en uiteraard voor de (jaarlijkse) lasten.

Het is van belang dat voor de continuïteit van openbare voorzieningen en gebouwen, goede onderhouds- en vervangingsplanningen aanwezig zijn.

Deze kapitaalgoederen vormen ons gemeentelijk kapitaal waar we zorgvuldig mee om moeten gaan. Als stortingen en onttrekkingen niet met elkaar in evenwicht zijn, ontstaan risico's.

Van die 150 hectare openbare ruimte, bestaat ongeveer de helft uit wegen, straten en pleinen en de helft uit openbaar groen en water.

Het beleid voor het beheer en onderhoud is verwoord in de volgende nota's:

- Wegenbeleidsplan (vastgesteld in 2018)
- Groenstructuurplan 'Levende Aders' (vastgesteld in 2011);
- Groenbeheerplan (vastgesteld in 2011);
- Beleidsnota openbare verlichting (vastgesteld in 2010);
- Watertakenplan 2017-2021 (vastgesteld in 2016);
- Groot Onderhoud Gebouwen (vastgesteld in 2015).

Wegenbeleidsplan

Het wegbeheer gebeurt volgens de systematiek van het CROW (Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek) met Kikker wegen als software.

Het beheerplan geeft aan dat er ongeveer 70 hectare verharding in beheer is bij de gemeente Westervoort.

Op 17 september 2018 is het nieuwe wegenbeheerplan 2018-2028 vastgesteld. De verhardingen worden onderhouden op ambitieniveau zeer hoog (A+) met uitzondering van de wegtypen 'hoofdstructuur woonstraten' en 'woongebied'. Deze worden onderhouden op niveau laag (C).

Op grond van het nieuw vastgestelde plan is de bestemmingsreserve Wegen per 1-1-2019 omgezet naar een voorziening. Jaarlijks vindt er vanuit de begroting een dotatie plaats in de voorziening waardoor er voor de komende 10 jaar groot onderhoud kan worden uitgevoerd.

Daarnaast wordt de bestemmingsreserve kapitaallasten ingezet ter dekking van de kapitaallasten van de vervangingsinvesteringen..

De belangrijkste werken in 2018 waren:

- Parkeerplaatsen Waemelslant/Sonnedach;
- Snelfietsroute;
- Herstel straatwerk Hamersestraat-Dorpstraat;
- Fietspaden Rivierweg
- Het Ambacht

Onderhoud wegen	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Onderhoud	281.000	281.000	288.092

Er is structureel een budget van € 281.000 beschikbaar voor onderhoud. Er was in 2018 sprake van een lichte overschrijding. Er is geen achterstallig onderhoud.

Groen

In 2011 is het groenstructuurplan 'Levende Aders'en het groenbeheerplan vastgesteld. Daarnaast is het onderhoudsniveau vastgesteld op kwaliteitsniveau basis+ (CROS). De kapitaallasten van de investeringen zijn in deze plannen opgenomen in de totale exploitatielasten en beheerskosten van het openbaar groen. De investeringskredieten zijn opgenomen in de Programmabegroting. In 2018 is er sprake geweest van aanplant van bomen aan de Brugweg, renovatiewerkzaamheden Uitterweert de Clossei, opknappen verhardingspad Ossenkamp.

Onderhoud groen	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Onderhoud door derden	646.100	646.100	648.302

Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Openbare verlichting

De openbare verlichting onderhouden we volgens de eisen van de NSVV (Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde). In 2010 is een beleidsplan voor de periode 2010-2019 vastgesteld. Vanaf 2010 worden de bedragen voor aanschaf en vervanging volgens het plan als investering aangemerkt. Per ultimo 2014 is de voorziening naar een nieuw gevormde reserve onderhoud verlichting omgezet. Jaarlijks worden de vervangingsinvesteringen meegenomen in de Programmabegroting.

De belangrijkste werken in 2018 waren:

- vervanging openbare verlichting Mosterdhof naar Led;

Onderhoud openbare verlichting	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Onderhoud door derden	50.800	50.800	37.458

Het noodzakelijk onderhoud is in 2018 uitgevoerd. In 2019 wordt er gestart met grootschalige vervanging.

Riolering, gemalen en randvoorzieningen

Eind 2016 is het nieuwe Watertakenplan 2017-2021 vastgesteld Het watertakenplan is het geactualiseerde vGRP.

Het watertakenplan is in samenwerking met de overige 3 Liemerse gemeenten en het waterschap opgesteld en regelt het gemeentelijk water- en rioolbeleid van 2017 t/m 2021. De financiële consequenties zijn verwerkt in de meerjarenbegroting waarbij de jaarlijkse lasten worden gedekt door een kostendekkende rioolheffing.

De uitwerking van het onderhoud voor het riool staat beschreven in het beheerprogramma.

De belangrijkste werken in 2018 waren:

- maatregelen waterkwaliteit spoor, de Geer, Het Gilde en Mommekamp;

Onderhoud riolering	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Onderhoud	46.000	46.000	85.703

Het uitvoeringsplan riolering wordt in 2019 bijgesteld. Dan worden ook de ramingen voor onderhoud opnieuw tegen het licht gehouden.

Onderhoud Gemeentelijke Gebouwen

Op 28 april 2015 is het meerjarig groot onderhoud gemeentelijke gebouwen 2015-2018 vastgesteld en zijn de hiervoor benodigde jaarlijkse dotaties in de exploitatie opgenomen.

Per ultimo 2014 is de voorziening naar een nieuw gevormde reserve onderhoud gemeentelijke gebouwen omgezet. De onderhoudswerkzaamheden maken daardoor deel uit van onze reguliere

exploitatie. Meer- of minder uitgaven ten opzichte van het jaarlijks gemiddeld benodigd bedrag worden aan de reserve onttrokken dan wel toegevoegd.

In 2018 hebben er renovatiewerkzaamheden van het gemeentehuis ten behoeve van de MGR plaatsgevonden.

Onderhoud gebouwen	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Onderhoud	72.100	72.100	25.428

Het restantbudget is in de reserve onderhoud gebouwen gestort. Er is geen sprake van achterstallig onderhoud.

Civiele kunstwerken

Voor het dagelijks onderhoud is structureel een bedrag opgenomen in de Meerjarenbegroting. Daarnaast zijn in de Programmabegroting de vervangingsinvesteringen voor de civiele kunstwerken opgenomen.

Onderhoud civiele kunstwerken	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl. wijziging	Realisatie 2018
Onderhoud	9.900	9.900	7.722

Conclusie

We beschikken over actuele meerjarige onderhoudsplannen en beleidsnota's voor onze kapitaalgoederen. In financiële zin hebben wij deze in meerjarig perspectief vertaald in de meerjarenramingen, zodat we op basis hiervan geen risico's lopen.

Paragraaf 4 Financiering

Algemeen

Per 1 januari 2001 is de wet FIDO (Financiering Decentrale Overheden) van kracht geworden. In het kader van deze wet dient er een treasuryparagraaf in zowel de begroting als in het jaarverslag opgenomen te worden. De wet FIDO definieert treasury als volgt: het sturen, beheersen, verantwoorden over en toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's. Het beleid van de gemeente Westervoort voor de treasuryfunctie is vastgelegd in de aangepaste versie van het treasurystatuut (vastgesteld door de Raad van 26 juni 2006) als onderdeel van de Verordening financieel beheer (artikel 212 Gemeentewet).

Treasurybeheer/kredietrisico

Het beheer van de financieringsmiddelen is in 2018 op dezelfde risicomijdende manier voortgezet als voorheen. De treasuryfunctie omvat het aantrekken van langlopende geldleningen en het dagelijks beheer van kasgeld en beleggingen. De beleggingsportefeuille omvat aandelen Alliander, BNG en Vitens. Dit zijn allemaal deelnemingen voortvloeiend uit de publieke taak van de gemeente. In 2018 is er een bedrag van € 159.175 aan Dividend ontvangen als opbrengst uit deze beleggingsportefeuille.

Het saldo van de verstrekte leningen op 31-12-2018 is: Startersleningen € 511.000, Werkkapitaal kredietbank € 460.000 en € 250.000 duurzaamheids leningen.

In 2018 zijn de 2 laatste hypotheek leningen van de hier werkzame ambtenaren afgelost bij de gemeente Westervoort. Leningen aan plaatselijke (sport)verenigingen ter financiering van accommodaties hebben per 31-12-2018 een saldo van totaal € 550.819.

Wet Schatkistbankieren

Medio december 2013 heeft de Eerste Kamer de Wet Schatkistbankieren aangenomen. De wet verplicht decentrale overheden om overtollige geldmiddelen onder te brengen in 's Rijks schatkist. Het gaat om het uitzetten van onze overtollige middelen boven een drempelpercentage (0,75% van het begrotingstotaal). Voor Westervoort met een begroting van € 36 miljoen is de drempel voor het schatkistbankieren € 270.000.

Berekening benutten drempelbedrag schatkistbankieren

	1e kw 2018	2e kw 2018	3e kw 2018	4e kw 2018
Gemiddelde kwartaalcijfer buiten Rijks schatkist aangehouden middelen	-532.000	-475.000	-236.000	-273.000
Ruimte onder de drempel van € 270.000	802.000	745.000	506.000	543.000
Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-

Berekening drempelbedrag

0,75% van begroting 36 miljoen	270.000
--------------------------------	----------------

Conclusie: De gemeente Westervoort heeft in 2018 de schatkistdrempel niet overschreden!

Rentebeleid/renterisiconorm

Het beheer van de financieringsmiddelen is in 2018 voortgezet op dezelfde risicomijdende manier als voorheen. De tarieven van de korte en lange rente zijn in 2018 nog steeds historisch laag geweest. Gemiddeld werd er voor langgeld 3,58% rente betaald. maal werd er een bedrag kort geleend tegen een rente percentage van -0,38.

Berekening renterisiconorm:

20% van het totale begrote bedrag 35.838.000 = 7.167.600.

Wet Schatkistbankieren

Medio december 2013 heeft de Eerste Kamer de Wet Schatkistbankieren aangenomen. De wet verplicht decentrale overheden om overtollige geldmiddelen onder te brengen in 's Rijks schatkist. Het gaat om het uitzetten van onze overtollige middelen boven een drempelpercentage (0,75% van het begrotingstotaal).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet biedt een toetsingsmogelijkheid voor de risico's van het beheer van de geldmiddelen op korte termijn.

Berekening kasgeldlimiet

	1 januari 2018
Omvang van de begroting	35.838.000
Toegestane kasgeldlimiet	8,5%
Toegestane kasgeldlimiet	3.046.000
Gemiddelde vlottende middelen	-379.000
Gemiddelde ruimte 2018	2.667.000

Berekening ruimte t.o.v kasgeldlimiet

2018	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw	Gemiddeld
Gemiddelde vlottende middelen	-532.000	-475.000	-236.000	-273.000	-379.000
Kasgeld limiet 2018	3.046.000	3.046.000	3.046.000	3.046.000	3.046.000
Ruimte boven de limiet	2.514.000	2.571.000	2.810.000	2.773.000	2.667.000

De gemeente Westervoort is in 2018 ruim onder de kasgeldlimiet gebleven.

Rente schema

De commissie BBV heeft met ingang van 2017 geadviseerd om in de begroting en jaarrekening het rente schema op te nemen. Het rente schema is een resultaat van het taakveld treasury. In het taakveld worden alle uitgaven en inkomsten vastgelegd betreffende de rentelasten, rente ontvangsten, de doorberekening aan investeringen, grondexploitaties en eventuele projecten en het rente resultaat.

Externe rente lasten kort en lang geld	808.585	
Externe rente baten	-369	
Totaal externe rente lasten		808.216
Rente baten toerekening aan grondexploitatie	-22.727	
Rente baten verstrekte leningen aan plaatselijke verenigingen	-22.424	
Rente baten lening Kredietbank Leeuwarden	-3.998	
Rente baten Hypotheken	-4.065	
Totaal rente baten		-53.214
Totaal aan taakvelden toe te rekenen		755.002
Doorbelasting van rente aan taakvelden		-739.924
Rente resultaat op taakveld treasury		15.078

Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Inleiding

De gemeente levert een scala aan producten. Om de levering van deze producten te garanderen, hebben we ons werk op een bepaalde wijze georganiseerd; de bedrijfsvoering. De bedrijfsvoering heeft betrekking op de totale gemeentelijke organisatie: zowel de 'ambtelijke' als de 'bestuurlijke'. Onder bedrijfsvoering rekenen we de inzet van (productie-)middelen en de toepassing van processen bij de totstandkoming van producten.

Met ingang van 1 januari 2018 heeft de gemeente Westervoort de uitvoering van haar taken ondergebracht bij 1Stroom. 1Stroom is ontstaan door een ambtelijke fusie tussen de gemeente Westervoort en de gemeente Duiven. De directie van 1Stroom is integraal verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering.

De volgende nota's inzake bedrijfsvoering zijn vastgesteld:

- Coalitieakkoord 2014-2018;
- Missie en Visie 1Stroom;
- Regeling Delegatie en Mandaat;
- Verordening Financieel beleid, het financieel beheer en de financiële organisatie (artikel 212 Gemeentewet);
- Verordening voor de controle op het financieel beheer en op de inrichting van de financiële organisatie (artikel 213 Gemeentewet);
- Verordening voor periodiek onderzoek door het college naar de doelmatigheid van het door het college gevoerde beleid (artikel 213a Gemeentewet);
- Gemeenschappelijke regeling 'Samenwerking De Liemers (2010)';
- Informatiebeleidsplan (2017);
- Gemeenschappelijke regeling 1Stroom (2017).

1Stroom

De gemeenten Westervoort en Duiven hebben alle taken aan 1Stroom gemandateerd.

1Stroom staat daarmee aan de lat om alle bestuurlijke ambities van zowel Westervoort als Duiven te realiseren. Deze opdrachten vormen ook gelijk het bestaansrecht voor 1Stroom. Om de taken en bestuurlijke ambities zo goed mogelijk te kunnen realiseren, heeft 1Stroom een missie en visie opgesteld. Deze vormen de strategische koers voor de organisatie.

1Stroom is een waarden gedreven organisatie en werkt vanuit de kernwaarden: Aandacht, Verantwoordelijkheid en Vertrouwen.

De missie van 1Stroom

Een veerkrachtige organisatie middenin een vitale samenleving.

Wij zijn een betrouwbare en betrokken partner die bijdraagt aan een samenleving waarin het goed leven en werken is. Wij ondersteunen mensen bij het nemen van verantwoordelijkheid voor hun welbevinden. Met gebundelde energie, kennis én plezier vinden we oplossingen voor de uitdagende vraagstukken van de twee gemeentebesturen waarvoor wij werken.

1Stroom doet dit door:

- een actieve rol te vervullen in het publieke domein;
- in te spelen op de bewegingen in de samenleving;
- beleid, regels en werkafspraken dienend te laten zijn aan de leefwereld van de mensen;
- mensen met initiatieven met elkaar te verbinden;
- energie te steken in goede relaties vanuit een open houding;
- dingen mogelijk te maken (met aandacht, kennis, advies, dialoog, ruimte, geld);
- ruimte te bieden aan passende oplossingen;

- nieuwe samenwerkingsvormen te creëren;
- integer te handelen en zuinig te zijn met belastinggeld;
- te investeren in kennis en vakmanschap;
- aandacht te hebben voor de plaatselijke culturen.

Tevredenheidsonderzoek: 'Waar staat je gemeente'

We blijven ons verder ontwikkelen naar een vraaggerichte organisatie. Naast wettelijke voorgeschreven levering van producten en diensten is de gemeente autonoom in het aanbieden van andere gemeentelijke overheidsproducten. De vraagmarkt dient in belangrijke mate de voort te brengen diensten en producten te bepalen. De vraaggerichte instelling van de gemeente verlangt een flexibele bedrijfsvoering.

Met de vorming van 1Stroom zijn de werkzaamheden en ook het onderzoek overgenomen door deze organisatie. Voor de start van de samenwerking, in 2017, is een eerste onderzoek uitgevoerd. Het volgende onderzoek staat gepland voor 2019.

Planning en Control

De planning- en controlcyclus is erop gericht systematisch en gemeentebreed de gewenste effecten en doelen af te wegen, prioriteiten te bepalen (door de raad), uit te voeren en te verantwoorden (door het college).

Bij de voorjaarsnota 2017 zijn de prioriteiten voor 2018 en volgende jaren aangegeven. Dit vormde de basis voor de behandeling van de programmabegroting 2018-2021.

Het college stelt voor de reeds beschikbaar gestelde middelen jaarlijks de taakveldenraming vast. De programmabegroting wordt voor de organisatie vertaald in het jaarlijkse directieplan en voor de afzonderlijke afdelingen in de afdelingsplannen.

De verantwoording hiervan geschiedt door managementrapportages aan het college en vervolgens van het college aan de raad in de vorm van rapportages die zijn verwerkt in de voorjaarsnota, najaarsnota en jaarrekening.

In 2018 is de ambtelijke fusie-organisatie 1Stroom van start gegaan. De begroting van 1Stroom is verwerkt in de begrotingen van Duiven en Westervoort.

Financiën, doelmatigheid, doeltreffendheid en rechtmatigheid

De interne regels met betrekking tot de financiële beheersing van de organisatie met de daarbij behorende verantwoordelijkheden en bevoegdheden zijn neergelegd in de verordeningen ex artikel 212, 213 en 213a van de Gemeentewet. De relevante instrumentaria behorende bij de planning en control zijn hierop afgestemd.

De accountant doet onderzoek naar het rechtmatig tot stand komen van de baten en lasten, ook onderzoekt hij de balansmutaties. De accountant geeft daarnaast een oordeel over de kwaliteit van de inrichting van het financiële beheer en van de financiële organisatie om zo te kunnen oordelen over de getrouwheid en rechtmatigheid van de verantwoording. Belangrijk bij dat laatste is de jaarlijkse bij de interimcontrole door de accountant opgestelde managementletter.

Informatiebeleid

Onder regie van de Regionale ICT dienst hebben de gemeenten samen een informatiebeleidsplan opgesteld. De onderwerpen die in het informatiebeleidsplan worden besproken hebben betrekking op een brede waaier van onder andere de informatiearchitectuur, de organisatie van de informatievoorziening, applicaties en projecten.

Binnen RID-verband streven we naar 'convergentie', hetgeen wil zeggen dat gemeenten die deelnemen aan RID de Liemers van dezelfde software gebruik gaan maken. In de aanloop naar 1Stroom en de herindeling Rijnwaarden/Zevenaar, hebben er in 2018 weer een aantal convergenties plaatsgevonden. De financiële applicatie en de applicatie van waaruit de omgevingsvergunningen verleend worden, zijn inmiddels uniform. Ook heeft er een Liemerse aanbesteding plaatsgevonden ter vervanging van de belastingapplicatie. Deze applicatie wordt in 2019 geïmplementeerd.

In Liemers verband is in 2018 de werkplekapparatuur aanbesteed. Deze apparatuur is eind 2018 en begin 2019 in gebruik genomen.

Technologische ontwikkelingen bieden steeds meer kansen voor informatie- of datagestuurde werken. We verkennen deze kansen en experimenteren met toepassingsmogelijkheden.

Informatiebeveiliging

De drie belangrijkste doelstellingen van informatiebeveiliging zijn het beschermen van de beschikbaarheid, de integriteit en de vertrouwelijkheid van informatie van de gemeente, c. q. de organisatie. Daarbij spelen de kwaliteit van de techniek, de houding en het gedrag van de medewerker en de inrichting van de organisatie een grote rol.

In de Liemers werken de gemeentelijke beveiligingsfunctionarissen van 1Stroom, de SDL De Liemers en Zevenaar nauw samen om de maatregelen uit de BIG (Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten) in te voeren. In 2018 is het project 'invoering BIG' afgesloten. Bijna 83% van de BIG-maatregelen zijn ingevoerd.

Vanaf 2019 wordt de BIO, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid stapsgewijs ingevoerd. Door de invoering van de BIO ontstaat er één uniforme norm voor de informatiebeveiliging voor het rijk, de provincie, de gemeente en het waterschap. 2019 is een soort van overgangsjaar en in 2020 wordt de BIO officieel als uniforme norm voor informatiebeveiliging van kracht.

In 2019 zal het informatiebeveiligingsbeleid voor onze organisatie (Duiven, Westervoort en 1Stroom) worden geactualiseerd. Het informatiebeveiligingsbeleid wordt aangepast aan de nieuwe norm, de BIO, en de nieuwe organisatiestructuur van de Gemeenschappelijke Regeling 1Stroom. Uit het dreigingsbeeld Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten 2019-2020 van de Informatie Beveiligingsdienst Gemeenten (de IBD) blijkt dat bewuste medewerkers een zeer belangrijke bijdrage leveren aan de informatiebeveiliging. Daarom is in 2018 ook gestart met de bewustwordingscampagne iBewustzijn onder medewerkers, bestuursleden en raadsleden van Westervoort, Duiven en 1Stroom. De bewustwordingscampagne bestaat uit de volgende onderdelen: uitvoering nulmeting, opstellen iBewustzijnplan, een aantal workshops informatiebeveiliging voor bestuur, raad en medewerkers en de Academie iBewustzijn (zes e-learning modules).

Privacybescherming

Op 25 mei 2018 is de nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming in werking getreden. De implementatiefase van de AVG binnen 1Stroom (Duiven en Westervoort) is in 2018 vooral gericht geweest op het voldoen aan de formele verplichtingen die de AVG met zich meebrengt. Dan gaat het vooral om de volgende maatregelen:

- aanstellen van een Functionaris Gegevensbescherming;
- inrichten verwerkingsregister, inclusief verwerkersovereenkomsten;
- inrichten register datalekken;
- actualiseren diverse bestaande procedures rondom incidentenmeldingen, datalekken en verzoeken tot inzage;
- inrichten procedure gegevensbeschermingseffectbeoordeling (PIA);
- opstellen privacyverklaring website;
- opstellen van het Privacy beleid en het Privacyreglement.

In 2018 zijn er zes datalekken geregistreerd, waarvan 1 datalek ook officieel gemeld is bij de Autoriteit Persoonsgegevens. Het jaar 2019 zal vooral in het teken staan van een actualisering van het verwerkingsregister, het vergroten van de bewustwording en het goed borgen van de AVG in de ambtelijke organisatie.

Personeel

Vanaf 1 januari 2018 is al het personeel (met uitzondering van de griffie) overgegaan naar de nieuwe werkorganisatie 1Stroom. De werkelijke formatie in 2018 bedraagt 230,53 fte.

Overhead

Een ingrijpende wijziging van de wet- en regelgeving Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is dat de lasten en baten van overhead niet meer afzonderlijk worden toegerekend aan de beleidsprogramma's. De lasten en baten van overhead worden centraal verantwoord binnen dit programma. Onder overhead wordt verstaan het geheel van functies en kosten gericht op de sturing en ondersteuning van medewerkers in het primaire proces. Voorbeelden hiervan zijn Huisvesting, Management, Financiën, Personeel & Organisatie, Inkoop, Juridische zaken, Control, Interne en Externe communicatie, Bestuurszaken en ondersteuning. Op deze wijze wordt inzicht gegeven in de concernbrede kosten overhead en daarnaast is door een éénduidige systematiek een betere vergelijking mogelijk met andere gemeenten.

Vanaf 2018 worden alle bedrijfsvoeringskosten ondergebracht bij de fusie-organisatie 1Stroom. Hiervan wordt 37% doorbelast naar de gemeente Westervoort. In een percentage van de totale lasten is dat 11,9%. (€ 4,48/ € 37,786).

Paragraaf 6 Verbonden partijen

Inleiding

Verbonden partijen zijn gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, verenigingen en vennootschappen waarin de gemeente Westervoort een bestuurlijk en financieel belang heeft.

Bestuurlijk belang

Betreft zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht.

Financieel belang

Betreft een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is als de verbonden partij failliet gaat onderscheidelijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Bij deelname in een vennootschap betreft het financiële belang het bezit van aandelen en het ontvangen van bijbehorend dividend.

De gemeente Westervoort maakt binnen de verbonden partijen onderscheid tussen gemeenschappelijke regelingen en deelnemingen. De gemeenschappelijke regelingen bestaan uit publieke partijen die samenwerken, vaak op basis van de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) of Wgr-plus. In het algemeen geldt dat voor een gemeenschappelijke regeling wordt gekozen als een gemeente het voorgestane beleid niet zelf wenst uit te voeren, maar in samenwerking met andere gemeenten of instellingen. Bij deelnemingen heeft de gemeente een pakket van aandelen van een vennootschap in bezit. De deelname in het aandelenkapitaal vloeit vaak voort uit de van oudsher aanwezige maatschappelijke belangen, die door de vennootschappen werden of worden nagestreefd.

In onderstaand overzicht wordt een overzicht van de verbonden partijen voor de gemeente Westervoort weergegeven, inclusief het financiële belang betreffende de jaarrekening 2017, de begroting 2018 en de jaarrekening 2018. Dit geeft inzicht in de risico's die de gemeente Westervoort loopt door de betrokkenheid aan de verbonden partij. Vervolgens wordt elke verbonden partij nader toegelicht. Inhoudelijke beleidsinformatie over verbonden partijen is opgenomen in de relevante programma's.

Verbonden partij*	Rekening 2017	Begroting 2018	Rekening 2018
Gemeenschappelijk Orgaan Arnhem Nijmegen City Region	€ 22.500	€ 43.050	€ 33.715
Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)	€ 973.638	€ 931.000	€ 936.173
Samenwerking De Liemers (SDL)	€ 1.509.081	€ 1.680.371	€ 1.637.422
Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD)	€ 27.000	€ 28.000	€ 28.612
Presikhaaf bedrijven	€ 3.488.913	€ 2.881.000	€ 2.782.283,46
Euregio	€ 4.100	€ 4.250	€ 4.100
Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA)	€ 57.648	€ 54.225	€ 60.400
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)	€ 412.659	€ 574.742	572.037
Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland	€ 41.759	€ 184.386	€ 176.550
Gemeenschappelijke regeling 1Stroom	n.v.t.	€ 8.131.461	€ 8.092.646
<i>Deelnemingen (dividend)</i>			
NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)	€ 8.880	€ 5.756	€ 8.880
Vitens N.V.	€ 52.875	€ 53.837	€ 52.876

Alliander N.V. (voorheen Nuon)	€ 110.514	€ 110.514	€ 97.419
--------------------------------	-----------	-----------	----------

Gemeenschappelijke regelingen

Gemeenschappelijk Orgaan (GO) Arnhem Nijmegen City Region gevestigd in Arnhem

Doel	Verbetering van het vestigingsklimaat voor inwoners en bedrijven in de Arnhem Nijmegen City Region, in zowel nationaal als internationaal perspectief.
Partijen	18 gemeenten nemen deel in het GO Arnhem-Nijmegen.
Bestuurlijk belang	Elke gemeente heeft één vertegenwoordiger in het algemeen bestuur van het GO. Het Gemeenschappelijk Orgaan Nijmegen City Region kent een college van bestuur.
Financieel belang	De jaarlijkse bijdrage aan het GO bedraagt € 1,50 per inwoner. Hiervan is € 0,50 bestemd voor secretariële ondersteuning en € 1,00 voor Bureau Brussel.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het GO heeft geen vermogen.
Resultaat	Niet van toepassing.
Risico's	De risico's zijn nihil.
Verantwoording	De begroting en rekening worden ter zienswijze overgelegd aan de gemeenten. De gemeente Westervoort beoordeelt voor de Liemerse gemeenten de rapportages op financieel vlak.
Ontwikkelingen	De behoefte aan regionale afstemming blijft onverminderd groot. Naast de formele momenten van bestuurlijk overleg zullen er ook meer momenten komen waarop raadsleden elkaar treffen.

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) gevestigd in Arnhem

Doel	Behartigen van de belangen van de deelnemers op de terreinen van brandweezorg, ambulancezorg, publieke gezondheid, geneeskundige hulpverlening, crisisbeheersing en gemeenschappelijke meldkamer.
Partijen	15 gemeenten nemen deel in de VGGM: Arnhem, Barneveld, Doesburg, Duiven, Ede, Lingewaard, Nijkerk, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Scherpenzeel, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur kent 32 leden. Elke gemeente levert twee leden: de burgemeester en de wethouder volksgezondheid. In het Dagelijks Bestuur worden de Liemerse gemeenten vertegenwoordigd door de burgemeester van Westervoort.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Westervoort bestaat uit een brandweerdeel en een deel voor publieke gezondheid. De brandweerbijdrage is gebaseerd op de gemeentelijke bijdrage zoals die was voordat de brandweer werd geregionaliseerd. Voor 2018 was dat bedrag € 779.236. De bijdrage voor publieke gezondheid is gebaseerd op een bedrag per inwoner. Dat was in 2018 € 156.937.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 betrof € 8.239.483 en per 31 december 2018 betrof het € 7.368.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 bedroeg € 37.035.595 en per 31 december 2018 was dit € 36.944.000.
Resultaat	Het resultaat over 2018 bedroeg € 1.437.000 Dit is het gerealiseerde resultaat. Er zijn nog enkele te besluiten resultaatmutaties die invloed kunnen hebben op het resultaat.
Risico's	De risico's zijn redelijk beperkt. Om de financiële en beleidsrisico's in beeld te hebben en te beperken is er een regionaal controllersoverleg actief dat regelmatig overlegt met VGGM over de financiële positie. Dat heeft de afgelopen jaren tot forse besparingen geleid en tot beleidsarme begrotingen.
Verantwoording	De jaarrekening wordt in april aan de gemeenten aangeboden voor een consultatieronde. In de juni-vergadering van het Algemeen Bestuur wordt de jaarrekening vastgesteld.
Ontwikkelingen	De organisatie Veilig Thuis is in 2017 bij VGGM ondergebracht. Alle budgetten van VGGM zijn in 2017 (drie jaar na de regionalisering) tegen het licht gehouden.

Samenwerking De Liemers (SDL) gevestigd in Duiven

Doel	Het doel van de Samenwerking De Liemers is het, met behoud van de bestuurlijke zelfstandigheid, vergroten van de gemeentelijke slagkracht door bundeling van ambtelijke expertise op strategisch, tactisch en operationeel niveau met als resultaat verhoogde kwaliteit, continuïteit en efficiëntie.
Partijen	De gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het Algemeen Bestuur van de gemeenschappelijke regeling bestaat uit de colleges van de drie deelnemende gemeenten. Elke gemeente had in 2018 in het bestuur één stem.
Financieel belang	Op basis van de afgesproken verdeelsleutels worden de kosten van de samenwerkingsorganisatie aan de drie gemeenten doorbelast. Voor de gemeente Westervoort bedroeg de bijdrage voor het jaar 2018 € 1.637.422.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Samenwerking de Liemers heeft geen eigen vermogen. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 bedroeg € 15.287.490. Per 31 december 2018 was dit € 14.791.548.
Resultaat	Het resultaat over 2018 bedroeg € 73.610.
Risico's	Slechte financiële resultaten kunnen leiden tot een hogere bijdrage die de gemeente beschikbaar moet stellen.
Verantwoording	De begroting en rekening worden ter zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraden.
Ontwikkelingen	Niet van toepassing.

Gemeenschappelijke Regeling voor Onderwijszaken in de regio Arnhem (GRO) VERVALLEN per 1 Januari 2018 en opgenomen in de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR)

Doel	De regeling is getroffen voor de behartiging van de gemeenschappelijke belangen van de deelnemende gemeenten op het gebied van de volwasseneneducatie. Het gemeenschappelijke orgaan heeft geen rechtspersoonlijkheid. De bevoegdheid om contracten te tekenen berust bij de afzonderlijke gemeenten.
Partijen	Gemeenten Arnhem, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het gemeenschappelijk orgaan kent een dagelijks Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Westervoort is € 1.000.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Niet van toepassing.
Resultaat	Niet van toepassing.
Risico's	Doordat de GRO geen eigen begroting heeft en geen besluiten kan nemen is het risico relatief klein.
Verantwoording	Niet van toepassing.
Ontwikkelingen	De Gemeenschappelijke Regeling voor Onderwijszaken is per 1 januari 2018 vervallen en opgenomen in de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling (MGR).

Werkvoorzieningsschap Midden Gelderland (Presikhaaf Bedrijven) gevestigd in Arnhem

Doel	Het bieden van een passende werkplek en werkomgeving aan inwoners van Westervoort met een arbeidsbeperking die onder de Wet Sociale Werkvoorziening vallen.
Partijen	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Rheden, Rozendaal, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	De organisatie kent een algemeen- en een dagelijks bestuur.
Financieel belang	De bijdrage is gebaseerd op de kosten van verloning, de resultaten van de exploitatie en de kosten van begeleiding.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 was € 0 en per 31 december 2018 € 0. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 was € 10.010.000 en per 31 december 2018 was dit € 5.441.100
Resultaat	Nihil
Risico's	Met de overdracht van de activiteiten en de huidige opzet is er in deze GR geen risico meer te benoemen.

Verantwoording	Alle financiële stukken worden voor het geven van een zienswijze voorgelegd aan de gemeenteraad.
Ontwikkelingen	Per 1 januari 2018 zijn de bedrijfsactiviteiten overgedragen aan Scalabor. Presikhaaf bevat daardoor alleen nog de verloning van WSW-ers en het afbouwen van de laatste verplichtingen waarna de gemeenschappelijke regeling geliquideerd zal worden.

Euregio

Doel	Grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale gemeenschappen in Nederland en Duitsland bevorderen.
Partijen	De Euregio bestaat uit 55 lidorganisaties uit de grensregio Nederland-Duitsland. Dat zijn gemeenten en andere publiekrechtelijke lichamen in het werkgebied Arnhem-Nijmegen, West-Veluwe, Zuid-West-Gelderland, delen van Noordoost-Brabant, het noordelijke deel van de provincie Limburg, de Kreis Kleve, de Kreis Wesel en de steden Duisburg en Düsseldorf. In dit werkgebied wonen 4,2 miljoen mensen.
Bestuurlijk belang	Gemeente Westervoort levert twee leden in het Algemeen Bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Westervoort is € 4.100 en is berekend op basis van het inwoneraantal.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Nog niet bekend.
Resultaat	Nog niet bekend.
Risico's	Geen.
Verantwoording	De jaarrekening wordt aangeleverd voor de vergadering van de Euregioraad op 6 juni 2019.
Ontwikkelingen	Geen.

Streekarchivariaat de Liemers en Doesburg (SALD) gevestigd in Doesburg

Doel	Behartigen van gemeenschappelijke belangen van de deelnemers ten aanzien van het beheer van hun archiefbescheiden conform de Archiefwet. Daarnaast het bevorderen van publicaties over de streek aan de hand van de aanwezige archiefbescheiden.
Partijen	De gemeenten Duiven, Doesburg, Westervoort en Zevenaar, de RID en de RSD.
Bestuurlijk belang	Het streekarchivariaat kent een dagelijks- en een algemeen bestuur.
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Westervoort is € 28.612 en is berekend op basis van het inwoneraantal en op basis van afgenomen uren.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 en 31 december 2018 is nihil. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 bedroeg € 41.101. Per 31 december 2018 was dit € 48.453.
Resultaat	Het resultaat over 2018 bedroeg € 0.
Risico's	Eventuele tekorten worden verhaald op de deelnemende gemeenten. De financiële omvang van de regeling is echter relatief klein en het risico wordt op nihil ingeschat.
Verantwoording	Begroting, jaarrekening alsmede het jaarverslag (inclusief inspectieverslagen) worden voorgelegd aan de deelnemende partijen.
Ontwikkelingen	Het onderhouden van een volwaardige website en verder werken aan een beeldbank voor het hele werkgebied. Het digitaal ontsluiten van alle archieven en het beter bekend maken van de archiefdienst bij aangesloten gemeenten en het publiek.

Omgevingsdienst Regio Arnhem (ODRA) gevestigd in Arnhem

Doel	De gemeenschappelijke regeling zorgt voor de behartiging van de belangen van de deelnemers inzake vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Middels de ODRA worden de krachten gebundeld zodat sprake is van minder versnippering, een grotere mate van deskundigheid en een meer efficiënte inzet van middelen.
-------------	---

Partijen	Gemeente Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Zevenaar en de Provincie Gelderland.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de college's van b&w van de 10 gemeenten en het college van gedeputeerde staten van de provincie Gelderland, waaronder de voorzitter. Het dagelijks bestuur bestaat, de voorzitter inbegrepen, uit de volgende 5 leden: Provincie Gelderland 1 lid, Gemeente Arnhem 1 lid, Gemeenten Lingewaard en Overbetuwe 1 lid, Gemeenten Doesburg, Renkum, Rheden en Rozendaal 1 lid en gemeenten Duiven, Westervoort en Zevenaar 1 lid.
Financieel belang	Bijdrage aan gemeenschappelijke regeling op basis van de bij het openbaar lichaam ondergebrachte basistaken.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 € 771.300 Per 31 december 2018 € 783.100. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 bedroeg € 3.122.000. Per 31 december 2018 was dit € 4.883.300.
Resultaat	Het resultaat over 2018 bedroeg € 11.736.
Risico's	De ODRA is een uitvoeringsorganisatie. De beleidsrisico's zijn daarom zeer beperkt. Uitvoerend beleid wordt afgestemd, maar het blijft een zelfstandige gemeentelijke bevoegdheid om het resultaat van de afstemming over te nemen.
Verantwoording Ontwikkelingen	De meerjarenbegroting en jaarrekening worden conform DVO ieder jaar opgeleverd. Eind 2018 is besloten om per 2020 over te gaan naar outputfinanciering. 2019 is een overgangsjaar waarin de ODRA zich voorbereid op outputfinanciering. Dit is een grote omslag waaraan een wijziging van de PDC (producten en diensten catalogus), herberekening van de kostprijs en een nieuwe verdeelsleutel voor de collectieve diensten aan ten grondslag liggen.
Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer regio Arnhem Nijmegen (DRAN) te Arnhem	
Doel	De BVO DRAN is ingesteld ter gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de betrokkenen met betrekking tot het tot stand brengen, ontwikkelen en in stand houden van een kwalitatief hoogwaardig herkenbaar, efficiënt en eenvoudig te gebruiken doelgroepenvervoer.
Partijen	Gemeenten Arnhem, Berg en Dal, Beuningen, Doesburg, Druten, Duiven, Heumen, Lingewaard, Montferland, Mook en Middelaar, Nijmegen, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wijchen en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het bestuur bestaat uit elk 1 lid van de college's van b&w van de 18 gemeenten, waaronder de voorzitter.
Financieel belang	Bijdrage aan gemeenschappelijke regeling op basis van de volgende uitgangspunten: kosten op basis van gebruik en inwonersaantallen.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Niet van toepassing. De BVO wordt gedekt via voorschotten die iedere verbonden gemeente betaalt.
Resultaat	Nog niet bekend.
Risico's	De BVO DRAN stelt jaarlijks een ontwerpbegroting op. In de begroting wordt het door elk van de deelnemers over het desbetreffende jaar de verschuldigde bedragen opgenomen. Bij uittreding regelt het gemeenschappelijk orgaan de financiële gevolgen van de uittreding.
Ontwikkelingen	In 2018 heeft de BVO DRAN voorbereidingen getroffen voor doorontwikkeling van het regiemodel en de aanbesteding hiervan per augustus 2020. In 2018 zijn een aantal knopen doorgemaakt op operationeel en financieel vlak, waardoor ruimte is ontstaan voor het identificeren van mogelijkheden om efficiency van het vervoer te verbeteren en voor het adviseren aan gemeenten over beleidsmatige mogelijkheden om kosten te beheersen.

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland te Arnhem

Doel	Het behartigen van belangen van de deelnemers binnen het sociaal domein.
-------------	--

Partijen	Gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 1 wethouder of burgemeester per gemeente. Het dagelijks bestuur bestaat uit 1 voorzitter en 2 leden, aan te wijzen door het algemeen bestuur.
Financieel belang	De MGR maakt deelbegrotingen voor de verschillende modules. In 2018 zijn de volgende bijdrages betaald: voor beheer & onvoorzien € 11.158, € 43.043 voor inkoop, € 55.017 voor onderwijs en € 67.332 voor wsp.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 en 31 december 2018 is nihil. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 was € 1.586.452 en per 31 december 2018 € 2.448.793.
Resultaat	Nihil.
Risico's	Niet van toepassing.
Ontwikkelingen	In 2018 is de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling uitgebreid met de module Werkgeversservicepunt Midden Gelderland(WSP) en de module Onderwijszaken(Regionaal Bureau Leerlingzaken midden Gelre-RBL).

Gemeenschappelijke Regeling 1Stroom te Westervoort

Doel	Het bewerkstelligen van een kwalitatief goede en doelmatige uitvoering door het openbaar lichaam van de door de gemeenten aan het openbaar lichaam overgedragen of gemandateerde taken.
Partijen	Gemeenten Duiven en Westervoort.
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de voltallige college's van b&w van de gemeenten. Het dagelijks bestuur bestaat uit 4 leden, twee van elke gemeente: één wethouder en de burgemeester.
Financieel belang	De kosten van de fusieorganisatie worden voor 63% ten laste gebracht van Duiven en voor 37% ten laste van Westervoort.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 en 31 december 2018 is nihil. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 was nihil en per 31 december 2018 € 5.308.761.
Resultaat	Nihil
Risico's	Geen.
Ontwikkelingen	Geen.

Deelnemingen

NV Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) gevestigd te Den Haag

Doel	De Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang.
Partijen	Aandeelhouders zijn de Staat der Nederlanden, provincies, gemeenten, waterschappen en andere openbare lichamen.
Bestuurlijk belang	De N.V. Bank Nederlandse Gemeenten kent een raad van commissarissen en een raad van bestuur en directeuren. Gemeente Westervoort is aandeelhouder.
Financieel belang	Gemeentelijke aandelenpakket van 3.510 aandelen à € 2,50 nominaal. Dit betekent een belang van € 8.775. De dividenduitkering over 2018 bedroeg € 8.880,30.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 was € 4.953.000.000. Per 31 december 2018 was dit € 4.991.000.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 bedroeg € 135.072.000.000. Per 31 december 2018 was dit € 132.518.000.000.
Resultaat	Het resultaat over 2018 bedraagt € 337.000.000
Risico's	Het risico beperkt zich tot het ingelegde bedrag.
Verantwoording	De gemeente ontvangt jaarlijks de jaarrekening met daarbij een uitnodiging voor de Algemene vergadering van aandeelhouders.
Ontwikkelingen	Niet van toepassing.

Vitens N.V. gevestigd te Zwolle

Doel	Het leveren van drinkwater en de instandhouding van het leidingnetwerk.
-------------	---

Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Vitens N.V. kent een Raad van bestuur en een Raad van commissarissen. Gemeente Westervoort is een van de aandeelhouders.
Financieel belang	Gemeentelijke aandelenpakket van 16.023 aandelen.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 was € 533.700.000. Per 31 december 2018 was dit € 533.000.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 bedroeg € 1.194.400. Per 31 december 2018 was dit € 1.233.500.
Resultaat	Het resultaat over 2018 bedraagt € 318.000.000
Risico's	Het risico beperkt zich tot het ingelegde bedrag.
Verantwoording	Vitens presenteert na afloop van het jaar een jaarrekening.
Ontwikkelingen	Niet van toepassing.

Alliander N.V. gevestigd te Arnhem

Doel	Het voorzien in energie en in het transport daarvan. De deelname in Alliander is een uitvloeisel van de opsplitsing van het energiebedrijf Nuon in een energie- en transportdeel. Het energiedeel is verkocht aan Vattenfall.
Partijen	Provincies en gemeenten.
Bestuurlijk belang	Alliander heeft een Raad van bestuur en een Raad van commissarissen. De gemeente Westervoort is een van de aandeelhouders en heeft stemrecht per aandeel.
Financieel belang	Uitstaande aandelen Alliander gemeente Westervoort 145.643.
Omvang eigen en vreemd vermogen	Het eigen vermogen per 1 januari 2018 was € 3.942.000.000. Per 31 december 2018 was dit € 4.129.000.000. Het vreemd vermogen per 1 januari 2018 was € 4.127.000.000. Per 31 december 2018 was dit € 4.216.000.000.
Resultaat	Het resultaat over 2018 bedraagt € 334.000.000.
Risico's	Het risico beperkt zich tot het ingelegde bedrag. In de begroting is een dividenduitkering geraamd van € 75.000. De werkelijke uitkering bedroeg in zijn geheel € 159.877.
Verantwoording	Alliander presenteert na afloop van het jaar een jaarrekening.
Ontwikkelingen	Per 31 december 2015 bezit de gemeente Duiven geen aandelen meer in N.V. Nuon Energy. Het netwerkbedrijf N.V. Alliander wordt niet verkocht en blijft in handen van de huidige aandeelhouders. De energietransitie betekent een toename van zonnepanelen, warmtepompen, elektrisch vervoer en windmolens. Het aantal klanten in het verzorgingsgebied van Alliander dat zelf duurzame elektriciteit opwekt en teruglevert is in 2017 verder toegenomen naar 190.000 (2016: 144.000). Deze klanten kunnen samen duurzame energie produceren voor twee miljoen huishoudens. Voor 2018 heeft Alliander al circa 300 aanvragen voor de aansluiting van grootschalige zonneweides. Deze ontwikkelingen hebben grote impact op het elektriciteitsnet. Dat is niet aangelegd voor deze nieuwe ontwikkelingen en zal daarom fors uitgebreid moeten worden. Alliander probeert met technische innovaties en nieuwe marktmodellen de netinvesteringen en het bijbehorende extra werk zoveel mogelijk te verminderen. Zo is Alliander in 2017 een pilot begonnen met een buurtbatterij in Rijsenhout en recent is in Nijmegen met de organisatie van een flexibiliteitsmarkt begonnen waardoor bijvoorbeeld het leggen van een extra kabel de komende jaren wordt voorkomen.

Paragraaf 7 Grondbeleid

Aanleiding, opbouw en sturingsmogelijkheid van de paragraaf Grondbeleid

Inleiding

In het verlengde van de inwerkingtreding in 2008 van de Wet ruimtelijke ordening (Wro) en het Besluit ruimtelijke ordening (Bro) heeft de raad van Westervoort 16 maart 2009 de Nota Grondbeleid vastgesteld. Daarin is grondbeleid als volgt gedefinieerd: *"het beleid dat zich richt op een efficiënt en rechtvaardig verloop van activiteiten op de grondmarkt, met het oog op realiseren van publieke doelstellingen als bevordering van het maatschappelijk gewenst ruimtegebruik, het bevorderen van een rechtvaardige verdeling van kosten en opbrengsten bij locatieontwikkeling en het verhogen van de kwaliteit van het ruimtegebruik"*.

Kader

Westervoort voert bij de ontwikkeling van woon- en werklocaties in beginsel een faciliterend grondbeleid. Dit past bij uitstek bij een gemeente als Westervoort. De grondpositie ligt over het algemeen niet bij de gemeente. Met de derden-initiatiefnemers worden exploitatieovereenkomsten gesloten. Hiermede houdt de gemeente beperkt grip op de door haar gewenste ruimtelijke ontwikkeling.

Actualiteit

In 2016 deden de eerste teken van een (broos) herstel van de vastgoedmarkt zich voor. Anno 2019 blijkt dat het herstel daadwerkelijk is ingezet. Het beeld is ineens anders. Na de crisis is het tij gekeerd en zijn de woningverkopten en -prijzen fors toegenomen. De krapte op de koopwoningmarkt was in 2018 dusdanig dat de prijzen stijgen en het aanbod voor woningverkopten daalt.

Daarnaast zijn de bouwkosten vooral in 2018 fors gestegen en ook dit jaar (2019) is de verwachting dat de stijging zich voortzet. Stijgende personeelskosten zijn de belangrijkste oorzaak van de toenemende kosten in de bouwsector. Door het groeiende tekort aan medewerkers kunnen bouwbedrijven niet aan de stijgende vraag voldoen. Daardoor huren ze vaker duurdere zelfstandigen in. Dit zet het rendement van bouwbedrijven onder druk. Ook de kosten van bouwmaterialen stijgen. Een gevolg van deze stijgende bouwkosten is dat alleen projecten met hogere bouwbudgetten in de komende jaren doorgang vinden. Dit lijkt zich al voor te doen in de woningbouw, waar nu niet de woningen worden gebouwd waaraan het meest behoefte is, zoals kleinere appartementen. Deze woningen zijn minder aantrekkelijk om te bouwen, omdat sprake is van zeer kleine marges. De gemiddelde verkoopprijs van nieuwbouwwoningen ligt inmiddels € 105.000 boven die van bestaande koopwoningen.

Planning uitgifte woningbouwgronden.

De gemeente kent een in omvang beperkte grondexploitatie. De Schans is het enige complex in de grondexploitatie. De gronden zijn aan een ontwikkelende marktpartij verkocht. De kavels zijn in de drie deelplannen (Wonen achter de dijk, Het Geerken en Fort Geldersoort) ingedeeld en de stand is als volgt:

- Wonen achter de Dijk, in 2018 zijn de resterende 2 kavels verkocht. Alle kavels zijn hierdoor verkocht,
- Het Geerken, in 2018 zijn er 3 kavels verkocht. De resterende 6 kavels zullen waarschijnlijk in 2019 en 2020 verkocht worden,
- In deelgebied Fort Geldersoort zijn 24 woningen gepland. Deze worden door de ontwikkelaar projectmatig ontwikkeld, de voortgang stukt op dit moment. De verwachting is dat in 2022 de woningen verkocht zijn.

Volgens de laatste actualisatie van de grondexploitatie is de overdracht hierdoor gepland in 2019, 2020, 2021 en 2022. Aansluitend aan de bouw volgt het woonrijp afwerken van het gebied.

Volgens de actualisatie per januari 2019 is het verwachte resultaat op startwaarde als gevolg van onder andere hogere kosten bouw- en woonrijp maken, hogere kosten tijdelijk beheer en een vertraging in de uitgifte € 438.000 negatief.

Voor dit tekort is in de jaarrekening 2018 een voorziening gevormd. Voor de risico's van het plan is gelijktijdig een maatregel in het weerstandsvermogen getroffen.

Opbouw van de paragraaf Grondbeleid.

Allereerst wordt het financiële resultaat gekwantificeerd van de grondexploitatie. Voor het bepalen van de vermogenspositie zijn twee zaken van belang. Ten eerste de uiteindelijke resultaten van het complex De Schans. De uitgangspunten voor de resultaatberekening worden verderop in deze paragraaf beschreven. Ten tweede de risico's van grondexploitatie. Ook hierop wordt verderop in deze paragraaf ingegaan. Er wordt een verschillenanalyse op hoofdlijnen gemaakt tussen de berekende exploitatieresultaten van 1 januari 2018 en van 1 januari 2019.

Sturingsmogelijkheid grondexploitaties

Op projectniveau

De bestuurlijk vastgestelde grondexploitatie vormt het financiële kader voor de verdere ontwikkeling en uitvoering van het project. Immers de grondexploitatie is de vertaling van het ruimtelijk plan in:

- Grond- en ruimtegebruik.
- Programma (woningdifferentiatie, segmentatie bedrijventerrein etc).
- Kwaliteit en kosten inrichting openbare ruimte.
- Planning en fasering van het uitvoeringsprogramma.
- Opbrengsten (marktconformiteit, functioneel prijsbeleid).
- Rekenparameters (rente, kosten- en opbrengstenstijging).

Wijzigingen van één of meerdere van deze uitgangspunten leiden direct tot wijziging van het geprognosticeerde exploitatieresultaat. Bij het maken van keuzes worden de financiële consequenties daarom altijd in de afweging betrokken. De financiële bewaking, eventuele (bij)sturing en rapportage vindt dus plaats op projectniveau (per complex).

Op jaarverslagniveau

De paragraaf Grondbeleid van het jaarverslag geeft onder andere integraal inzicht in de resultaten van de gezamenlijke grondexploitaties. De op projectniveau gemaakte keuzes zijn, zoals hiervoor is aangegeven, in deze paragraaf Grondbeleid opgenomen.

De eerder vastgestelde projectkaders c.q. uitgangspunten van de betreffende projecten worden in beginsel niet ingrijpend gewijzigd opgenomen in de grondexploitatie of de paragraaf Grondbeleid, zonder dat hier (op projectniveau) een geautoriseerd besluit toe is genomen.

De cijfermatige jaarlijkse actualisering van de exploitatiebegrotingen van alle complexen wordt voor de samenstelling van deze paragraaf Grondbeleid dienovereenkomstig gedaan.

Allereerst worden de financiële mutaties over het verslagjaar in het rekenmodel verwerkt, actuele ontwikkelingen en inzichten financieel gekwantificeerd en vervolgens ingepland in de restantlooptijd van het complex. Dit resulteert in een geactualiseerd resultaat van het complex.

Financieel resultaat grondexploitaties

Programmatistische uitgangspunten

Woningbouw

In onderstaande tabel staan de woningaantallen weergegeven die de komende jaren gepland staan in het project de Schans, onderverdeeld in de verschillende deelplannen. Het betreft het jaartal van de verwachte gronduitgifte waarvan is aangenomen dat deze samenvalt met de start van de bouw van de woningen. Ingeval de actualiteit leidt tot een gewijzigd bouwprogramma met nieuwe ruimtelijke kaders zal de gemeente binnen haar bevoegdheden van de Wro de gewijzigde invulling faciliteren (=herprogrammeren).

Tabel planning kaveluitgifte woningbouw gemeentelijke grondexploitatie

Complex / deelplan	Totaal	2019	2020	2021	2022
De Schans / Het Geerken	6	3	3	-	-
De Schans/ Fort Geldersoord	24	-	-	-	24
Totaal	30	3	3	0	24

In aantallen woningen

Uitgangspunten en parameters

In deze paragraaf worden de uitgangspunten en parameters beschreven die ten grondslag liggen aan de (actualisatie van de) grondexploitatieberekeningen van de complexen.

Rentepercentage

Er is gerekend met een rentepercentage van 2,8% over de gehele looptijd.

Parameter voor kostenstijging

In de berekeningen is de parameter voor kostenstijging over de inbrengwaarde gesteld op gemiddeld jaarlijks 2,0%. Dit sluit aan op het concernbrede gehanteerde percentage van de algemene uitkering voor de komende vier jaren. Voor de kostenstijging over de overige kosten (met name civieltechnische kosten) is uitgegaan van 3,0%. Dit sluit aan bij de inputprijsindex van het CBS inzake Grond-, weg- en waterbouw (GWW).

Parameter voor opbrengstenstijging

Er is nu aangenomen dat in het complex gedurende de gehele looptijd geen ruimte is voor een jaarlijkse opbrengstenstijging.

Prijspeil

Uitgegaan is van het actuele prijspeil 1 januari 2019 voor alle kosten en opbrengsten.

Kostencalculaties

In de initiatieffase van plannen zijn de calculaties gebaseerd op samengestelde elementprijzen. Naarmate de voorbereiding en uitwerking vordert vindt op basis van definitief ontwerp een verfijning plaats op besteksniveau.

Berekening financieel resultaat grondexploitaties**Inleiding**

In de vorige paragraaf zijn de uitgangspunten en parameters beschreven die ten grondslag liggen aan de actualisatie van de exploitatieopzetten van het complex De Schans.

Boekwaarden

In onderstaande tabel is de ontwikkeling van de boekwaarden van het complex De Schans in exploitatie in het verslagjaar weergegeven. Daaruit blijkt dat de boekwaarde met bijna € 0,35 mln. is afgenomen van € 0,99 mln. naar € 0,64 mln.

Complex in exploitatie in 2018	Boekwaarde 1-1-2018	mutatie 2018	Boekwaarde 1-1-2019
Woningbouw			
De Schans	€ 991.524	-€ 348.537	€ 642.987
Totaal in exploitatie	€ 991.524	-€ 348.537	€ 642.987

Resultaten grondexploitatie complexen**Toekomstbeeld resultaten**

In onderstaande tabel is voor het complex De Schans de boekwaarde (saldo van reeds gemaakte kosten en opbrengsten per 1 januari 2019) aangegeven en de te verwachten kosten

en opbrengsten vanaf 2018. Dit resulteert in een saldo c.q. resultaat op eindwaarde, ofwel het voorgerecalculeerde resultaat op de datum dat naar verwachting het totale complex gerealiseerd is. Daarnaast is het resultaat naar 1 januari 2019 contant gemaakt (= op startwaarde) om ze onderling vergelijkbaar te maken.

Tabel resultaten in exploitatie genomen complexen

			Nominaal		-=voordelig	+ =nadelig
	Einddatum exploitatie	Boekwaarde 2019	Nog te realiseren		Resultaat 1-1-2019	
Woningbouw			kosten	opbrengster	Eindwaarde	startwaarde
De Schans	31-12-2022	642.987	434.000	688.376	473.489	423.807
Totaal		642.987	434.000	688.376	473.489	423.807

Alle bedragen in €

Het resultaat van het complex De Schans is verliesgevend. Het verlies op startwaarde 1-1-2019 is € 423.807. Hierbij is gerekend met een rentepercentage van 2,81%. Het verlies valt hoger uit dan het genoemde verlies uit de vorige jaarrekening. Het verlies uit de vorige jaarrekening bedroeg € 101.000. Dat het verlies nu hoger uitkomt, is het gevolg van onder andere hogere kosten bouw- en woonrijp maken, hogere kosten tijdelijk beheer en een vertraging in de uitgifte. Vooral de kosten voor het woonrijp waren te positief ingeschat, zeker met het oog op de huidige markt.

Vergelijk nog te realiseren kosten met eerdere aanname

	Schans per 1-1-2018	Schans per 1-1-2019
Bouw- en woonrijp maken	70.000	192.000
Openbare verlichting	10.000	22.000
Tijdelijk beheer	15.000	70.000
Plankosten	40.000	150.000
Totaal	135.000	434.000

Verliesvoorziening

Voor exploitaties met een geraamd tekort wordt een voorziening (op startwaarde) conform BBV getroffen om de berekende toekomstige tekorten af te dekken. Dit is een wettelijk voorgeschreven maatregel. Het rentepercentage (disconteringsvoet) bij deze berekening is door de BBV gesteld op 2%. Voor het complex De Schans betekent dit dat de verliesvoorziening aangevuld moet worden met € 336.430 om het totale verlies van € 437.430 op te vangen.

Te treffen voorziening verliesgevende complexen

De Schans	437.430
Totaal benodigde voorziening	437.430
Te corrigeren met voorziening vorig jaarverslag	101.000
Aanvulling voorziening per 31 december 2018	336.430

Alle bedragen in €

Risicoanalyse Grondexploitaties

Inleiding

De grondexploitatie is voor de gemeente een bedrijfsmatig proces, dat zich over de langere termijn voltrekt. Kenmerkend is het doen van omvangrijke voorinvesteringen die later in de tijd vooral door gronduitgifte worden terugverdiend. Gelet op de planperiode en de geprognosticeerde omzetten zijn aan het exploiteren van gronden risico's verbonden.

Uitgangspunt is dat de risico's zoals nu gepresenteerd, worden meegenomen in het gemeentelijk weerstandsvermogen. Hierna worden deze "bedrijfsrisico's" beschreven en nader gekwantificeerd. Bij de kwantificering wordt ook betrokken de mate waarin zich een eventueel risico kan voordoen.

Risico's

In het algemeen zijn aan het exploiteren van ruimtelijke plannen de volgende risico's verbonden:

- De uitgifte van bouwgronden start later, terwijl de voorinvesteringen al wel (deels) zijn gedaan. De fasering van de investeringen en opbrengsten in de tijd verlopen niet volgens oorspronkelijke inschatting/planning waardoor er renteverliezen optreden.
- Er dient zich een rentestijging aan, die niet kan worden gecompenseerd door een verhoging van de opbrengsten uit grondverkoop.

Een deel van deze risico's (o.a. de rentebijschrijving op de boekwaarde) is niet of nauwelijks beïnvloedbaar. De overige risico's zijn enigszins beïnvloedbaar door het bepalen van de investering- en uitgiftemomenten.

Uit bedrijfseconomisch oogpunt is het verstandig om uit te gaan van een "reëel en behoedzaam scenario", dat zich kenmerkt door de volgende zaken:

- Een stijging van het rentepercentage met 1,0 procentpunt.
- Stagnering in van het deelplan Fort Geldersoord met 3 jaar.
- Door programmawijzigingen is er een reële kans is dat de geraamde plankostenbudgetten niet toereikend zijn.

Tabel risico's grondexploitatie

	Min. risico	Max. risico	Kans	Gewogen max. risico	Gewogen gem. risico
Rentestijging (3,8% i.p.v. 2,8%)	0	23.938	80%	19.150	9.575
Drie jaar vertraging in deelplan Fort Geldersoord	0	109.590	80%	87.672	43.836
Ontoereikend plankostenbudget	0	40.000	80%	32.000	16.000
Totalen	0	173.528		138.822	69.411

Bedragen in €

Verschillenanalyse actieve grondexploitatie ultimo 2017 met ultimo 2018

In de tabel hierna worden de verschillen van de uitkomsten van de paragraaf Grondbeleid 2018 vergeleken met het Jaarverslag 2017.

Tabel vergelijking resultaat per complex

	=voordelig	+nadelig	+1,40% index	- = nadelig + = voordelig
Complex	Resultaat 1-1-2019 (Jaarrekening 2018)		Resultaat (Jaarrekening 2017)	Verschil
	Eindwaarde	Startwaarde 2018	Startwaarde 2017	2017 - 2018
de Schans	473.489	423.807	103.866	-319.941
Totaal	473.489	423.807	103.866	-319.941

De verschillenanalyse vindt plaats tussen de grondexploitaties peildata 1 januari 2018 en 1 januari 2019. Om de resultaten onderling vergelijkbaar te maken, is het resultaat van het jaarverslag 2017 geïndexeerd met een jaar rentestijging van 2,81%.

Het eindresultaat op startwaarde bedraagt per saldo € 423.807 (negatief) per 1 januari 2019. De afname van het resultaat ten opzichte van vorig jaar is € 319.941. Dat het verlies nu hoger uitkomt, is het gevolg van onder andere hogere kosten bouw- en woonrijp maken, hogere kosten tijdelijk beheer en een vertraging in de uitgifte. Vooral de kosten voor het woonrijp waren te positief

ingeschat, zeker met het oog op de huidige markt. De raming voor bouw- en woonrijp maken zijn verhoogd op basis van de actuele inzichten.

Jaarrekening en balans

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING EN BEPALING VAN HET RESULTAAT

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa verdelen we onder in activa met een economisch nut en activa met een maatschappelijk nut. Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de aanschaffings- of vervaardigingskosten verminderd met eventuele bijdragen (subsidies) van derden, (eventueel) beschikkingen over in het verleden gevormde bestemmingsreserves en (eventueel) in het verleden toegepaste extra of versnelde afschrijvingen. De normale jaarlijkse afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte nuttigheidsduur.

Over de investeringen schrijven we, rekening houdend met de verwachte nuttigheidsduur, jaarlijks - voor het eerst in het jaar volgend op de ingebruikneming - een vast percentage van de aanschaffingswaarde (of annuïtair) af.

Met ingang van 2014 zijn van de activa met een economisch nut, afgezonderd weergegeven de activa die worden gedekt uit een heffing (afvalstoffenheffing en rioolheffing). Deze materiële vaste activa hebben wij gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. De verkrijgingsprijs bestaat uit de inkoopprijs en de bijkomende kosten. De vervaardigingsprijs zijn de aanschaffingskosten van de gebruikte grond- en hulpstoffen en de overige kosten die rechtstreeks aan de vervaardiging kan worden toegerekend. Specifieke investeringsbijdragen van derden brengen we op de desbetreffende investering in mindering. In die gevallen schrijven we het saldo af.

We schrijven slijtende investeringen in de verwachte gebruiksduur vanaf het moment van ingebruikneming lineair af. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) schrijven we niet af. Bij de waardering houden we in voorkomende gevallen rekening met een bijzondere vermindering van de waarde, als deze naar verwachting duurzaam is. In het begrotingsjaar heeft een dergelijke vermindering niet plaatsgevonden.

Ingaande 2018 is een nieuwe nota afschrijvings- en activeringsbeleid van kracht. In deze nota zijn de afschrijvingstermijnen verfijnd en geactualiseerd op basis van de laatste inzichten. In grote lijnen hanteren we de volgende richtlijnen:

1. Geactiveerde kosten voor onderzoek en ontwikkeling, agio en disagio schrijven we in maximaal 5 jaar af.
2. Kosten voor het afsluiten van geldleningen brengen we direct ten laste van de exploitatie.
3. Investeringskosten met een aanschafprijs onder de € 10.000, worden in het jaar van aanschaf direct ten laste van het resultaat gebracht.
4. De materiële vaste activa met economisch nut, zoals bedoeld in artikel 35 van het BBV, schrijven we lineair af in een termijn die gelijk staat met de technische of economische levensduur. We hanteren de volgende afschrijvingstermijnen:
 - 10-40 jaar: gebouwen, onderhoud en renovatie;
 - 15-60 jaar: rioleringen;
 - 6-10 jaar: vervoermiddelen;
 - 5-15 jaar: technische installaties;
 - 4 jaar: hardware
 - 7 jaar: software;
 - 10-15 jaar meubilair, inventaris en interieur
 - 25 -60 jaar: grond, weg en waterbouwkundige werken;
 - 25-40 jaar: openbare verlichting;
 - 8-10 jaar: afval en afvalaanbiedstation
 - 8-40 jaar: sportterrein
 - niet: gronden en terreinen.

De investeringen van de periode voor 2018 worden nog afgeschreven volgens de afschrijvingstermijnen van de oude afschrijvingsnota. Hierin werden de volgende termijnen gehanteerd:

- 4 jaar: kosten van onderzoek en ontwikkeling voor een bepaald actief, agio en disagio
- 40 jaar: nieuwbouw, woonruimten en bedrijfsgebouwen
- 25 jaar: renovatie, restauratie en aankoop woonruimten en bedrijfsgebouwen
- 15 jaar: technische installaties in bedrijfsgebouwen
- 5 jaar: vervoermiddelen
- 60 jaar: schoolgebouwen
- 10 jaar: meubilair
- 10 jaar: telefooninstallaties
- niet: gronden

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa waarderen we tegen verkrijgingsprijs. Bij de waardering van de financiële vaste activa houden we rekening met vermindering van hun waarde, zoals deze naar verwachting duurzaam is. Een afboeking van deze lagere waardering nemen we afzonderlijk in de exploitatierekening en de toelichting op.

Voorraden

De voorraden in de grondexploitatie zijn gewaardeerd tegen vervaardigingskosten inclusief bijgeschreven rente, verminderd met de opbrengst uit gerealiseerde grondverkoop. Winst op grondexploitaties nemen we wanneer we voldoen aan de volgende voorwaarden:

- er is een betrouwbare en actuele kostprijscalculatie voorhanden;
- de opbrengsten zijn voldoende zeker, dat wil zeggen dat er geen belangrijke verkopen meer behoeven plaats te vinden;
- de nog te maken kosten zijn goed in te schatten.

Wanneer sprake is van geprognoseerde verliezen, dan geldt dat hiervoor een voorziening moeten vormen op het moment dat deze voorzienbaar en ook onafwendbaar zijn.

Debiteuren

De debiteuren zijn opgenomen tegen de nominale waarde. We hebben voor de dubieuze vorderingen een voorziening getroffen, die in de balans in mindering op de uitzettingen is gebracht.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Reserves

Reserves worden gevormd conform de door de raad genomen besluiten. Onttrekkingen aan de reserves geschieden conform daartoe strekkende raadsbesluiten.

Voorzieningen

Voorzieningen vormen we voor:

- verplichtingen tot het maken van kosten die we in een volgend boekjaar realiseren, mits het maken van die kosten zijn oorsprong vindt in het boekjaar of in een voorgaand boekjaar en de voorziening strekt tot een gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal boekjaren.
- overige verplichtingen en verliezen.

De dotaties aan de voorzieningen verantwoorden we functioneel.

De feitelijke uitgaven (realisatie) verantwoorden we ten laste van de voorziening.

Schulden

De overige langlopende schulden en de kortlopende schulden zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Overige activa en passiva

De overige activa en passiva zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. De activa en passiva zijn opgenomen tegen nominale waarden, tenzij bij de balanspost anders is vermeld.

De baten en lasten rekenen we toe aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten en winsten nemen we slechts voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, nemen we in acht als zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Dividenden nemen we als baten genomen op het moment waarop het dividend betaalbaar wordt gesteld.

Het saldo is beïnvloed door beschikkingen over en stortingen in de reserves.

BALANS per 31-12-2018 (bedragen x € 1.000)

Activa		31-12-2017		31-12-2018
VASTE ACTIVA (A)				
Materiële vaste activa (A2)		29.964		28.926
- Investerings met een economisch nut	13.741		12.861	
- Investerings waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	13.381		13.208	
- Investerings in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	2.842		2.857	
Financiële vaste activa (A3)		1.519		1.917
- Kapitaalverstrekkingen deelnemingen	159		159	
- Overige langlopende leningen	1.360		1.758	
Totaal vaste activa		31.483		30.843
VLOTTENDE ACTIVA (B)				
Vorraden(B1)		891		206
- Onderhandenwerk, waaronder bouwgronden in exploitatie	891		206	
- Uitzettingen (B2) met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	0	5.437		5.510
Vorderingen op openbare lichamen	3.774		3.470	
Overige vorderingen	1.390		1.937	
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met één rentetypische looptijd korter dan een jaar	273		3	
- Liquide middelen (B3)		56		85
Banksaldi	56		85	
- Overlopende activa (B4)		93		100
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen die ontstaan door voorfinanciering op de uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel uitgesplitst naar de nog te ontvangen bedragen van:				

Activa		31-12-2017		31-12-2018
-Europese overheidslichamen				
-Het Rijk				
-Overige Nederlandse overheidslichamen				
-Overige nog te ontvangen bedragen, en de vooruitbetaalde bedragen die ten laste van de volgende begrotingsjaren komen.	93		100	
Totaal vlottende activa		6.477		5.801
Totaal activa		37.960		36.644

Passiva	31-12-2017		31-12-2018	
VASTE PASSIVA (C)				
Eigen vermogen(C1)		8.124		7.215
- Algemene reserve	6.407		5.705	
- Bestemmingsreserves (C1)	2.283		1.982	
- Gerealiseerd jaarresultaat (C2)	-566		-361	
Voorzieningen (C3)		956		1.215
-Voorzieningen voor verplichtingen , verliezen en risico's	279		378	
-Voorziening ter egalisatie van de kosten	677		837	
--Voorziening voor bijdrage aan toekomstige vervangingsinvesteringen, waarvoor een heffing wordt geheven				
-Voorziening voor middelen van derden van waarvoor de bestemming gebonden is.				
Vaste schulden met één rentetypische looptijd van een jaar of langer (C4)		23.296		21.906
- Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen (C4)	23.296		21.906	
Totaal vaste passiva		32.376		30.336
VLOTTENDE PASSIVA (D)				
Netto vlottende schulden met één rentetypische looptijd korter dan één jaar (D1)		5.584		6.308
-Netto vlottende schulden(D1)	2.994		1.829	
-Rekening courant verhoudingen met niet financiële instellingen(D2)			787	
-Banksaldi(D3)	797		317	
-Overlopende passiva: (D4)				

Passiva	31-12-2017		31-12-2018	
Verplichtingen die in het begrotingsjaar zijn opgebouwd en die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen met een uitzondering van jaarlijks terugkerende arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume.	1.501		963	
- de van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	292		2.412	
Totaal vlottende passiva		5.584		6.308
Totaal passiva		37.960		36.644

Toelichting op de balans (bedragen x € 1.000)
A. Vaste Activa
A1. Immateriële vaste activa

Er zijn geen immateriële vaste activa.

A2. Materiële vaste activa

De materiële vaste activa bestaan uit de volgende onderdelen:

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2017	Inv.	Desinv.	Afschr.	Bijdrage derden	Duurzaam waardeverr	Boekwaarde 31-12-2018
Gronden en terreinen	1.619						1.619
Bedrijfsgebouwen	10.522	222	618	392	0	-40	9.774
Weg, grond en waterbouw	14.889	690	400	329			14.850
Machines	43	41		10			74
Overige Materiele vaste activa	2.891	104		387			2.608
Totale materiële vaste activa	29.964	1.058	1.018	1.118	0	-40	28.926

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2017	Inv.	Desinv.	Afschr.	Bijdrage derden	Duurzaam waardeverr	Boekwaarde 31-12-2018
Investerings met economisch nut	13.741	749	1.018	652	0	-40	12.861
Investering met economisch nut waarvoor een heffing kan worden geheven	13.381	143	0	317	0	0	13.208
Investerings in openbare ruimte met een maatschappelijk nut	2.842	165	0	151	0	0	2.857
Totale materiële vaste activa	29.964	1.058	1.018	1.118	0	-40	28.926

Toelichting grote mutaties investeringen met economisch nut 2018

In 2018 zijn de navolgende investeringen met econmisch nut gedaan:

Verbouwing gemeentehuis ten behoeve
van de MGR

€ 222

Snelfietsroute SF 12	€ 70
Investerings openbare verlichting	€ 23
Revitalisering Ambacht	€ 440

Er zijn een tweetal panden verkocht:

Verkoop gemeentewerf Ambacht	€ 289 -/-
Verkoop Sonnedach	€ 259 -/-

De verbouwing van het gemeentehuis ten behoeve van de MGR is door noodzakelijke technische aanpassingen € 27.000 hoger uitgevallen.

In 2018 is er ten behoeve van de revitalisering van het Ambacht een bijdrage van de provincie ontvangen. Daarnaast zijn er ten behoeve van het project ook grondstukken verkocht. De totale baten bedragen € 440.000.

Toelichting grote mutaties investeringen met economisch nut 2018 met dekking door een heffing

Vanaf 2017 worden in de balans afzonderlijk weergegeven de investeringen met economisch nut waarvan de kapitaallasten gedekt worden uit een heffing. De belangrijkste hiervoor in 2018 gedane investeringen zijn:

Investerings rioleringen	€ 143
--------------------------	-------

Toelichting grote mutaties investeringen in maatschappelijk nut 2018

In 2018 zijn de navolgende investeringen met maatschappelijk nut gedaan:

Civiele kunstwerken	€ 48
Renovatie Ganzepoel	€ 8
Bomen brugweg	€ 48

A3. Financiële vaste activa

Omschrijving	31-12-2017	Aflossing	Verstreking	31-12-2018
Kapitaalverstrekking aan deelnemingen	159	0	0	159
Overige langlopende leningen	1.360	302	700	1.758
Totaal financiële vaste activa	1.519	302	700	1.917

Toelichting mutaties financiële vaste activa 2018

Kapitaalverstrekking aan deelnemingen

De verkrijgingsprijs voor de nieuwe aandelen Alliander is gelijk aan de boekwaarde per ultimo 2008 van de aandelen NUON-holding.

Overige langlopende leningen

Hypothecaire leningen

Vanaf 2009 is het op grond van een wijziging van de wet Fido niet meer toegestaan om nieuwe hypotheekleningen aan ambtenaren te verstrekken. De reeds verstrekte gevallen dienen we te respecteren. Daarna is sprake van een 'sterfhuisconstructie'. Door de aflossing van de lopende leningen zal het bedrag in de toekomst alleen nog maar afnemen. In de loop van 2018 zijn de laatste hypothecaire leningen afgelost.

Verenigingen en instellingen

Per 1-1-2017 zijn onder de financiële vaste activa ook de bij de Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn) ondergebrachte Startersleningen opgenomen. Na 2015 zijn geen nieuwe Startersleningen meer verstrekt. In 2018 zijn de eerste Duurzaamheidsleningen verstrekt. De eerste tranche van het kapitaal ad € 250K aan de SVn is hier opgenomen. In 2018 is tevens een werkkapitaal van € 450K aan de kredietbank verstrekt.

B. Vlottende activa

B1. Grondvoorraad

In exploitatie genomen bouwgronden (Schans):

In voorraad per 1-1-2018		992
<i>Mutaties 2018:</i>		
Overige lasten	335	
Rentetoevoeging	23	
Subtotaal	358	
Af: baten	706	
Saldo mutaties 2018		-348
Totaal		644
Af: getroffen voorziening verlies Schans		-438
In voorraad per 31-12-2018		206

Toelichting grondexploitatie de Schans per 1-1-19

Boekwaarde

Per 1 januari 2019 is de boekwaarde voor het complex de Schans € 664.000 negatief. Dit is een afname van € 348.000 ten opzichte van 2018. Bij de rentetoevoeging 2018 is een rentevoet van 2,99% gehanteerd. Gebaseerd op de in de BBV voorgeschreven methodiek van berekening van de gewogen rente die mag worden toegerekend. Bij het bepalen van de netto contante waarde van het resultaat waarop de verliesvoorziening is gebaseerd is uitgegaan van een disconteringsvoet van 2%

Resterende kosten

Er is nagenoeg aan alle verplichtingen voldaan, bijna alle kosten zijn dan ook gerealiseerd. Er is nog een bedrag opgenomen om het woonrijp maken van het gebied af te ronden als alle woningbouw gerealiseerd is. Daarnaast loopt het beheer contract voor het park nog twee jaar en is er nog in beperkte mate sprake van onvoorzien en organisatiekosten. De resterende kosten worden geschat op circa € 434.000. Bij de bepaling van de kosten is uitgegaan van 2,5% kostenstijging.

Resterende opbrengsten

De opbrengsten bestaan uit deelaflissingen op de overeengekomen grondwaarde door de ontwikkelaar (Van Bakkum). Medio 2017 hebben met de ontwikkelaar heronderhandelingen plaatsgevonden. Dit heeft geleid tot een verlaging van de aflossing op de bouwenvelopen Het Geerken en Fort Geldersort van € 648.000. Dit om de kavelprijzen marktconform te kunnen maken en de verkoop te stimuleren. De resterende opbrengsten worden geschat op € 688.000. Bij de bepaling van de opbrengsten is uitgegaan van 0% stijging.

De bouwenvelop **Heegsche Bouwing** is volledig afgerond en afgelost. Binnen de bouwenvelop **Wonen achter de Dijk** is alles verkocht. Hiervan is er inmiddels één verkocht. Het is de verwachting dat de twee overige kavels dit jaar en volgend jaar worden verkocht. Voor de bouwenvelop **Het Geerken** is de kavelverkoop eind vorig jaar gestart. Dit betreft 9 kavels ten behoeve van vrijstaande woningen en 2/1 kap woningen. Op dit moment zijn er hiervan 1 verkocht en een tweede verkocht onder voorbehoud. Het is de verwachting dat de overige kavels dit jaar

en volgend jaar verkocht en afgelost zullen worden. Voor de bouwvelop **Fort Geldersoort** heeft de ontwikkelaar een bouwplan gemaakt en ingediend. Hierbij kampt hij echter nog met een substantieel tekort op deze ontwikkeling. Hoewel dit tekort niet de verantwoordelijkheid van de gemeente is, betekent dit wel onzekerheid over het moment waarop de resterende aflossing (€ 329.000) daadwerkelijk wordt afgelost. In de grondexploitatie is hiervoor nu 2019-2020 aangenomen.

B2. Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
Uitzettingen	5.437	6.465
Totaal uitzettingen	5.437	6.465

De uitzettingen zijn opgenomen tegen de nominale waarde. Voor (eventuele) dubieuze debiteuren is een voorziening getroffen. Vanaf 2016 is ook het schatkistbankieren onder de uitzettingen opgenomen.

Omschrijving	Bedrag
Vorderingen op openbare lichamen	3.134
Rekening courant verhoudingen met niet financiële instellingen	1.391
Overige vorderingen	2.531
Uitzettingen in de schatkist	3
Dubieuze debiteuren	-63
Dubieuze debiteuren leenbijstand	-531
Totaal uitzettingen	6.465

Toelichting rijksschatkist belegde middelen

Medio december 2013 heeft de Eerste kamer de Wet Schatkistbankieren aangenomen. Hierdoor zijn decentrale overheden verplicht om (tijdelijk) overtollige geldmiddelen bij rijksschatkist onder te brengen.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
Verslagjaar					
(1)	Drempelbedrag	270			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	62	74	80	86
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	208	196	190	184
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
Verslagjaar					
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	35.887			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	35.887			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	269,1525			

B3. Liquide middelen

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
--------------	------------	------------

ING Bank	56	85
Totaal liquide middelen	56	85

B4. Overlopende activa

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
Overlopende activa	93	100
Totaal overlopende activa	93	100

Hiervan betreft € 15.000 vooruitbetaalde kosten 2019 en € 60.000 betaalde voorlopige aanslagen Vennootschapsbelasting 2017 en 2018 waarvan er vanuit is gegaan dat deze uiteindelijk door de Belastingdienst gecorrigeerd worden naar nul. Voor 2016 is dit namelijk recent ook gebeurd.

C Vaste passiva**C1 Eigen Vermogen**

Omschrijving		31-12-2017		31-12-2018
Algemene reserve		6.406		5.705
<i>Bestemmingsreserves:</i>				
- voor egalisatie tarieven	0		0	
- overige bestemmingsreserves	2.283		1.982	
Subtotaal bestemmingsreserves		2.283		1.982
<i>Gerealiseerd resultaat</i>		- 566		-/-472
Totaal eigen vermogen		8.123		7.215

In onderstaand overzicht is het verloop per reserve weergegeven:

Omschrijving reserve	Saldo 31-12-2017	Toevoegingen	Onttrekkingen	Saldo 31-12-2018
Algemene reserve	6.406		-700	5.705
<i>Bestemmingsreserves:</i>				
Frictiekosten ICT	4		-4	0
Aanpassen Dorpstraat-Hamersestraat	115		-25	90
Opleidingen	17		0	17
Handhavingskosten bouwen	10	16		26
Risicoinventarisatie	12		0	12
Armoedebeloid	34		0	34
Afschrijvingslasten elctrocar	10		-3	7
Kunst	18		0	18
Revitalisering Ambacht	89		0	89
Afvalfonds	157		-98	60
Opleidingen en excursie raad	4	7		12
Zwerfafval	4		-4	0
Onderwijsachterstandenbeleid	12		0	12
Kapitaallasten investeringen	845		-119	725
Rekenkamer	8		0	8
Combinatiefuncties	48		0	48
Civiele kunstwerken	24	2		26

Kapitaallasten vervangingsinvesteringen wegen	425		0	425
Uitvoering Masterplan Noord	10		0	10
Onderhoud gebouwen	124	47		170
Onderhoud verlichting	55	13		69
Onderhoud wegen	101		-7	94
Verkiezingsborden	11		0	11
Sociaal Domein	85		-85	0
Opstellen speelplan	15		-15	0
Opstellen wegenbeheerplan	25		-25	0
Zelfstandig reizen	15		0	15
Economische toekomst	6		-2	4
Totaal overige bestemmingsreserves	2.283	85	-386	1.982
Totaal reserves	8.688	85	-1.086	7.687

Toelichting op de reserves en een overzicht van de belangrijkste mutaties 2018

Algemene reserve

De algemene reserve is voor echt onvoorziene uitgaven, het opvangen van (incidentele) tegenvallers en het afdekken van risico's. Het saldo van de algemene reserve is opgebouwd uit de voormalige saldireserve en het deel van de opbrengst van de verkoop van de NUON aandelen wat niet bestemd is.

Belangrijkste mutaties in 2018:

- een toevoeging van € 12.000 vanwege de vrijval van de reserve frictiekosten ICT en de reserves opstellen speelplan en wegenbeheerplan;
- een onttrekking van € 142.000 voor de kosten van de ambtelijke fusie.

Bestemmingsreserves

Aanpassing Dorpstraat/Hamersestraat

Bij vaststelling van de begroting 2011 is besloten deze reserve te vormen. In 2018 zijn nog kosten voor de reconstructie Dorpstraat-Hamersestraat ten laste van de reserve gebracht. Vanwege klachten over trillingen sluiten wij niet uit dat we (herstel)werkzaamheden aan de Dorpstraat/Hamersestraat moeten uitvoeren. Daarom houden we de reserve in stand.

Opleidingen

Deze reserve is gevoed om een deel van de kosten van studie en opleiding als gevolg van de organisatieontwikkeling te kunnen bekostigen. Eventuele meer- of minderkosten ten opzichte van het beschikbare bedrag in de taakveldenraming worden door deze reserve geëgaliseerd zodat een gelijkblijvende last in de exploitatie ontstaat.

Frictiekosten ICT

Besloten is om het restant van deze reserve vrij te laten vallen. Dit is in 2018 verwerkt.

Handhavingskosten bouwen

Bij vaststelling van de rekening 2006 is besloten om een reserve te vormen voor de in de toekomst te maken kosten van handhaving bij grotere incidentele bouwprojecten. Daarnaast is bij vaststelling van de voorjaarsnota 2006 besloten om 12% van de niet geraamde meeropbrengst van de leges bouwvergunningen in deze reserve te storten. In verband met een hogere legesopbrengst is een bedrag ten gunste van deze reserve gebracht.

Risicoinventarisatie

Bij vaststelling van de begroting 2007 is besloten om jaarlijks een bedrag van € 4.000 in deze reserve te storten om de periodieke inventarisatie te kunnen bekostigen. Voorlopig zit er voldoende in de reserve om een komende inventarisatie te kunnen dekken.

Armoedebeleid

Bij vaststelling van de eindejaarsverwachting 2007 is besloten om een reserve te vormen uit de in de algemene uitkering hiervoor ontvangen gelden.

Afschrijvingslasten Electrocar

Bij vaststelling van de voorjaarsnota 2008 is uit het aanbestedingsvoordeel voor de inzameling van huishoudelijk afval deze reserve gevormd. Jaarlijks worden hieraan de afschrijvingslasten van € 2.000 voor de Electrocar onttrokken.

Kunst

Het doel van de reserve is de kosten van eenmalige duurdere investeringen en activiteiten af te dekken. Bij vaststelling van de kunstnota in 2012 is tevens besloten om bij toekomstige kapitaalwerken een vast percentage van de investeringssom toe te voegen aan deze reserve.

Revitalisering Ambacht

Deze reserve is gevormd voor de revitalisering van het bedrijventerrein en dan met name de openbare ruimte er in en omheen. Bij vaststelling van de najaarsnota 2016 is besloten om het niet uitgegeven bedrag voor herstructurering Ambacht aan de reserve toe te voegen.

Afvalfonds Bij vaststelling van de jaarstukken 2009 is besloten omde hiervoor in voorgaande jaren ontvangen vergoedingen te reserveren. De reserve kan aangesproken worden om het tarief, indien gewenst, te verlagen of om niet ingeschatte kosten incidenteel af te dekken. In 2018 is een bedrag van € 98.000 aan de reserve onttrokken voor kosten van het afvalaanbiedstation en de inzameling van PMD.

Opleidingen en excursie raad

Het in 2018 niet uitgegeven bedrag van € 7.000 voor opleidingen is in de reserve gestort.

Zwerfafval

Het restant van de reserve is voor de 2018 gemaakte kosten aangesproken.

Onderwijsachterstandenbeleid

Bij vaststelling van de jaarrekening 2010 is besloten om het restant van de middelen uit de periode 2006-2010 te reserveren. Het restant van de middelen zal in de komende jaren voor dit beleidsterrein worden ingezet.

Kapitaallasten investeringen (die niet vervangen hoeven worden)

Voor de dekking van kapitaallasten van investeringen die niet vervangen hoeven worden is bij vaststelling van de voorjaarsnota 2011 een reserve gevormd. Voor de betreffende afschrijvingen in 2018 is een bedrag aan de reserve onttrokken.

Rekenkamer

Bij vaststelling van de voorjaarsnota heeft uw raad besloten om een reserve te vormen om toekomstige kosten voor de rekenkamerfunctie te kunnen dekken.

Combinatiefuncties

Vanaf 2011 worden via de algemene uitkering middelen voor de zogeheten combinatiefuncties ontvangen. Bij vaststelling van de jaarstukken 2011 en de najaarsnota 2012 is besloten om niet bestede middelen te reserveren. Dit aangezien baten en lasten in de jaren dat het project loopt niet steeds parallel zullen lopen.

Civiele kunstwerken

Bij vaststelling van de voorjaarsnota 2011 is besloten om een reserve te vormen voor het opvangen van een schommeling in de jaarlijkse kosten van het onderhoud.

Kapitaallasten vervangingsinvesteringen wegen

Bij vaststelling van het nieuwe verhardingenplan heeft uw raad op 13-12-2010 besloten om een reserve te vormen voor de opvang van toekomstige kapitaallasten van vervangingsinvesteringen.

Uitvoering Masterplan Noord

Bij vaststelling van de voorjaarsnota 2012 is besloten een reserve te vormen voor uitvoering van Masterplan Noord.

Onderhoud gebouwen

Tot en met 2014 was dit gerangschikt onder de voorzieningen. Bij vaststelling van de jaarstukken 2015 is de voorziening omgevormd tot een reserve. In de praktijk wijzigt er aan het onderhoudsniveau voor de wegen en de beschikbare middelen hiervoor niets. Op grond van de laatste actualisatie van de plannen zijn de beschikbare middelen toereikend voor het uit te voeren meerjarig onderhoud op grond van het vastgestelde plan (MJOP). Omdat de uitgaven zijn gebaseerd op een gemiddeld jaarbedrag maar in de praktijk hier altijd van afwijken worden meer- of minder uitgaven geëgaliseerd met deze reserve. Op grond hiervan is in 2018 een bedrag van € 47.000 aan de reserve toegevoegd. Ook maken de twee schoolgebouwen die nog moeten worden herbestemd deel uit van het MJOP. In afwachting van concrete invulling van de plannen voor deze gebouwen wordt nog steeds jaarlijks een bedrag in de reserve gestort.

Onderhoud verlichting

Zie over de rangschikking van deze reserve hetgeen hiervoor bij gemeentelijke gebouwen is gesteld. Op grond hiervan is in 2018 een bedrag van € 13.000 aan de reserve toegevoegd.

Onderhoud wegen

Zie over de rangschikking van deze reserve hetgeen hiervoor bij gemeentelijke gebouwen is gesteld. Op grond hiervan is in 2018 een bedrag van € 7.000 aan de reserve onttrokken.

Verkiezingsborden

Bij vaststelling van de voorjaarsnota 2015 is deze reserve gevormd. Uit deze reserve kunnen de kosten van de nog aan te schaffen digitale borden worden gedekt.

Sociaal Domein

Bij vaststelling van de najaarsnota 2015 en jaarrekening 2016 is besloten om deze reserve te vormen. Voor een deel van het tekort in 2018 is het restant van de reserve aangesproken.

Opstellen speelplan

Bij de Najaarsnota 2017 is besloten om een reserve Speelplan te vormen. Voor de gemaakte kosten in 2018 is de reserve aangesproken.

Opstellen wegenbeheerplan

Bij de Najaarsnota 2017 is besloten om een reserve Wegenbeheerplan te vormen. Voor de gemaakte kosten in 2018 is de reserve aangesproken.

Zelfstandig Reizen

Bij de Najaarsnota 2017 is besloten om een reserve Zelfstandig Reizen te vormen

Economische toekomst

Bij vaststelling van de najaarsnota 2014 is besloten een reserve te vormen voor de economische toekomst. Voor de in 2018 gemaakte kosten is de reserve aangesproken.

C3. Voorzieningen

In onderstaand overzicht is het verloop per voorziening weergegeven:

	Stand per 1-1-2018	Toevoeging	Aanwending	Vrijval t.g.v. exploitatie	Stand per 31-12-2018

Voorzieningen					
<i>Verplichtingen, verliezen en risico's:</i>					
Pensioenoverdracht wethouders	278	0	0	0	278
Wachtgeldverplichting bestuur	2	137	39	0	100
	280	137	39	0	378
<i>Van derden verkregen middelen met specifieke besteding:</i>					
Kapitaallasten Afvalinzameling	0	4	0	0	4
Tariefsegalisatie riolering	677	156	0	0	833
	677	160	0	0	837
Totaal voorzieningen	957	297	39	0	1.215

Toelichting op de voorzieningen

Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's

Pensioenen wethouders

Op grond van de wet APPA kunnen wethouders pensioenaanspraken die zijn opgebouwd bij vorige werkgevers overdragen. Het in deze voorziening opgenomen bedrag betreft een tweetal overgedragen pensioenen. Een van de twee is in de loop van 2014 aan ons overgedragen. Bij de niet uit de balans blijvende verplichtingen is nog een passage opgenomen over toekomstige ontwikkelingen met betrekking tot pensioenverplichtingen wethouders.

Wachtgeldverplichtingen bestuur

In verband met het vertrek van een wethouder zijn er wachtgeldverplichtingen ontstaan. De hiervoor gemaakte kosten in 2018 zijn ten laste van deze voorziening gebracht. Bij de voorjaarsnota 2018 is een inschatting gemaakt van de op dat moment bestaande wachtgeldverplichtingen. In 2018 is € 39.000 onttrokken aan de voorziening.

Van derden verkregen middelen met specifieke besteding

Riolering en afvalinzameling

Op grond van het BBV dienen verschillen tussen de vooraf ingeschatte lasten/baten voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing en de werkelijke lasten/baten op nacalculatorische basis aan de voorziening te worden onttrokken dan wel toegevoegd. Zodoende blijft het geld wat burgers voor deze heffingen betalen te allen tijde hiervoor bestemd. In 2018 zijn er in beide gevallen op nacalculatiebasis hogere baten dan lasten en is een bedrag aan de voorziening toegevoegd.

C. Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
Onderhandse leningen van binnenlandse banken en overige financiële instellingen	23.296	21.906

De totale rentelast voor het jaar 2018 over de vaste schulden bedraagt € 808.000.

D Vlottende passiva

Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
--------------	------------	------------

Overige schulden(D1)	2.994	1.829
Rekening courant verhoudingen met niet financiële instellingen Duiven(D2)		767
Rekening courant verhopudingingen met niet financiële instellingen 1Stroom (D2)		20
Bank (BNG) saldi(D3))2	797	317

D4. Overlopende passiva

Omschrijving	31-12-2017	31-12-2018
De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	292	2.412
Overige overlopende passiva	1.501	963

De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren.

Het betreft hier veelal rijksmiddelen die voor een specifiek bestedingsdoel zijn ontvangen en daaraan moeten worden besteed. Naast van het rijk ontvangen gelden betreft het provinciale dan wel andere regionale middelen. Niet bestede gelden moeten in het geval van tijdelijke regelingen aan het eind van (subsidie) periode terugbetalen. In onderstaand overzicht een weergave van het verloop van deze middelen:

De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren	Saldo 31-12-2017	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen terug bedragen of de terug betalingen	Saldo 31-12-2018
Onderwijsachterstandenbeleid (Rijk)	25	117	84	58
Jongeren op gezond gewicht (prov)	34	0	0	34
Thuis in eigen buurt	14	0	14	0
Sanering verkeerslawaaai (Rijk)	9	0	0	9
Meer dan samenwerken	31	0	31	0
Buurtcommunities	5	0	5	0
Revitalisering Ambacht (prov)	100	0	32	68
De Liemers helemaal goed (gemeenten)	60	48	43	65
Rekenkamer (gemeenten)	16	0		16
Cultuurpact (gemeenten)		215	64	151
Fietsroute Rivierweg (prov)		128		128
Snelfietsroute F12 (prov)		1.885		1.885
Totaal beklemde middelen	292	2.393	273	2.412

Onderwijsachterstandenbeleid

In het kader van het onderwijsachterstandenbeleid wordt jaarlijks rijksgeld ontvangen dat voor dit doel besteed dient te worden.

Jongeren op gezond gewicht (JOGG)

Voor de periode 2015-2017 ontvangen een aantal gemeenten uit de regio Arnhem een provinciaal subsidie voor dit project. In 2015 is een voorschot van 80% ontvangen. De uitgaven strekken zich over de genoemde jaren uit.

Thuis in eigen buurt 2.0

De regeling is afgewikkeld waardoor het restant wat er op 1-1-18 nog stond ten gunste van de exploitatie is vrijgevallen.

Sanering verkeerslawaaai aanwonenden

Voor dit project is in 2015 een subsidie van het rijk ontvangen.

Meer dan samenwerken

De regeling is afgewikkeld waardoor het restant wat er op 1-1-18 nog stond ten gunste van de exploitatie is vrijgevallen.

Buurtcommunities

De regeling is afgewikkeld waardoor het restant wat er op 1-1-18 nog stond ten gunste van de exploitatie is vrijgevallen.

Revitalisering Het Ambacht

Vooruitlopend op revitalisering van het bedrijventerrein het Ambacht is hiervoor van de provincie in 2017 een bedrag ontvangen van € 100.000. Voor gemaakte kosten in 2018 is een deel van dit subsidie in hetzelfde jaar ingezet. Daarnaast is er in 2018 van de Provincie een voorschot op de subsidie ontvangen voor een bedrag van € 299.662

De Liemers Helemaal Goed

Westervoort is voor dit project penvoerder en ontvangt van de andere deelnemende gemeenten jaarlijks een bijdrage in het project. Vanuit de gezamenlijke pot worden de kosten voldaan.

Rekenkamer

Westervoort is voor dit project penvoerder en ontvangt van de andere deelnemende gemeenten jaarlijks een bijdrage in de kosten. Vanuit de gezamenlijke pot worden de kosten voldaan.

Cultuurpact

Westervoort is voor dit project penvoerder en ontvangt van de andere deelnemende gemeenten jaarlijks een bijdrage in de kosten. Vanuit de gezamenlijke pot worden de kosten voldaan.

Fietsroute Rivierweg

Vooruitlopend op aanpak van de fietsroute langs de Rivierweg is van de provincie een voorschot op het subsidie ontvangen. Het project is in de eerste helft van 2019 uitgevoerd.

Snelfietsroute F12

Vooruitlopend op de aanleg van de snelfietsroute is van de provincie een voorschot op het subsidie ontvangen.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN:

In 2011 is de 'Allonge op de ontwikkelingsovereenkomst de Schans' gesloten met de projectontwikkelaar. Op grond van deze Allonge is in 2011 50% van de opbrengst voor het project ontvangen en verantwoord. De overige 50% zal in fases worden ontvangen. Steeds als een deel van het project door de ontwikkelaar wordt verkocht zullen wij gelden ontvangen. Aangezien wij het tweede recht van hypotheek hebben, dient dit deel onder de niet uit de balans blijkende rechten te worden opgenomen en nog niet als baat te worden verwerkt.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE VERPLICHTINGEN:

Gewaarborgde geldleningen

De door de gemeente gewaarborgde geldleningen specificeren we als volgt:

	Per 31-12-2018
--	----------------

a. Nutsbedrijven *	79
b. Instellingen t.b.v. volkshuisvesting **	25.714
Totaal	25.793

bedragen x € 1.000

*Het betreft hier gegarandeerde leningen van Vitens ten behoeve van de drinkwatervoorzieningen;

**Het betreft hier gegarandeerde leningen waarvoor de achtervangfunctie geldt als ook de rechtstreeks gegarandeerde leningen. Een specificatie van de betreffende leningen treft u navolgend aan.

Overzicht van door het WSW geborgde leningen in EUR (afgerond op 1000) per ultimo december 2018

13107 Stichting Plavei					
Lening nummer WSW	Lening nummer FIN	Hoofdsom	Schuld-restant bij overname	Schuldrestant	Naam financier
44934	63860	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	SRLEV N.V.
	Totaal:	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	
4201 Stichting Woonzorg Nederland					
Lening nummer WSW	Lening nummer FIN	Hoofdsom	Schuld-restant bij overname	Schuldrestant	
45459	10028177	€ 2.840	€ 2.840	€ 2.461	Nederlandse Waterschapsbank NV
45462	10028178	€ 1.216	€ 1.216	€ 1.054	Nederlandse Waterschapsbank NV
	Totaal:	€ 4.056	€ 4.056	€ 3.515	
4491 Stichting Vivare					
Lening nummer WSW	Lening nummer FIN	Hoofdsom	Schuld-restant bij overname	Schuldrestant	
31818	4.080.977	€ 442	€ 413	€ 242	nv Bank Nederlandse Gemeenten
31819	4.080.978	€ 2.204	€ 2.059	€ 1.208	nv Bank Nederlandse Gemeenten
31820	4.080.979	€ 926	€ 865	€ 507	nv Bank Nederlandse Gemeenten
31998	4.093.489	€ 785	€ 785	€ 495	nv Bank Nederlandse Gemeenten
33577	10022168	€ 12.000	€ 12.000	€ 6.021	Nederlandse Waterschapsbank NV
	Totaal:	€ 16.357	€ 16.121	€ 8.473	
	Subtotaal WSW	€ 30.413	€ 30.177	€ 21.988	

Overzicht van zelfstandig geborgde leningen in EUR (afgerond op 1000) per ultimo december 2018

4491 Stichting Vivare					
Lening nummer BNG		Hoofdsom		Schuldrestant	
40.85173		€ 5.536		€ 3.875	nv Bank Nederlandse Gemeenten
Totaal geborgde leningen				€ 25.863	

Nedvang

Nedvang heeft aangekondigd dat er een onzekerheid is over de vermarktingsvergoeding over 2015 en 2016, onbekend is nog wanneer die duidelijkheid er wel is. Bij de VNG is aangedrongen om duidelijke afspraken voor de jaren 2017, 2018 en de resterende looptijd van de Raamovereenkomst te maken.

Algemene Uitkering

Door verwachte onderuitputting 2018 van het Rijk dient rekening gehouden te worden met een negatieve bijstelling. Dit komt in 2019 tot uitdrukking wanneer de meicirculaire wordt gepubliceerd. De exacte omvang van de bijstelling is dus nog niet met zekerheid te zeggen, de inschatting is dat een teveel van € 160.000 aan algemene uitkering is ontvangen.

Wethouderspensioenen

Naar verwachting zullen gemeenten op termijn de verplichtingen inzake wethouderspensioenen overdragen aan een verzekeraar. Het zal gaan om een bedrag dat wij t.z.t. moeten overdragen

minus de momenteel in een voorzieningen aanwezige middelen doordat een tweetal wethouders eerder opgebouwd pensioen aan ons hebben overgedragen. De omvang van de verplichting is nog niet te bepalen, dit is met name afhankelijk van het moment van overdracht.

Integriteitsbeleid

Op grond van de Ambtenarenwet legt het college verantwoording af over het gevoerde integriteitsbeleid en de naleving van de gedragscode. In 2018 heeft geen schending plaatsgevonden.

WNT-verantwoording 2018

Op 1 januari 2013 is de Wet normering topinkomens (WNT) in werking getreden. De WNT is van toepassing op de gemeente Westervoort. Het algemene bezoldigingsmaximum (€181.000 in 2017) wordt jaarlijks aangepast aan de loonontwikkeling bij de overheid in het voorgaande jaar. Voor 2018 is het bezoldigingsmaximum vastgesteld op € 189.000.

Bezoldiging topfunctionarissen

Leidinggevende topfunctionarissen en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling. De gemeentesecretaris staat op de loonlijst van 1stroom en wordt doorbelast aan de gemeente Westervoort.

Bedragen in €	D.E. van der Kamp	P. Breukers
Functiegegevens	Griffier	Secretaris
Aanvang en einde functievervulling	01/01-31/12	01/01-31/12
Deeltijdfactor in fte	0,67	1,0
(fictieve) Dienstbetrekking	Nee	nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	52.484	106.614
Beloning betaalbaar op termijn	8.275	17.144
<i>Subtotaal</i>	60.759	123.758
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	126.630	189.000
-/- Onverschuldigd totaal bedrag	n.v.t.	n.v.t.
Totale bezoldiging	60.759	123.758
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2017		
Functiegegevens		
Aanvang en einde functievervulling in 2017	01/01-31/12	01/01-31/12
Deeltijdfactor 2017 in fte	0,67	1,0
(fictieve) Dienstbetrekking	nee	nee
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	51.813	100.168
Beloningen betaalbaar op termijn	7.439	14.728
Subtotaal	59.252	114.897
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	120.727	181.000
Totale bezoldiging 2017	59.252	120.873

Overzicht van baten en lasten

Het jaar 2018 sluit met een saldo vóór bestemming van € 900.000 negatief. Na de mutaties reserves van per saldo € 436.000 positief wordt het saldo **na bestemming € 472.000 negatief**.

Na het vaststellen van de begroting 2018 door de raad zijn er administratieve correcties uitgevoerd die tot verschuivingen en kleine aanpassingen van de programma's hebben geleid. De aangepaste primitieve begroting vindt u in de tweede kolom.

Bestuur, burgers en dienstverlening	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2018 prim	2018 prim na adm corr	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	1.739	1.724	2.299	2.466	-167
Baten	465	459	884	699	-185
Gerealiseerd totaal saldo	- 1.274	- 1.265	- 1.415	-1.768	- 353

Veiligheid	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2018 prim	2018 prim na adm corr	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	993	1.013	1.011	995	16
Baten	0	0	0	40	40
Gerealiseerd totaal saldo	- 993	- 1.013	- 1.011	- 955	56

Wonen en woonomgeving	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2018 prim	2018 prim na adm corr	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	1.896	1.815	1.964	2.739	-775
Baten	322	206	336	958	622
Gerealiseerd totaal saldo	- 1.574	- 1.609	- 1.627	-1.781	- 154

Verkeer en vervoer	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2018 prim	2018 prim na adm corr	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	962	988	1.033	1.031	2
Baten	29	29	29	46	17
Gerealiseerd totaal saldo	932	- 959	- 1.004	- 985	18

Jeugd en onderwijs	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2018 prim	2018 prim na adm corr.	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	1.368	1.255	1.511	1.236	276
Baten	15	15	162	83	- 79
Gerealiseerd totaal saldo	-1.353	- 1.240	- 1.350	- 1.153	197

Milieu en water	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2018 prim	2018 prim na adm corr.	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	2.328	2.297	2.555	2.570	-15
Baten	3.044	3.042	3.139	3.118	-22
Gerealiseerd totaal saldo	716	745	585	548	- 37

Welzijn, zorg en volksgezondheid	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2018 prim	2018 prim na adm corr	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	15.995	16.002	16.766	16.646	120
Baten	5.453	5.492	5.817	6.043	226
Gerealiseerd totaal saldo	-10.542	- 10.510	- 10.949	- 10.603	346

Cultuur, sport en recreatie	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2018 prim	2018 prim na adm corr	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	832	960	950	1.052	-102
Baten	87	20	20	97	76
Gerealiseerd totaal saldo	-744	- 940	-930	- 956	-26

Werk, Inkomen en economie	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2018 prim	2018 prim na adm corr.	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	3.540	3.492	3.504	3.621	-117
Baten	97	37	12	39	27
Gerealiseerd totaal saldo	-3.443	- 3.455	- 3.492	- 3.583	-91

Overhead	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2018 prim	2018 prim na adm corr.	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	4.972	4.972	4.919	4.996	-77
Baten	392	392	387	330	-57
Gerealiseerd totaal saldo	-4.580	-4.580	-4.531	-4.666	-134

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2018 prim	2018 prim na adm corr	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	1.222	1.319	1.408	457	951
Baten	25.651	25.855	26.203	25.553	-650
Gerealiseerd totaal saldo	24.429	24.537	24.795	25.096	301

Onttrekking en toevoeging reserves	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2018 prim	2018 prim na adm corr	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	0	0	291	97	194
Baten	291	291	1.221	534	-687
Gerealiseerd totaal saldo	291	291	929	436	-493

Totaal saldo van baten en lasten	Begroting	Begroting	Begroting	Rekening	Saldo
	2018 prim	2018 prim na adm corr	2018 n.w.	2018	2018
Lasten	35.847	35.839	38.212	37.909	303
Baten	35.847	35.839	38.212	37.538	-674
Gerealiseerd totaal saldo	0	0	0	- 370	- 370

Begrotingsrechtmatigheid

Bij de rechtmatigheidscontrole vormt het begrotingscriterium een belangrijk toetsingscriterium. Begrotingsoverschrijdingen zijn in principe onrechtmatig. Er zijn echter situaties denkbaar waarbij de overschrijdingen binnen het door de raad uiteengezette beleid zijn gebleven, zoals compensatie van hogere kosten door direct gerelateerde hogere opbrengsten en kostenoverschrijdingen met openeinde regelingen.

In onderstaand overzicht zijn de afwijkingen van de programma's opgenomen (overschrijding van de lasten) met daarbij de verklaring in hoeverre de afwijking past binnen het door de raad geformuleerde beleid. Voor een nadere uiteenzetting van de verschillen verwijzen we naar de toelichting op het overzicht van baten en lasten. De raad autoriseert deze kostenoverschrijdingen met het vaststellen van de jaarrekening.

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroot 2018	Werkelijk 2018	Verschil	Verklaring	Conclusie
01 - Bestuur, Burgers en Dienstverlening	2.298	2.466	-168	De afwijking ontstaat doordat de kosten van accountants € 73.000 hoger zijn uitgevallen en door de wettelijke verplichting de raadsvergoedingen te verhogen (€ 53.000). Ook zijn de frictiekosten verantwoord, conform raadsbesluit te dekken uit de algemene reserve.	Past binnen beleid
02 - Veiligheid	1.011	995	16	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
03 - Wonen en Woonomgeving	1.964	2.739	-775	Overschrijding heeft voornamelijk te maken met het aframen van de boekwaarde van de Schans (grex) van € 349.000. Hiertegenover staan per saldo baten. En de verliesvoorziening van de Schans is met € 336.000 aangevuld.	Past binnen beleid
04 - Verkeer en Vervoer	1.033	1.031	2	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid

05 - Jeugd en Onderwijs	1.512	1.236	276	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
06 - Milieu en Water	2.555	2.570	-15	Geen bijzonderheden, minimale overschrijding.	Past binnen beleid
07 - Welzijn, Zorg en Volksgezondheid	16.766	16.646	120	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid
08 - Cultuur, Sport en Recreatie	950	1.052	-102	Voor een groot gedeelte betreft het een overschrijding op het budget culturele activiteiten. Het gaat om een wachtgeldverplichting aan de voormalige muziekschool en het cultuurpact waarvoor bijdragen worden ontvangen van de provincie en de omliggende gemeenten.	Past binnen beleid
09 - Werk, Inkomen en Economie	3.504	3.621	-117	Bij de voorjaarsnota 2018 is besloten om ingaande 2019 niet langer loonkosten te activeren. Dat is ook in 2018 niet gebeurd. Het nadeel bedraagt € 120.000.	Past binnen beleid
10 - Overhead	4.919	4.996	-78	1stroom is volledig btw belast. Niet de volledige btw kan bij het btw-compensatiefonds worden gedeclareerd. Het nadeel voor 2018 bedraagt € 77.000.	Past binnen beleid
11 - Algemene middelen	1.408	457	951	Geen bijzonderheden, geen overschrijding.	Past binnen beleid

Totaalanalyse en toelichting op de programmarekening

Voorwoord met betrekking tot analyses

In deze jaarrekening treft u, conform het gestelde in artikel 28 lid a van het BBV, bij de analyses de belangrijkste afwijkingen tussen de rekening 2018 en de begroting 2018 na wijzigingen aan. Bij vaststelling van de najaarsnota bedroeg het verwachte nadelige jaarsaldo afgerond € 152.000. Het uiteindelijke rekeningresultaat na bestemming bedraagt € 370.000 nadelig. Dit betekent dat het uiteindelijke saldo uiteindelijk € 218.000 nadeliger uitvalt. In de navolgende analyse wordt in grote lijnen het verschil verklaard tussen de begroting na wijzigingen (incl voorjaarsnota en najaarsnota) en de realisatie per ultimo 2018. De belangrijkste verschillen worden vervolgens per programma toegelicht.

Verschillen ten opzichte de begroting (incl. wijzigingen)

Verschillen ten opzichte van begroting (incl. wijzigingen) (bedragen x € 1.000)	Voordeel	Nadeel	Incidenteel (I)/ Structureel (S)
Programma Bestuur, Burgers en Dienstverlening			
Gemeentelijke samenwerking		147	I
Accountantskosten		73	I
Vergoeding raadsleden		53	S
Pensioenen wethouders		46	I
Programma Veiligheid			
Programma Wonen en Woonomgeving			

Bestrijden invasieve exotische soorten	50		I
Exploitatie de Schans		336	I
Invoering omgevingswet	105		I
Uitvoering erfgoedbeleid	32		I
Programma Verkeer en Vervoer			
Programma Jeugd en Onderwijs			
Onderhoud schoolgebouwen	39		I
Leerlingenvervoer	118		I
Programma Milieu en Water			
Programma Welzijn, Zorg en Volksgezondheid			
Uitvoeringskosten Sociaal Domein	180		
Vervoerskosten		178	
Maatwerkvoorzieningen	117		
Innovatiebudget Sociaal Domein	31		
Programma Cultuur, Sport en Recreatie			
Programma Werk, Inkomen en Economie			
Arbeidsparticipatie	31		I
Activering uren		121	I
Overhead			
BTW		77	
Algemene dekkingsmiddelen			
Algemene uitkering	141		I
Diverse kleine afwijkingen in de verschillende programma's (per saldo)		73	I
Reserves			
	147	105	
Totaal	991	1.209	

Toelichting van de belangrijkste afwijkingen per programma

Algemeen

De belangrijkste afwijkingen met budgettaire consequenties voor het rekeningresultaat worden hier per programma toegelicht. Daar waar het om structurele verschillen gaat wordt dit expliciet toegelicht. In alle andere gevallen is de afwijking incidenteel.

Zoals aangegeven worden de belangrijkste verschillen op hoofdlijnen verklaard.

In 2018 is voor het eerst gewerkt onder de vlag van de ambtelijke fusieorganisatie 1Stroom.

Hoewel de begroting 2018 met veel zorgvuldigheid is samengesteld, is gedurende het jaar gebleken dat er aanpassingen hebben plaatsgevonden via de voor- en najaarsnota. In zoverre wijkt dit niet af ten opzichte van voorgaande jaren. De verantwoording van de kosten is soms wat

lastiger gebleken. Dit heeft er voor gezorgd dat in het ene programma een voordeel ontstaat wat afgezet moet worden tegen een nadeel in een ander programma.

Programma's

Programma Bestuur, Burgers en Dienstverlening

De cijfers van dit programma voor 2018 (bedragen x € 1.000):

Programma Burgers, Bestuur en dienstverlening	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl wijziging	Realisatie 2018	Vershil
Lasten	1.739	2.299	2.466	-168
Baten	465	884	698	- 185
Saldo	-1.274	-1.415	-1.768	-353

Gemeentelijke samenwerking

Voor de samenwerking van de gemeente Duiven en Westervoort is in 2017 zowel in Duiven als in Westervoort een budget beschikbaar gesteld. De kosten ten laste van dit budget (€ 147.000) worden gedekt uit de Algemene Reserve.

Accountantskosten

In 2018 zijn alle kosten met betrekking tot de accountantscontrole 2017 verantwoord, ook zijn de kosten voor de interim controle hierop verantwoord. Daarnaast zijn op deze posten ook de advieskosten voor de vennootschapsbelasting en BTW verantwoord. Deze 3 posten verklaren samen de overschrijding van ongeveer € 73.000.

Vergoeding raadsleden

De vergoeding raadsleden kleine gemeenten is in 2018 verhoogd. Dit wordt middels de algemene uitkering vergoed. Voor 2018 gaat het om een bedrag van € 53.000.

Pensioenen

In de begroting is geen rekening gehouden met de pensioenuitgaven voor een tweetal wethouders die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt. Ook heeft de onttrekking aan de voor deze pensioenen gevormde voorzieningen niet plaatsgevonden. Dit wordt in 2019 gecorrigeerd. Het incidentele nadeel bedraagt € 46.000.

Programma Veiligheid

De cijfers van dit programma voor 2018 (bedragen x € 1.000):

Programma Veiligheid	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl wijziging	Realisatie 2018	Vershil
Lasten	993	1.010	995	16
Baten	0	0	40	40
Saldo	-993	-1.010	-955	56

Voor dit programma zijn er geen grote verschillen te verklaren.

Programma Wonen en Woonomgeving

De cijfers van dit programma voor 2018 (bedragen x € 1.000):

Programma Wonen en Woonomgeving	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl wijziging	Realisatie 2018	Vershil
Lasten	1.896	1.964	2.739	-775
Baten	322	336	958	622
Saldo	-1.574	-1.628	-1.781	-154

Bestrijden invasieve exotische soorten

In 2018 is hieraan nog geen uitvoering gegeven. Voor het bestrijden van de invasieve exotische soorten is een plan van aanpak geschreven, dit plan zal in 2019 tot uitvoering worden gebracht.

Exploitatie de Schans

Op basis van de bijgestelde prognosse wordt voor de exploitatie van de Schans een verlies verwacht van € 437.430. Op grond van de voorschriften dient in 2018 een bedrag van € 336.430 te worden gestort in de voorziening De Schans ter dekking van het verwachte verlies.

Invoering Omgevingswet

De invoering van de Omgevingswet is opgeschort naar verwachting 2021 hierdoor zijn in 2018 minimale kosten gemaakt. Dit leidt tot een voordeel in 2018 van € 105.000. Voor de toekomstige jaren is reeds budget geraamd.

Uitvoering erfgoedbeleid.

De uitvoering van het erfgoedbeleid is vanwege herprioritering doorgeschoven naar 2019.

Programma Verkeer en Vervoer

De cijfers van dit programma voor 2018 (bedragen x € 1.000):

Programma Verkeer en Vervoer	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl wijziging	Realisatie 2018	Verschil
Lasten	962	1.033	1.031	2
Baten	30	29	46	17
Saldo	-932	-1.004	-985	18

Voor dit programma zijn er geen verschillen te verklaren.

Programma Jeugd en Onderwijs

De cijfers van dit programma voor 2018 (bedragen x € 1.000):

Programma Jeugd en Onderwijs	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl wijziging	Realisatie 2018	Verschil
Lasten	1.368	1.512	1.373	221
Baten	15	162	137	-25
Saldo	-1.353	-1.350	-1.236	197

Onderhoud schoolgebouwen

Het onderhoud voor de schoolgebouwen sinds een aantal jaar overgedragen aan het schoolbestuur. Het schoolbestuur ontvangt sinds deze stelselwijziging de onderhoudsgelden rechtstreeks van het Rijk. De overgebleven middelen worden gestort in de Bestemmingsreserve onderhoud gebouwen. Het overschot bedraagt € 39.000.

Leerlingenvervoer

Pers saldo is er op leerlingenvervoer een voordeel van € 118.000. Dit moet echter gezien worden in relatie tot de vervoerskosten bij programma 7. Daar is een overschrijding te melden. Een en ander heeft te maken met een een verdeling van de begrote vervoerskosten.

Programma Milieu en Water

De cijfers van dit programma voor 2018 (bedragen x € 1.000):

Programma Milieu en Water	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl wijziging	Realisatie 2018	Verschil
---------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-----------------	----------

Lasten	2.328	2.555	2.570	-15
Baten	3.044	3.140	3.118	-22
Saldo	716	585	548	-37

Voor dit programma zijn er geen grote verschillen te verklaren.

Programma Welzijn, Zorg en Volksgezondheid

De cijfers van dit programma voor 2018 (bedragen x € 1.000):

Programma Welzijn, Zorg en Volksgezondheid	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl wijziging	Realisatie 2018	Vershil
Lasten	15.995	16.766	16.646	120
Baten	5.453	5.817	6.043	226
Saldo	-10.542	-10.949	-10.603	346

Uitvoeringskosten Sociaal Domein

De uitvoeringskosten voor het Sociaal Domein zijn verantwoord in 1Stroom. Voor de raming voor 2019 en verder zal nader worden bekeken waar de kosten uiteindelijk verantwoord dienen te worden.

Maatwerkvoorzieningen en Jeugdhulp

Bij de najaarsnota 2018 zijn de budgetten gewijzigd naar aanleiding van de inzichten en ontwikkelingen van dat moment. Ten opzichte van die bijstelling zijn de kosten uiteindelijk toch lager uitgevallen.

Innovatiebudget Sociaal Domein

Burgers en organisaties kunnen aanvragen indienen voor het uitwerken van innovatieve ideeën binnen het Sociaal Domein. Na beoordeling door het maatschappelijk veld en professionals wordt bekeken of er budgettaire ondersteuning wordt geleverd. In 2018 zijn minder aanvragen ingediend waardoor het budget niet volledig is aangewend.

Vervoerskosten

Het nadeel op de vervoerskosten bedraagt € 178.000 maar dit moet worden gezien in relatie tot het voordeel op programma 5

Programma Cultuur, Sport en Recreatie

De cijfers van dit programma voor 2018 (bedragen x € 1.000):

Programma Cultuur, Sport en Recreatie	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl wijziging	Realisatie 2018	Vershil
Lasten	832	950	1.052	-102
Baten	87	20	97	76
Saldo	-745	-929	-956	-26

Voor dit programma zijn er geen verschillen te verklaren.

Programma Werk, Inkomen en Economie

De cijfers van dit programma voor 2018 (bedragen x € 1.000):

Programma Werk, Inkomen en Economie	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl wijziging	Realisatie 2018	Vershil
Lasten	3.540	3.504	3.621	-117
Baten	97	12	39	27
Saldo	-3.443	-3.492	-3.582	-91

Arbeidsparticipatie

Het project "meer dan samenwerken" in het kader van arbeidsparticipatie is afgerond. Hierdoor vallen er middelen vrij.

Activering uren

Bij de voorjaarsnota 2018 is besloten om ingaande 2019 niet langer loonkosten te activeren. Dat is ook in 2018 niet gebeurd. Het nadeel bedraagt € 120.000.

Overhead

De cijfers van dit programma voor 2018 (bedragen x € 1.000):

Overhead	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl wijziging	Realisatie 2018	Vershil
Lasten	4.972	4.919	4.996	-77
Baten	392	387	330	-57
Saldo	-4.580	-4.531	-4.658	-134

BTW-nadeel

De koepelvrijstelling is niet van toepassing op 1stroom. 1stroom is ingaande 2018 volledig BTW belast. Niet de volledige btw kan in 2018 gedeclareerd worden bij het btw-compensatiefonds. Het nadeel bedraagt € 77.000.

Algemene dekkingsmiddelen

De cijfers van dit programma voor 2018 (bedragen x € 1.000):

Algemene dekkingsmiddelen	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl wijziging	Realisatie 2018	Vershil
Lasten	1.222	1.408	457	951
Baten	25.651	26.203	25.553	-651
Saldo	24.429	24.795	25.096	301

Algemene uitkering

Het incidentele voordeel bedraagt € 141.000. Dit betreft verrekeningen van voorgaande jaren, mutaties op de verdeelmaatstaven en een compensatie voor de stijging van de vergoeding voor raadsleden van kleine gemeenten.

Kapitaallasten

Doordat er door diverse redenen investeringen zijn uitgesteld is er minder rente doorberekend.

Bestemmingen

De cijfers van dit onderdeel voor 2018 (bedragen x € 1.000):

Bestemmingen	Begroting 2018 voor wijziging	Begroting 2018 incl wijziging	Realisatie 2018	Vershil
Lasten	0	291	97	194
Baten	291	1.221	534	-687
Saldo	291	929	436	-493

In de afwijking zit het saldo van de voorjaars- en najaarsnota welke is meegenomen in het resultaat. Daarnaast heeft er een onttrekking plaatsgevonden ter dekking van kosten voor de ambtelijke fusie (€ 147.000). Deze kosten zijn verantwoord in Programma 1. Ook zijn uit de

algemene reserve te dekken kosten die in 2018 niet zijn gemaakt een nadeel op de baten op. Bijvoorbeeld de kosten van de invoering omgevingswet.

Overzicht van incidentele baten en lasten

Hieronder treft u een overzicht aan van de incidentele lasten en baten waarmee tot en met het vaststellen van de najaarsnota in de diverse ramingen rekening is gehouden. Op grond van het BBV is er sprake van een incidentele last of baat als een financieel gevolg zich maximaal drie jaar voordoet. Naast deze reeds geraamde incidentale lasten en baten is er op rekeningbasis nog sprake van een aantal incidentele verschillen.

Lasten	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Werkelijk
Programma 1 Burgers, Bestuur en Dienstverlening			
Onderzoek waarstaatjegemeente begroting	5	5	0
Kosten bestuurscapaciteit begroting	28	28	28
Materialen verkiezingen begroting	6	6	0
Deskundigheid nieuwe raadsleden Voorjaarsnota 2018	0	10	4
Opzetten vastgoedmanagement en vastgoedbeheer Voorjaarsnota		15	15
Wachtgeldvoorziening wethouders Najaarsnota		137	137
Voorziening pensioen wethouder Najaarsnota		196	0
Programma 3 Wonen en Woonomgeving			
Uitvoering erfgoedbeleid begroting	25	25	0
Inzet van Liemers ++ begroting	5	5	5
Kapitaallasten groenrenovatie Lange Maat begroting	2	2	2
Participatie groenvoorziening begroting	30	30	30
Planvoorbereiding herinrichting Heilweg begroting	10	10	5
Plein winkelcentrum Wyborgh begroting	10	10	0
Invoering omgevingswet begroting	100	100	0
Woningbouwprogramma Voorjaarsnota		11	11
Bestrijden invasieve exotische soorten Voorjaarsnota		50	0
Programma 5 Jeugd en Onderwijs			
Opstellen leerlingenprognose	2	2	0
Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid Voorjaarsnota		117	117
Programma 6 Milieu en Water			
Klimaatbeleidsplan	15	15	6
Regionale routekaart	6		6
Elektrisch laden	11	11	0
Zonnepanelen	8	8	8
Zwerfafval Najaarsnota		18	18
Programma 7 Welzijn, Zorg en Volksgezondheid			
Tijdelijke uitbreiding formatie schuldhulpverlening	20	20	20
Bemoeizorg Voorjaarsnota		18	9
Kwartier maken Voorjaarsnota		45	45
Verkenning integratie statushouders Voorjaarsnota		26	26

Burgerparticipatie Voorjaarsnota 2018		5	5
Programma 8 Cultuur, Sport en Recreatie			
Herinneringsmonument	25	25	0
Programma 9 Werk, Inkomen en Economie			
Beleidsmedewerker economische zaken	15	15	15
Gecombineerde werk-zorg trajecten Begroting	60	60	60
Uitvoering ambitedocument Circulaire Economie Voorjaarsnota		37	1
Algemene Dekkingsmiddelen			
Tijdelijke uitbreiding formatie juridische zaken en secretariaat begroting	3	3	3
Informatiebeveiliging en accountantscontrole	20	20	20
Totaal	406	1014	459

Baten	Begroting voor wijziging	Begroting na wijziging	Werkelijk
Programma 1 Bestuur			
Voorziening pensioen wethouder		196	0
Programma 3 Wonen en Woonomgeving			
Opbrengst grondverkoop Sonnedach Najaarsnota		30	32
Programma 5 Jeugd en Onderwijs			
Gemeentelijk Onderwijs Achterstandenbeleid Voorjaarsnota		117	117
Programma 6 Milieu en Water			
Zwerfafval Najaarsnota		18	18
Programma 7 Welzijn, Zorg en Volksgezondheid			
Subs verkenning integratie statushouders Voorjaarsnota		20	20
Algemene Dekkingsmiddelen			
Verkoop gemeentewerf		30	30
Bestemmingen			
Aanwending reserves begroting	191	191	60
Totaal	191	602	277

Structurele mutaties reserves

Op grond van de BBV-voorschriften dient een overzicht te worden gegeven van de in de rekening verwerkte structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves. Voor 2018 zijn in de jaarstukken verwerkt:

Overzicht structurele mutaties reserves 2018	(x €1.000)
Onttrekkingen:	
Afschrijvingslasten gemeentehuis	20
Afschrijvingslasten electrocar	2
Kapitaallasten investeringen	119
Totaal	141

Bijlagen behorende bij de jaarrekening

- 1 SISA
- 2 Baten en lasten per taakveld

SISA

 Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijkswaarden

SISA-bijlage verantwoordingsinformatie 2018 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2019	
OCW	D9
Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB) Besluit specifieke uitkeringen gemeenschappelijke Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwalificaties (conform artikel 160, eerste lid WPO)
	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 01 € 6.820
	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen
	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 05
	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)
	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 02 € 7.670
	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering
	Bedrag Aard controle R Indicatornummer: D9 / 06
	Besteding (jaar T) aan voorschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindertea en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)
	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 03 € 69.850
	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen
	Bedrag Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 07
	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1)
	Aard controle R Indicatornummer: D9 / 04 € 24.705
	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering
	Bedrag Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 08
	Eindverantwoording Ja/Nee
	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D9 / 09

IenW	E3	Subsidieregeling sanering verkeerslawaai Subsidieregeling sanering verkeerslawaai Provincies, gemeenten en gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Hieronder per regel één beschikingsnummer en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie	Besteding (jaar T) ten laste van rijksmiddelen	Overige bestedingen (jaar T)	Besteding (jaar T) door meerwerk dat o.b.v. art. 126 Wet geluidshinder ten laste van het Rijk komt	Correctie over besteding t/m jaar T	Kosten ProRail (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 06
		1	1nM Kopie beschikingsnummer	€ 0 Cumulatieve bestedingen ten laste van rijksmiddelen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	€ 0 Cumulatieve overige bestedingen tot en met (jaar T) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	€ 0 Cumulatieve Kosten ProRail tot en met (jaar T) als bedoeld in artikel 25 lid 4 van deze regeling ten laste van rijksmiddelen Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie	€ 0 Correctie over besteding kosten ProRail t/m jaar T	€ 0 Eindverantwoording Ja/Nee
		1	1nM Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 07	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 09	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 10	Aard controle R Indicatornummer: E3 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: E3 / 12
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

G2	SZW					
Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeent edeel 2018	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente
	I.1 Participatiewet (PW)	I.1 Participatiewet (PW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) Loontkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet	Baten (jaar T) Loontkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee
	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	Gemeente	
	I.4 Besluit bijsandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.4 Besluit bijsandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	I.7 Participatiewet (PW)	I.7 Participatiewet (PW)	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12
	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee

SZW	GZA	Hieronder per regel één gemeente (code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen vermeldingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAW	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) IOAZ	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk)
			inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
1	Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk uitvoeren aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GZA / 01	1.1 Participatiewet (PW)	1.1 Participatiewet (PW)	1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werkhouders (IOAW)	1.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werkhouders (IOAW)	1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werkhouders (IOAZ)	1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werkhouders (IOAZ)
			€ 4.821.714	€ 108.471	€ 378.738	€ 7.792	€ 12.114	€ 12.114
			Aard controle R Indicatornummer: GZA / 08	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 08	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 04	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 08	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 08	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 08
			€ 0	€ 4.344	€ 2.087	€ 0	€ 36.816	€ 36.816
1	Westervoort	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GZA / 01	Hieronder verschijft de gemeente (code) conform de keuzes gemaakt bij indicator GZA / 01	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen	Besteding (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) Looptkostenbijdrage o.g.v. art. 10d Participatiewet	Besteding (jaar T-1) Looptkostenbijdrage o.g.v. art. 10d Participatiewet
			inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
			1.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werkhouders (IOAZ)	1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	1.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	1.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Participatiewet (PW)	Participatiewet (PW)
			Aard controle R Indicatornummer: GZA / 07	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 08	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 10	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 11	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 12	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 12
1	Westervoort	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: GZA / 01	€ 0	€ 4.344	€ 2.087	€ 0	€ 36.816	€ 36.816
			Aard controle R Indicatornummer: GZA / 08	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 08	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 10	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 11	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 12	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 12
			€ 0	€ 4.344	€ 2.087	€ 0	€ 36.816	€ 36.816
			Aard controle R Indicatornummer: GZA / 08	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 08	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 10	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 11	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 12	Aard controle R Indicatornummer: GZA / 12

		Historie verspreidt de levensonderhoud gegevens over de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01	Baten (jaar T-1) Replaatverzekering exclusief o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk)						
		In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	inclusief gedestroom naar openbaar lichaam	Participatiewet (PW)					
		Aard controle n.v.t.	Aard controle R	Indicatornummer: G2A / 14					
		Indicatornummer: G2A / 13	€ 0						
1	Westervoort								
		Besteding (jaar T)	Besteding (jaar T)	Baten (jaar T)	Baten (jaar T)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 30 Bbz 2004 (exclusief Bbz)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 30 Bbz 2004 (exclusief Bbz)	Besteding (jaar T) Bob	
G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004	Besteding (jaar T) levensonderhoud gegevens zelfstandigen (exclusief Bbz)	Replaatverzekering (exclusief Bbz)	Levensonderhoud gegevens zelfstandigen (exclusief Bbz)	Replaatverzekering (exclusief Bbz)	Aard controle R	Aard controle R	Aard controle R	Indicatornummer: G3 / 06
	beginnende zelfstandigen, gemeent edeel 2018	Aard controle R	Aard controle R	Indicatornummer: G3 / 02	Indicatornummer: G3 / 03				
	Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
	Alle gemeenten verantwoordt hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Baten (jaar T) Bbz (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bbz als bedoeld in artikel 30 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee	Aard controle R	Aard controle n.v.t.			
		Indicatornummer: G3 / 07	Indicatornummer: G3 / 08	Indicatornummer: G3 / 08					
		€ 0	€ 0	Nee					

SZW	G3A	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2017	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Rijk)	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 01	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam
		Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	060293 Gemeente Westervoort	€ 6.685	€ 9.654	€ 1.737	€ 24.058	€ 6.089
		Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T- 1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)	Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Besteding (jaar T-1) Bob	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004		
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3A / 07	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam	inclusief geldstroom naar openbaar lichaam		
			060293 Gemeente Westervoort	€ 0	€ 0	€ 0		

Bijlagen niet behorende tot de jaarrekening

- 1 Kerngegevens
- 2 Beleidsnota's per programma
- 3 Producten per programma
- 4 Geactiveerde kredieten

Overzicht van lasten en baten per taakveld

Programma	Taakveld		Lasten	Baten
1. Bestuur, Burgers en Dienstverlening	0.1	Bestuur	1.536	36
	0.2	Burgerzaken	386	284
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	544	379
2. Veiligheid				
	1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	783	
	1.2	Openbare orde en Veiligheid	212	40
3. Wonen en Woonomgeving				
	2.2	Parkeren	7	
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.097	9
	8.1	Ruimtelijke Ordening	261	16
	8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	1.042	706
	8.3	Wonen en bouwen	332	227
4. Verkeer en Vervoer				
	2.1	Verkeer en vervoer	1.031	46
5. Jeugd en Onderwijs				
	4.1	Openbaar basisonderwijs	139	
	4.2	Onderwijshuisvesting	448	
	4.3	Onderwijs en leerlingzaken	649	83
6. Milieu en Water				
	7.2	Riolering	1.124	1.496
	7.3	Afval	1.037	1.587
	7.4	Milieubeheer	310	
	7.5	Begraafplaatsen	99	34
7. Welzijn, Zorg en Volksgezondheid				
	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	1.618	348
	6.2	Wijkteams		
	6.3	Inkomensregelingen	7.163	5.463
	6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	848	25
	6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	2.673	198
	6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	3.529	
	6.81	Geescaleerde zorg 18+	74	
	6.82	Geescaleerde zorg 18-	338	7

	7.1	Volksgezondheid	403	3
8. Cultuur, Sporten Recreatie				
	5.1	Sportbeleid en activering	255	7
	5.2	Sportaccommodaties	276	24
	5.3	Ciultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	226	64
	5.4	Musea	35	
	5.5	Cultureel erfgoed		1
	5.6	Media	260	
9. Werk, Inkomen en Economie				
	3.1	Economische ontwikkeling		
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur		
	3.3	Bedrijfsloket- en regelingen	7	7
	3.4	Economische promotie	73	1
	6.4	Begeleide participatie	2.904	
	6.5	Arbeidsparticipatieinstrumenten gericht op toeleiding naar werk	637	31
10. Algemene middelen				
	0.4	Ondersteuning organisatie/ overhead	4.996	330
	0.5	Treasury	90	212
	0.61	OZB Woningen	219	2.141
	0.62	OZB niet woningen	16	405
	0.64	Belastingen overig	59	276
	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds		22.518
	0.8	Overige baten en lasten	73	
Totaal alle programma's			37.810	37.004
	0.10	Mutaties reserves	97	534
Totaal na bestemming			37.908	37.538
Resultaat 2018				370

Bedragen x € 1.000

Controleverklaring en besluiten

- 1 Controleverklaring
- 2 Besluit tot vaststelling van de jaarrekening
- 3 Besluit tot vaststelling van het rekeningsaldo

Controleverklaring

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Duiven

Besluit tot vaststelling van de jaarrekening

Nr. Z/19/051407/wethouder Kampschreur

Jaarstukken 2018.

Gelezen de door Burgemeester en Wethouders opgestelde jaarstukken over 2018 en het verslag als bedoeld in artikel 213, tweede lid van de Gemeentewet, opgesteld door Stolkwijk Kelderman Accountants. En gelet op de desbetreffende bepalingen in de Gemeentewet en het Besluit Begroting en Verantwoording.

b e s l u i t :

- De jaarstukken over het jaar 2018 na de laatste wijzigingen vast te stellen;
- Het saldo na bestemming vast te stellen op € 370.202 negatief

Aldus besloten in zijn openbare vergadering van 30 september 2019.

De raad van de gemeente Duiven,

griffier,

voorzitter,

